

Móra Ferenc Szakkollégium

VII. Móra Kárpát-medencei Interdiszciplináris Szakkollégiumi Konferencia 2023. november 17–19.

SZTE BTK
HÖK

SZTE TTK
HÖK

SZTE ÁJK
HÖK

Nemzeti
Kulturális Alap

Móra Ferenc
Hallgatói Egyesület

SZTE Móra Ferenc
Szakkollégium

Program
2023. november 17. péntek

9.20–9.50 **Megnyitó**
magasföldszinti nagyterem

Plenáris előadás
magasföldszinti nagyterem

10.00–11.45 **Dr. Ferencz Orsolya** (úrkutatásért felelős miniszteri biztos):
Az ürtevékenység jelentősége és aktuális kihívásai

12.00 ebéd

űrtechnológia, csillagászat
magasföldszinti nagyterem

13.30–13.50 **Antal Levente** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Úrkutatásban alkalmazott ballonok moduláris adatgyűjtő és
telemetria rendszerének tervezése és optimalizálása

13.50–14.10 **Erdei Szabolcs** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium): A
NOAA műholdas vevőrendszer konfigurálása és automatikus
működtetése

14.10–14.30 **Bányász László** (BME Simonyi Károly Szakkollégium): Az
MRC-100 diákműhold S-sávú polarizáció diverziti vétele

14.30–14.50 **Kiss Ádám** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az SZTE
műholdvevő állomásának fél éves eredményei

14.50–15.10 **Száraz Bálint Zsolt** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az
SZTE Móra Ferenc Szakkollégium Űrmakettezés szakkörének
kereteiben tervezett bioaeroszol mérés ismertetése

15.10–15.30 **Kozma Klaudia és Nagy Róbert** (SZTE Móra Ferenc
Szakkollégium): Az SZTE Móra Ferenc Szakkollégium
Űrmakettezés szakkörének menedzselési és marketing
tapasztalatai

15.30–15.45 kávészünet

15.45–16.05 **Barta Márton, Bór József és Hegedüs Tibor** (Szegedi Tudományegyetem): Zivatarokhoz köthető elektro-optikai jelenségek és megfigyelésük a világűrben

16.05–16.25 **Bánhidi Dominik** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Kivétel a különlegesek között: Az Iax szupernóvák luminozitás-sebesség relációjának vizsgálata

16.25–16.45 **Süli Ákos** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Egy hibajavító kódolás elvi tesztelése és értékelése

16.45–17.05 **Oltvári Zsófia** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A GZ Draconis fedési kettős fotometriai vizsgálata

17.05 kávészünet

földrajz

magasföldszinti nagyterem

17.15–17.35 **Hajdu Sándor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Ártéri szintek kialakulása a Duna Baja és Stari Slankamen közötti szakaszán

17.35–17.55 **Vincze Ákos** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Folyóvízi teraszok térképezése a Középső-Pamír és a Nyugati-Tien-san területén

17.55–18.15 **Galág Botond Balázs** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Natura 2000-es gyepterületek restaurációja tápanyag-utánpótlással

jogtörténet

magasföldszinti olvasó

- 13.30–13.50 **Grund Félix** (Szegedi Tudományegyetem): Az 1874. évi XXXIII. törvénycikk végrehajtásának vizsgálata az 1875. évi képviselőházi választásokon
- 13.50–14.10 **Matkovity Márk** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A szegedi boszorkányper utóélete
- 14.10–14.30 **Szabadi Kata** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A községi közigazgatás a dualizmus első évtizedeiben
- 14.30–14.50 **Varga Benedek** (Szegedi Tudományegyetem): Árdrágító visszaélések a Szegedi Királyi Ítéltábla gyakorlatában az első világháború idején
- 14.50 kávészünet

pénzügy, marketing

magasföldszinti olvasó

- 15.10–15.30 **Barlog Léna** (Szegedi Tudományegyetem): A mikrofinanszírozás sötét oldala – A Srí Lanka-i mikrofinanszírozás elemzése a képességszemlélet alapján
- 15.30–15.50 **Mohácsi Gábor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A verseny szabályozás és az energiaátmenet kereszteződése
- 15.50–16.10 **Nánási Lili** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az európai autóipari vállalatok ESG jelentéstételi gyakorlata 2011 és 2021 között
- 16.10–16.30 **Schmid Krisztián József** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az IPO, azaz a tőzsdei bevezetés folyamata és kihívásai
- 16.30–16.50 **Kontra Anna és Sipos Fanni Lili** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium, Szegedi Tudományegyetem): Magyar Falvak Turisztikai Iránytűje

16.50 kávészünet

nyelvészet

magasföldszinti olvasó

17.00–17.20 **Vojter Kitti** (Szegedi Tudományegyetem): Mozgásigék a nganaszanban

17.20–17.40 **Kaiser Kamilla** (Szegedi Tudományegyetem): Kuzebaj Gerd nyelvújító tevékenysége és hatása a mai udmurt nyelvre

biológia (ökológia)

kék terem

13.30–13.50 **Li Gábor** (Szegedi Tudományegyetem): Geomorfológiai diverzitás és lombkorona borítás: az erdei lékek hatása a töbrök mikroklimájára és fajmegőrző képességére

13.50–14.10 **Nagy Krisztina Napsugár** (Szegedi Tudományegyetem): A cserjés gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) mocsárrétek finom térléptékű vegetációs mintázatára és biodiverzitasára gyakorolt inváziós hatásának vizsgálata

14.10–14.30 **Orbán Zsófia** (Szegedi Tudományegyetem): A kétszínű kokárdavirág (*Gaillardia pulchella*) inváziós sajátosságának vizsgálata mikrocönológiai módszerekkel.

14.30–14.50 **Ratkai Bonita** (Szegedi Tudományegyetem): Karsztos élőhelyszigetek hatásai egy hangyafaj populációinak funkcionális és viselkedésbeli jellegeire

14.50–15.10 **Tóth Benedek György** (Szegedi Tudományegyetem): Síkvidéki erdősítés hidrológiai hatásai

15.10 kávészünet

biológia (növénytan)

kék terem

- 15.20–15.40 **Kiss András Máté** (PTE Grastyán Endre Szakkollégium): Hazai különleges fajtamézek jellemzése, pollenösszetételük, antioxidáns kapacitásuk, valamint makro- és mikroelemtartalmuk szempontjából
- 15.40–16.00 **Ferencz Kamilla** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Heteromorf termések: csak csírázási stratégiájukban különböznek vagy befolyásolják a felnőttkori rátermettséget is?
- 16.00–16.20 **Marjai Tamara** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A termés hozam fokozásának lehetőségei a talaj-növény holobiont befolyásolásával
- 16.20 kávészünet

pszichológia

kék terem

- 16.30–16.50 **Molnár Ábel és Györgyi András** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Akusztikus ingerrel történő klasszikus kondicionálás pulzusszámmra való hatásának vizsgálata
- 16.50–17.10 **Gubics Flórián** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Implicit szociális transzferhatás – lehetséges jelenség, vagy téves koncepció?
- 17.10–17.30 **Sebők Ákos** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A különböző menekült csoportokkal szembeni szociális távolságtartás a nemzeti csoporttal való azonosulás tükrében – erőforráselosztási helyzetek vizsgálatán keresztül
- 17.30–17.50 **Pesti Emese** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Tanulási feladat virtuális valóságba való átdolgozása

17.50–18.10 **Gyarmati Ármin** (Szegedi Tudományegyetem): A flow élmény és a frusztráció vizsgálata VR környezetben

2023. november 18. szombat

8.15 köszöntő

biológia (élettan, neurobiológia)

magasföldszinti nagyterem

8.40–9.00 **Lüvi Adél** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az asztrociták által aktivált NLRP3 inflammaszóma hozzájárul az agyi metasztázisok kialakulásához

9.00–9.20 **Gödör Nóra Anna** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az SZR104 jelű KYNA analóg vizsgálata patkányban

9.20–9.40 **Lucien Lemaitre** (Szegedi Tudományegyetem): A vér-agy gát tulajdonságok érzésének vizsgálata humán összejt alapú modellen

9.40–10.00 **Rákóczi Bettina** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A HSPB1 krónikus idegrendszeri gyulladásban betöltött szerepének vizsgálata az Alzheimer-kór egérmmodelljében

10.00 kávészünet

10.30–10.50 **Csordás Regina** (Szegedi Tudományegyetem): Extracelluláris vezikulák vizsgálatán alapuló eljárás kidolgozása a diffúz középvnali gliómák inváziós kapacitásának predikciójára

10.50–11.10 **Nagy Valentina** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A periciták életkorral összefüggő változásainak vizsgálata egysejtes transzkriptom elemzéssel

11.10–11.30 **Sandle Joanna Grace** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Egyes típusú metabotróp glutamát receptorok által mediált szinaptikus plaszticitás ember agykérgében

- 11.30–11.50 **Sörös Dóra** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium):
Hormonális rendellenességek a hipofízis mirigydaganatban
szenvető pácienseknél Vajdaság területén
- 11.50–12.10 **Angyal Nándor** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium):
A Topolyai TSC labdarúgóinak állóképessége a hazai és
nemzetközi mérkőzéseken
- 12.10 ebédszünet

biológia (mikrobiológia)

magasföldszinti nagyterem

- 13.10–13.30 **Ángyán Virág Diána** (Pécsi Tudományegyetem): Vissza
a természethez! Hatékony lehet a méz és az illóolaj a
biofilmképző baktériumokkal szemben?
- 13.30–13.50 **Bordás Bence** (PTE Chohnoky László Gyógyszerész és
Biotechnológus Szakkollégium): Illóolaj és antibiotikum
kombinációk vizsgálata nozokomiális fertőzések hátterében
álló baktériumtörzsekkel szemben
- 13.50–14.10 **Nagy Anett** (PTE Chohnoky László Gyógyszerész és
Biotechnológus Szakkollégium): A kakukkfű illóolaj biofilm
képződést gátló hatása a *Pseudomonas aeruginosa* baktérium
ellen
- 14.10–14.30 **Ormai Edit** (Pécsi Tudományegyetem): A teafa illóolaj biofilm
képződést gátló hatása kórházi környezetben előforduló
baktériumok ellen
- 14.30–14.50 **Szabó Tibor** (BME, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Policiklusos aromás szénhidrogén lebontó baktériumok
izolálása
- 14.50–15.10 **Nagrand Erika** (SZTE, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium):
Klinikai fejlesztés alatt álló béta-laktamáz inhibitor és
antibiotikum kombinációk alkalmazhatóságának vizsgálata

15.10 kávészünet

biológia (biokémia, molekuláris biológia)

magasföldszinti nagyterem

15.30–15.50 **Shubail Sarah** (PTE Cholnoky László Gyógyszerész és Biotechnológus Szakkollégium): Kezelhető-e a kontakt dermatitisz feketekoménnyel és kúszó fajdbogyóval?

15.50–16.10 **Pintér Tamás Bence** (DE Sántha Kálmán Szakkollégium): A mérési eredmények a valóságot tükrözik? – A szívelégtelenség biomarker kutatásában felmerülő kérdések, akadályok és lehetséges megoldások.

16.10–16.30 **Borosta Roberta** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A túltermelt glioxaláz 1 fehérje hatásának vizsgálata Drosophila Huntington-, és Alzheimer kór modellekben.

16.30–16.50 **Hampuch Ádám** (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium): A H_2S gáztranszmitter hatásai az öregedés biokémiai folyamataira

16.50–17.10 **Tari Enikő** (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium): Prerekvizit kötési módok feltárása gyógyszerek hatásmechanizmusának jellemzésére

17.10 kávészünet

17.20–17.40 **Koltai Zsófia** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A testmozgás hatására termelődő hősoikkfehérjék és myokinek génexpressziójának vizsgálata agy- és izomszövetben

17.40–18.00 **Szolnoki Zsuzsa Boglárka** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az elektrontranszportlánc működési zavarai kinurenin aminoszferáz knockout egerekben

18.00–18.20 **Hampuch Péter** (PTE Grastyán Endre Szakkollégium): Bakteriofágok adszorpciós képességének vizsgálata bélhámsejteken

történelem (újkor)

magasföldszinti olvasó

- 8.30–8.50 **Jurászik Bálint** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A történelmi római katolikus templom története a sajtóforrások alapján
- 8.50–9.10 **Deák Ádám** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Csanád vármegye nemessége és tisztkara 1820–1848 között
- 9.10–9.30 **Hosszú Kristóf** (ELTE Eötvös József Collegium): Német nemesség a századforduló viharában – A Deutsche Adelsgenossenschaft nemeseinek fennmaradási törekvései a Deutsches Adelsblatt tükrében
- 9.30–9.50 **Kréz Gellért** (ELTE Eötvös József Collegium): (Ön)életrajz születik. Bátori Schulcz Bódog 48-as ezredes életének elbeszélése
- 9.50–10.10 **Morvai-Rácz Richárd** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium): Az Osztrák-Magyar Monarchia és a balkáni kérdés (1878–1908)
- 10.10 kávészünet

történelem (modernkor I.)

magasföldszinti olvasó

- 10.30–10.50 **Madarász Marianna** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium): A szarajevói merénylet és következményei – eltérő vélemények a nemzeti sajtókban
- 10.50–11.10 **Oláh Szabolcs** (Szegedi Tudományegyetem): A magyar békedelegáció és a trianoni békeszerződés a kortárs magyar sajtóban
- 11.10–11.30 **Szeibert-Erdős András** (ELTE Eötvös József Collegium): Lovakról és vörösökről - egy különös kommunistaperes büntetőeljárás

- 11.30–11.50 **Rudisch Ferenc** (Debreceni Egyetem, Szegedi Tudományegyetem): Médiumok harca? A rádiózás és a nyomtatott sajtókultúra viszonya az 1920-as évek végén
- 11.50–12.10 **Domján Máté** (Szegedi Tudományegyetem): Fehér korall partokon – Az 1942-es tulagii és gavutu-tanambogoi partraszállás
- 12.10 ebédszünet

történelem (középkor, kora-újkor)

magasföldszinti olvasó

- 13.10–13.30 **Kiss-Komjáthy Andor** (ELTE Eötvös József Collegium): „Cuius detestanda perfidia faciente felicitis memorie olim Rex Stephanus”; Gutkeled nembeli Joachim oligarchasága
- 13.30–13.50 **Száraz Áron** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): III. Ince pápa szerepe a katolicizmusban
- 13.50–14.10 **Matolcsi Péter** (ELTE Eötvös József Collegium): Thököly Imre és a Szepesi Kamara – Kérdések és nehézségek az elszakadt Felső-Magyarország kormány szervének kutatása kapcsán
- 14.10–14.30 **Konkoly Sándor** (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium): „A Drávától Mohácsig...” – Az 1687. év hadműveletei Dél-Baranyában
- 14.30 kávészünet

politológia

magasföldszinti olvasó

- 14.40–15.00 **Vörös Emese Hargita** (ELTE Bibó István Szakkollégium, Mathias Corvinus Collegium): Hol számít a szavunk? És hol a szavazatunk? Na és online?
- 15.00–15.20 **Márton Richárd** (Szegedi Tudományegyetem): Rendszerhiba vagy rendszeráldás? Sólyom László elnöksége

- 15.20–15.40 **Komlós Richárd** (Szegedi Tudományegyetem): Az orosz befolyás Magyarországon – A szankciós kommunikáció
- 15.40–16.00 **Wimmer Krisztina** (Szegedi Tudományegyetem): A putyini háborús retorika párhuzamai Kirill pátriárka szövegeiben
- 16.00–16.20 **Gózon Barnabás** (Szegedi Tudományegyetem): Választások és választási reformok
- 16.20 kávészünet

történelem (modernkor II.)

magasföldszinti olvasó

- 16.30–16.50 **Deák Levente Gábor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Berlin ostroma: A Harmadik Birodalom harca a végsőkhig
- 16.50–17.10 **Janssens Adrián Joshua** (Szegedi Tudományegyetem): Egy gyarmat vége: Belga katonai erők a Kongóban
- 17.10–17.30 **Csik Ádám Lajos** (Károli Gáspár Református Egyetem, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A Munkásőrség Békés megyei tevékenysége az első évtizedben 1957–1968
- 17.30–17.50 **Bessenyei Vanda** (Szegedi Tudományegyetem): Törekvések a politikai perek felülvizsgálatára Csehszlovákiában és Magyarországon 1962-ben és 1963-ban
- 17.50–18.10 **Kőrösi Márk** (Szegedi Tudományegyetem): A daytoni egyezmény a Magyar Szó tükrében
- 18.10–18.30 **Fodor István** (Szegedi Tudományegyetem): Milyen mozgalmak és ideológiák hatottak a Hamasz létrehozására?

matematika, informatika

kék terem

- 8.30–8.50 **Balogh András** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Vision Transformer hálózatok gyorsítása memóriamodellezéssel
- 8.50–9.10 **Fehér Zsolt** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Versenyképes algoritmus az online minimális csúcsidőpont ütemezési problémára
- 9.10–9.30 **Mészáros Botond** (ELTE Eötvös József Collegium): Numerikus feladatok leképezési diagramjainak kiegészítése és alkalmazása
- 9.30–9.50 **Révay Regina** (BME Simonyi Károly Szakkollégium): Kognitív neurodinamika rekonstrukciója agyfelszíni mezőpontenciálokból
- 9.50 kávészünet
- 10.00–10.20 **Borus Benedek** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Komplex függvények színes ábrázolása
- 10.20–10.40 **Tóth Szilárd** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium): Pneumatikus rendszer fogyasztásának tesztelése
- 10.40–11.00 **Rácz Viktor Norbert** (PTE B2 Transzdiszciplináris Szakkollégium): Építészeti és BIM folyamatok algoritmizálása DWG alapon
- 11.00–11.20 **Erdélyi Violetta** (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium): Filmajánló rendszer
- 11.20 kávészünet

szabad bölcsészet I.

kék terem

- 11.25–11.45 **Grósz Anna Boróka** (PTE B2 Transzdiszciplináris Szakkollégium): Környezettudatos építészet – Környezettudatos nevelés
- 11.45–12.05 **Csapó Áron Sebestyén** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): Város a szimulációban – helyszínbázisok az ezredforduló közeli valóságot megkérdőjelező filmekben
- 12.05–12.25 **Kóti Regina** (Szegedi Tudományegyetem): Az állati érzékelés és állatok érzékelése a kortárs filmben
- 12.25 ebédszünet

szabad bölcsészet II.

kék terem

- 13.20–13.40 **Horváth Mihály** (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem): A *détournement* alakulástörténete
- 13.40–14.00 **Bozó Benedek** (ELTE, Rajk László Szakkollégium): Állami gondozott fiatalkorúak percepciói a jóllét és a roma identitás kapcsolatáról
- 14.00–14.20 **Kertész Ádám** (ELTE, Társadalomelméleti Kollégium): Roma nőreprezentáció a kortárs színházban
- 14.20–14.40 **Rottler Lili** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): A női tekintet lehetőségeiről
- 14.40 kávészünet
- 14.50–15.10 **Hizsnyik Zsófia** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): A *gorpcore* jelenség értelmezése és kulturális beágyazódása

- 15.10–15.30 **Folyi Bence** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): Élő vásznak – Pierre Huyghe képzőművészetének poszthumanista olvasatai
- 15.30–15.50 **Săpătaru Mark** (Babeş–Bolyai Tudományegyetem): Zenei eksztázis és megsemmisülés
- 15.50–16.10 **Biró Botond** (Eötvös Loránd Tudományegyetem): A montázs politikai-esztétikai relevanciája Radu Jude *Zűrös kettyintés, avagy pornó a diliházban* című filmjében
- 16.10 kávészünet

szabad bölcsészet III.

kék terem

- 16.20–16.40 **Ilyés Zalán-György** (Babeş–Bolyai Tudományegyetem): A barátság ontológiájáról Giorgio Agamben Arisztotelész-olvasata alapján
- 16.40–17.00 **Kopunovic Dávid** (PTE Kerényi Károly Szakkollégium): A politikai impotencia fogalmi rekonstrukciója
- 17.00–17.20 **Borissza Eszter** (ELTE Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium): Az 1945-ös háborús győzelem mint kortárs orosz politikai retorika kommemoratív stratégiai eleme a 2022-es ukrán-orosz katonai konfliktus kontextusában
- 17.20–17.40 **Tankó Nándor** (Szegedi Tudományegyetem): Jean-Jacques Rousseau gondolatfelfogása, avagy a világról alkotott ideálképe
- 17.40–18.00 **Tóth Hanna** (Eötvös Loránd Tudományegyetem): Nietzsche Megváltó-képe

2023. november 19. vasárnap

jogtudomány I.

magasföldszinti nagyterem

- 9.00–9.20 **Kovács Dániel** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Értekezés a magzatvédelmi törvény végrehajtása kapcsán
- 9.20–9.40 **Szász Tünde** (Szegedi Tudományegyetem): Szükséges-e a dajkaanyaság az európai szabályozások tükrében?
- 9.40–10.00 **Sűrű Cintia** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A háború igazi vesztesei, avagy gyermekvédelem nemzetközi fegyveres konfliktus idején
- 10.00–10.20 **Kovács Írisz** (Szegedi Tudományegyetem): Kisebbségi nyelvvédelem a spanyol rendvédelmi szervek berkein belül
- 10.20–10.40 **Bartha Karina** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A nemzetközi szervezetek szerepe a környezetjogi jogalkotás előmozdítására
- 10.40–11.00 kávészünet

jogtudomány II.

magasföldszinti nagyterem

- 11.00–11.20 **Laskai Fanni** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az „OnlyFans” kihívásai a büntetőjogi szabályozórendszerben
- 11.20–11.40 **Győri Anett** (Szegedi Tudományegyetem): Perjogi alapvetések a peres eljárások szerkezetéhez
- 11.40–12.00 **Frisch Bence** (Mathias Corvinus Collegium): Ügyrendetlenség? Merre tovább alkotmánybíróági gyakorlat?
- 12.00–12.20 **Nagy Petra** (DE Praetor Szakkollégium): A kötelelműjítás kérdése napjaink ítélkezési gyakorlatában

12.20 ebédszünet

jogtudomány III.

magasföldszinti nagyterem

13.20–13.40 **Forgó Zsanett** (Szegedi Tudományegyetem): Az özvegyi jog korlátozása és megszüntetése a bírósági joggyakorlatban az I. világháború idején

13.40–14.00 **Czifra Botond** (ELTE Eötvös József Collegium): Az igazságügyi miniszter igazgatási jogosítványainak kérdése a dualizmus korában

14.00–14.20 **Kolozsvári Ádám István** (Szegedi Tudományegyetem): Mesterséges intelligencia – Túl a ChatGPT-n

14.20–14.40 **Bunford Veronika** (Szegedi Tudományegyetem): Az orvos-beteg kapcsolat alapelvei jogbölcseleti szemlélettel

14.40–15.00 **Ipacs-Szabó Noémi** (NKE Magyar Zoltán Szakkollégium): A lakásért életjáradék program részleteinek és visszasságának felderítése

15.00–15.20 **Varga Dóra** (SZTE, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Az elektronikus kereskedelem marketing trendjei, különös tekintettel az influenszer marketingre

15.20 kávészünet

nemzetközi jog, nemzetközi kapcsolatok, biztonságpolitika

magasföldszinti nagyterem

15.40–16.00 **Szóláth Ákos** (NKE Magyar Zoltán Szakkollégium): Mission Impossible? – A nemzetközi büntetőjog alkalmazásának problémái az orosz–ukrán konfliktus esetében

16.00–16.20 **Lóczi Tamara** (Szegedi Tudományegyetem): Összehasonlító elemzés az EU Globális Stratégiája és Stratégiai Iránytűje vonatkozásában

16.20–16.40 **Kozák Ákos** (Szegedi Tudományegyetem): A hegemoniális világrend status quo megkérdőjelezői, Oroszország és Kína. Napjaink tabudöntő nemzetközi eseményei.

16.40–17.00 **Hajdu Gergő Borisz** (Szegedi Tudományegyetem): Államtani kihívások Afrikában: Észak-Afrika gyarmatosítói napjainkban

irodalomtudomány (klasszikus irodalom)

magasföldszinti olvasó

9.00–9.20 **Béla Bálint** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Reflexiók, utalások, idézetek: Olvasmányélmények Hermányi Dienes József szövegeiben

9.20–9.40 **Csikós Gréta** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Beszélyek és rokon – a Pesti Divatlap novellaanyagáról

9.40–10.00 **Szalai Noémi** (Szegedi Tudományegyetem): *Gyűlölni... nem élni! Vagy szeretni... remélni!* – Tompa Mihály gyászköltészete és költői hitvallása a szabadságharc leverése után

10.00–10.20 **Balog Helga** (Szegedi Tudományegyetem): Jókai Mór *A gazdag szegények* című drámájának műfaji kérdései

10.20–10.40 **Kubus Kata Virág** (Szegedi Tudományegyetem): Orientalizmus a 19. században - Jókai Mór: *A leaotungi emberkék*

10.40 kávészünet

irodalomtudomány (modern irodalom I.)

magasföldszinti olvasó

11.00–11.20 **Tóth Gyula** (SZTE, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): „*Ecco! Lépjetek be, és ne hagyjatok fel minden reménnyel!*” Az infernális állapot Robert Menasse *Kiűzetés a Pokolból* című regényében

- 11.20–11.40 **Bálint Zsófia** (Szegedi Tudományegyetem): Megszólít a halál
– *A Szólít a szörny* halálábrázolásai
- 11.40–12.00 **Balázs Bálint Tibor** (ELTE Eötvös József Collegium): A bosszú, ami megperzsel – motívumpárhuzamok Sophoklész *Antigoné* és Wajdi Mouawad *Futótűz* című művében
- 12.00–12.20 **Dudás Ádám Adrián** (Szegedi Tudományegyetem): Philip K. Dick és a valóság érzékelése
- 12.20 ebédszünet

irodalomtudomány (modern irodalom II.)

magasföldszinti olvasó

- 13.20–13.40 **Varga Borbála Kincső** (ELTE Eötvös József Collegium): A szerelem transzcendens aspektusai Szabó Lőrinc költészetében
- 13.40–14.00 **Kaiser Zsanett** (Szegedi Tudományegyetem): Metafikció, metanarráció a gyerekirodalomban (Lázár Ervin: *Szegény Dzsoni és Árnika*, Márkus István: *Mikulás a kenguruk szigetén*)
- 14.00–14.20 **Tóth Bálint** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Egy elfeledett élet – Sziráky Judith életművéről
- 14.20–14.40 **Czeglédi Lili** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A tekintet etikája
- 14.40–15.00 **Borbíró Bíborka** (Szegedi Tudományegyetem): Szavakból kinőtt fák. Trauma és feminizmus Izsó Zita *Bekerített erdő* című verseskötetében
- 15.00 kávészünet

pedagógia

magasföldszinti olvasó

- 15.20–15.40 **Béres András** (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium): Hatékony tanítási stratégiák: Az egyetemi tanárképzéstől a természettudományos tantárgyak tanításaig
- 15.40–16.00 **Pap Katalin Tünde** (EKKE Kepes György Szakkollégium): A matematika tantárggyal kapcsolatos tanulói attitűdök és a matematikai szorongás hatása
- 16.00–16.20 **Vojtek Lili** (ELTE Eötvös József Collegium, Márton Áron Szakkollégium): Ismertem egyszer egy kis leányt – Magyar és német leánynevelő regények a XX. század elején

kémia, vegyészet I.

kék terem

- 9.00–9.20 **Tajti Viktor** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Ion-molekula reakciók mechanizmusainak azonosítása és tanulmányozása elméleti módszerekkel
- 9.20–9.40 **Piszman Zsófia Ilona** (SZTE Kabay János Szakkollégium): Klasszikus hatóanyag, megújult külső – ibuprofén tartalmú száraz porinhalációs rendszerek fejlesztése cisztás fibrózis kezelésére
- 9.40–10.00 **Tóth Ugyonka Helga** (EKKE Kepes György Szakkollégium): A HCN adszorpciója amorf jégén, csillagközi körülmények között
- 10.00–10.20 **Tóth Petra** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): A $\text{Cl} + \text{CH}_3\text{CN}$ reakció mechanizmusainak és dinamikájának elméleti modellezése
- 10.20 kávészünet

kémia, vegyészet II.

kék terem

- 10.50–11.10 **Galbicsek Noémi** (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium): Vanda Polimer adalékok szerepének vizsgálata elektrokémiai szén-monoxid redukcióban
- 11.10–11.30 **Forgó Nikolett** (Szegedi Tudományegyetem): Metabolomikai vizsgálatok, célkeresztben a HHC
- 11.30–11.50 **Hornyánszky Ágnes** (BME Szent-Györgyi Albert Szakkollégium): Pirazolszármazékok szintézise dehidroecetsavból
- 11.50–12.10 **Fajka Lilla** (ELTE Eötvös József Collegium): Fotoaktív farmakofor vegyületek előállítása és vizsgálata
- 12.20 ebéd

biológia (embertan)

kék terem

- 13.20–13.40 **Majoros Ivett** (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium): Vélt és valós testkép megítélésének összehasonlítása cheerleader sportolónők körében
- 13.40–14.00 **Kató Hargita** (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium): Elektromágneses stimuláció hatása a sportteljesítményre
- 14.00–14.20 **Gáspár Balázs** (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium): Erőszabályozási képesség változásának neurális mechanizmusa erőfejlesztő edzést követően fiatal és idősödő férfiaknál.
- 14.20 kávészünet

- 14.40–15.00 **Ivusza Patrik** (PTE Szentágothai János Protestáns Szakkollégium): A propioceptív edzésháttér hatása a lábszári izmok stabilizációs stratégiájára instabil leérkezésnél
- 15.00–15.20 **Fésüs Ádám** (PTE Szentágothai János Protestáns Szakkollégium): A csípőízületi abduktor izmok excentrikus edzésének preventív hatása a dinamikus térdvalgus kialakulására
- 15.20–15.40 **Tar Sarolta** (PTE Szentágothai János Protestáns Szakkollégium): A túlterheléshez kapcsolódó egészségügyi problémák és mentális tünetek vizsgálata amatőr futók körében

Rezümék

Angyal Nándor (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

A Topolyai TSC labdarúgóinak állóképessége a hazai és nemzetközi mérkőzéseken

Kutatásom fő témája a Topolyai TSC labdarúgó csapat profi játékosainak állóképessége, illetve teljesítménye a hazai Szerb Szuperliga, a nemzetközi UEFA Európa-liga, illetve az UEFA Bajnokok Ligája megmérettetéseiben. A mérkőzések elemzésre kerülnek és minden adatot összehasonlítok, majd megállapítom a különbségeket.

A kutatásom célja bebizonyítani, hogy a kondicionális, és az erőnléti készenlét kihat a mérkőzések végeredményére. Megvizsgáltam a labdarúgók futási mennyiségét győztes, döntetlen, illetve vesztes mérkőzéseken a nemzetközi és hazai porondon is, majd összehasonlítom, mely csapatrészek dolgoznak a legtöbbet, valamint, hogy mely játékosok emelkednek ki a mezőnyből és miért.

Az adatokat a Catapult nevezetű játékosmegfigyelő technológia szolgáltatja. A játékosok ruhája alatt elhelyezett mérőeszköz segítségével pontos adatokat kapunk a labdarúgók mérkőzés közbeni teljesítményéről. A kapott adatokat más élvonalbeli csapatok teljesítményével is összevettem.

Ángyán Virág Diána (Pécsi Tudományegyetem)

Vissza a természethez! Hatékony lehet a méz és az illóolaj a biofilmképző baktériumokkal szemben?

Számos fertőzés hátterében a baktériumok által kialakított biofilm áll, amely a kórokozókat jóval ellenállóbbá teszi az elpusztításukat célzó, pl. antibiotikumos kezelésekkel szemben. A méz természetes eredetű gyógyhatású anyag, amelyet gyulladáscsökkentő, antibakteriális és antioxidáns tulajdonságai miatt mikrobiális fertőzések kezelésére alkalmaznak. Az illóolajok szintén rendelkeznek antibakteriális hatással, így kiválthatják vagy kiegészíthetik az antibiotikum-terápiákat. Vizsgálataink során célul tűztük ki a már bizonyítottan antibakteriális hatású hársméz és levendula-illóolaj kombinációjának tesztelését akut középfülgyulladást okozó baktériumokkal (*Haemophilus influenzae*, *Haemophilus parainfluenzae* és *Moraxella catarrhalis*) szemben.

Mézmintánk a mikroszkópos pollenanalízis és fizikokémiai paraméterei alapján hárs fajtaméznek tekinthető. Gázkromatográffal határoztuk meg az illóolaj kémiai összetételét, amely megfelelt a szakirodalomban leírtaknak.

A méz, illóolaj és kombinációjuk antimikrobás hatását *in vitro* mikrobiológiai módszerekkel teszteltük, valamint pásztázó elektronmikroszkópos vizsgálatokkal egészítettük ki. Az eljárás során használt kombináció képes volt gátolni az alkalmazott baktériumtörzsek biofilmképződését, az átlagos gátlási arány 80 és 84% közötti volt minden törzsszel szemben.

A különböző aktív komponenseket tartalmazó gyógyhatású anyagok kombinálásával elért eredményeink elősegíthetik új, természetes eredetű antibakteriális készítmények fejlesztését.

Antal Levente (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Úrkutatásban alkalmazott ballonok moduláris adatgyűjtő és telemetria rendszerének tervezése és optimalizálása

Az úrkutatásban használt magaslégköri ballonok hélium- vagy hidrogéntöltésűek, és akár 30–40 km-es magasságot is képesek elérni. Fő alkalmazási területüket a közeli űr kutatásában végzett különféle tudományos kísérletek képezik.

Alkalmazásuk népszerűségének oka a relatív olcsó felengedési költség mellett az egyszerre feljuttatható tudományos kísérletek számában rejlik. Azonban, hogy a gondola súlyát azonos mértéken tartva maximalizálni tudjuk az egyszerre felvihető tudományos kísérletek számát, szükséges a ballon vezérléséért felelős modulokat minél kompaktabb formába hozni. Ezen célból egy olyan kompakt vezérlőegységet terveztem meg, amely a telemetria egységet, jeladót, adatgyűjtő egységet és a mérésirányító rendszert egy 5x5 cm-es dimenziójú áramkörü lapon integrálja.

Az áramkör tervezésén túl néhány, modul által végzett kísérlet tervezéséről és szoftveres megvalósításáról is beszélek.

Balázs Bálint Tibor (ELTE Eötvös József Collegium)

A bosszú, ami megperzsel – motívumpárhuzamok Sophoklés *Antigoné* és Wajdi Mouawad *Futótűz* című művében

A görög drámairodalom meghatározó Wajdi Mouawad libanoni-kanadai drámaíró munkásságában. Rendezőként Sophoklés hét fennmaradt drámáját vitte színre, szövegeiben pedig az antik tragédia hagyomány karakterekben és motívumokban is nyomon követhető, például az antigonéi hősnőkben és a bosszuláncolatokban. Ez pedig a szerző *Ígéreték vére* című ciklusának második darabját alkotó *Futótűz* esetében is így van.

Előadásomban azt kívánom bizonyítani, hogy az *Antigoné* motívumait felhasználta a kanadai dráma. Vizsgálom továbbá, hogy Mouawad mennyiben alkalmazza az eredeti kontextusukhoz hasonlóan az átvett motívumokat. Tekintetbe véve az előadás időkeretét, e problémák megvilágítására a mindkét drámában alapszituációt alkotó temetést, illetve az ehhez kapcsolódó madár- és tűzmotívumot hívom segítségül. Mindkét mű egy-egy elégtelen temetésen alapszik, de míg az *Antigonében* ez egy törvényileg meghatározott tiltás, a kortárs drámában ez a halott végakarátát tükrözi. A madarak a világból felemelkedve nyújtanak külső nézőpontot, vagy épp a temetetlen halottakat marcangolják, azokat, akiket máskor viszont felemészt a tűz.

A kutatás komparatistikus módszerrel dolgozik. A motívumok hellén hagyományokba ágyazottsága megköveteli a görög mitológia és kultúrtörténet bevonását a temetéshez és a jósláshoz kapcsolódó szimbólumjelentések kibontásához. Az előadás emellett reflektál a *Futótűz* történeti hátterére, a libanoni polgárháború eseményeire is.

Bálint Zsófia (Szegedi Tudományegyetem)

Megszólít a halál – A Szólít a szörny halálábrázolásai

A gyerekirodalom az utóbbi néhány évtizedben egyre direkter módon tárgyalja a gyerekeket és kamaszokat foglalkoztató problémákat. A gyerekirodalom és a színház egymásra hatásának köszönhetően ezek a témák a kortárs magyar színházban is középpontba kerülnek. Megfigyelhető tendencia, hogy a kortárs gyerekszínházak folyamatosan emelnek be olyan meséket és drámákat, amelyek középpontjában egy-egy trauma feldolgozása áll. Különösen igaz ez a kijelentés a bábszínházra, mivel a báb az összes színházi forma közül talán a legalkalmasabb arra, hogy a báb metaforáin és absztrakcióján keresztül dolgozzon fel témákat, amelyek mélyebb megértéséhez egyfajta eltávolítás szükséges.

Előadásom célja, hogy egy ifjúsági regény és az azt adaptáló bábelőadás összehasonlításával megmutassam azok a technikákat és szimbólumokat, amivel az gyerekirodalom és a bábszínház az egyik legnagyobb tabutémát, a halált ábrázolja a gyermek és ifjúsági közönségnek/olvasóknak. Az elemzett regény Siobhan Dowd és Patrick Ness *Szólít a szörny* című regénye, amiből Vidovszky György rendezésében a Weöres Sándor Színház és a Mesebólt Bábszínház közösen bábelőadást készített. Előadásomban a következő kérdéseket igyekszem megválaszolni: Hogyan lehet beszélni a halálról a gyerek-, kiskamasz- és kamasz közönségnek/olvasóknak? Milyen megközelítési módokat alkalmaz a regény, és milyeneket a bábelőadás? Hogyan használja az előadás

a báb absztrakt létét és a bábszínház különböző jelentésrétegeit?

„A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-2-SZTE-100. KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Balog Helga (Szegedi Tudományegyetem)

Jókai Mór *A gazdag szegények* című drámájának műfaji kérdései

Jókai Mór *A gazdag szegények* című regényét az író maga adaptálta drámává, ezen adaptációt már a BA szakdolgozatomban is érintettem, majd az OTDK-kutatásomban bővebben foglalkoztam vele, ám a mű(vek) műfaji kérdései bővebb kutatást igényelnek. A Jókai-adaptáció szövegkiadása a „népdráma” paratextust alkalmazza, ám az előadás, a kritikákból ítélve a népszínmű irányába mozdulhatott el, illetve egy 1900-as szövegkiadás is már „vígjáték”-ként határozza meg. Érdekeseek továbbá az 1950-es években megjelent drámaadaptáció körül lezajló viták is, Létay Vera kritikus ugyanis nem értette, hogy E. Kovács Kálmán miért alkalmazza adaptációjára a „tragikomédia” paratextust, amikor Jókai maga is „vígjáték”-ként jelölte meg művét. A népszínművet és a népdrámát már az 1860-as évektől számos vita övezte, melyek többek között a popularitás, az üzleti érdek, a műfaji jegyek körülírása és elkülönítése, a technikai újítások, valamint a külföldi színházi divat és gyakorlat kérdései körül forogtak. ÚNKP-kutatásomhoz kapcsolódva egy másik résztanulmányban foglalkozom részletesebben a népszínművel; jelen előadásomban a népdráma alakulásával, műfaji jegyeivel foglalkozom, azt vizsgálom, hogy a Jókai-dráma mennyire illeszkedik be a műfaj kereteibe, s összehasonlítom egy-egy klasszikusan népdrámának tartott alkotással.

A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-2-SZTE-101 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁGI PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Balogh András (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Vision Transformer hálózatok gyorsítása memóriamodellezéssel

A számítógépes látást az elmúlt évtizedben dominálták a konvolúciós neurális hálózatok, azonban 2021-es megjelenésük óta a Vision Transformer (ViT) architektúrák átvették a vezető szerepet a terület legtöbb feladatában (képosztályozás, objektumdetektálás, szegmentálás stb). A ViT modellek magas teljesítményét azonban árnyalja a tanításuk jóval magasabb adatigénye, a számításuk magas műveletigénye és lassúsága, illetve az architektúra méretének limitált skálázhatósága. Az előadásomban bemutatok egy új, memóriamodellezésen alapuló ViT architektúrát, amellyel az említett problémák mérsékelhetők. Az új architektúra műveletigénye egy nagyságrenddel kisebb az azonos méretű ViT modellekhez képest, amely gyorsabb tanítást és kiértékelést tesz lehetővé. A kísérleti eredményeim továbbá mutatják, hogy az új architektúra közel kétszer gyorsabban konvergál az eredeti modellekhez képest, amely tovább gyorsítja az új hálózatok tanítását és javítja azok skálázhatóságát.

Bánhidi Dominik (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Kivétel a különlegesek között: Az Iax típusú szupernóvák luminozítás-sebesség relációjának vizsgálata

A szupernóvák vizsgálata a modern asztrofizika egyik legfontosabb területe. A szupernóvák jelentősége sokrétű: a kozmikus nukleoszintézis legjelentősebb képviselői, általuk olyan fizikai folyamatok sora figyelhető meg, amelyek nagyon extrém körülmények közepette történnek, nagy luminozításuk következtében nagy távolságokon alkalmazhatók távolságmérésre, továbbá a csillagfejlődés folyamatának is fontos szakaszát jelentik.

Munkám során az Ia típusú szupernóvák egy jelentős, legtöbb képviselőt felmutató pekuliáris alcsoportjával, az Iax típusú szupernóvákkal foglalkoztam. Az Ia típusú szupernóvák szoros kettős rendszerben lévő és a Chandra-sekhar-határtömeget átlépő fehér törpék termionukleáris robbanásai. Az Ia típusú szupernóvák egy része standardizálható gyertya, így távolságmérésre alkalmazható akár kozmikus méretskálán, továbbá ezek szolgálták az univerzum gyorsuló tágulásának felfedezéséhez is. Az Iax típusú szupernóvák a hagyományos Ia-knál kisebb energiájú robbanást, alacsonyabb maximális luminozítást, és kisebb fotoszférasebességet mutatnak. További fontos jellemzőjük a nagy fokú diverzitás mind az abszolút fényességet, mind a fotoszféra sebességet tekintve. A kései spektrumok alapján a robbanást követően egy

maradványobjektum marad vissza szemben az Ia-kkal.

Dolgozatomban először egy, a szakirodalom szerint a többi ismert Iax szupernóvától eltérő szupernóvának, az SN 2014ck-nak a tomográfiás spektrumanalízisét végeztem el egy TARDIS nevű radiatív transzferkód segítségével. A TARDIS sokkal realisztikusabb kód, mint az eredeti szakirodalmi vizsgálatban (Tomasella et al. 2016) alkalmazott SYNOW kód, így lehetőség nyílt annak felülvizsgálatára, hogy az SN 2014ck tényleg olyan különleges-e az Iax-ek között. A spektrumillesztésekből adódó eredmények szerint az említett szupernóva kevésbé különbözik az Iax-ektől, mint az eredetileg látszott.

Ezt követően azt vizsgáltam, hogy létezik-e, és ha igen, akkor milyen erős a korreláció az Iax szupernóvák maximális V abszolút fényessége és a V maximumkori fotoszférasebessége között. Ehhez a szakirodalomban fellelhető összes Iax szupernóva adatainak konzisztens összegyűjtése kellett, ahol szükséges volt interpolációk és SDSS-Bessel magnitúdóátváltások alkalmazásával. A konzisztensen összegyűjtött adatok vizsgálata és függvényillesztése kimutatta, hogy a luminozítás-sebesség reláció valóban létezik, és az sokkal erősebb, mint azt a szakirodalomban eddig feltételezték.

Bányász László (BME Simonyi Károly Szakkollégium)

Az MRC-100 diákműhold S-sávú polarizáció diverziti vétele

Az MRC-100 az ötödik magyar, oktatási célú, 3 PocketQube osztályú (5x5x15 cm-es) diákműhold, melyet a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Karán, a Szélessávú Hírközlés és Villamosságtan Tanszék Mikrohullámú Távérzékelés Laboratórium, illetve a Műegyetemi Rádió Club közreműködésével, oktatási rendszerbe integráltan fejlesztettek.

A műholdfedélzet részét képezi egy másodlagos célú, 2267,5 MHz-es névleges frekvenciájú (S-sávú) GMSK modulációt alkalmazó, 2 MBit/s adatátviteli sebességre képes adó.

Az S-sávú adónak lineárisan polarizált irányított antennája van. A műhold forgása miatt egy lineárisan polarizált vevő esetében a keresztpolarizációs elnyomás miatti elhalkulás jelenségéből keletkező többletcsillapítás 10 dB nagyságrendű is lehet. Ennek kiküszöbölésére egy lehetséges megoldás a polarizáció diverziti, mely során a vevőrendszer két koherensen mintavételezett, egymásra merőleges polarizációjú csatornát tartalmaz. Ezen két jelből – megfelelő jelfeldolgozási eljárásokat alkalmazva – a vett jelszint fázishelyes összegzéssel akár 6 dB, míg a zajteljesítmény 3 dB-lel növekszik, így eredőben a jel-zaj viszony 3 dB-es javulása is elérhető, mely növekedés a jelenlegi

kommunikációs architektúra esetén a sikeres és sikertelen vétel közötti különbséget jelentheti.

Előadásom az MRC-100 műholdhoz kapcsolódó polarizáció diverziti eljárás bemutatásával foglalkozik.

Barlog Léna (Szegedi Tudományegyetem)

A mikrofinanszírozás sötét oldala – A Srí Lanka-i mikrofinanszírozás elemzése a képességszemlélet alapján

A mikrofinanszírozás, mint eszköz rengeteg lehetőséget nyújt a képességszemlélet alapján, amellyel a hitelfelvevők szabadsága bővül, és részt vehetnek olyan készségek előmozdításában, amely számukra valóban értékkel bír. Azonban az átváltási tényezők miatt nem minden esetben bővíti a szabadságot, sőt csökkenti. Dolgozatomban a Srí Lanka-i mikrohitel válságot elemzem, amely 2018 és 2022 között sújtotta a szigetországot. A gazdasági összeomlás következtében a nők – a mikrofinanszírozó intézmények legfőbb csoportja – körében számos zaklatási eset került napvilágra. A képességszemlélet értékelési eszközként használható a szegénység, és a társadalmi kérdések megvitatásában, ezért én is alkalmazom a Srí Lanka-i mikrohitel válság elemzésére. Szakirodalom, interjú és segédanyagok segítségével mutatom be, hogy a mikrohitel felvétele milyen képességeket tesz lehetővé, és a válság kapcsán melyeket szünteti meg, mindezek mellett az átváltási tényezők is szerepet kapnak. Kutatásom célja, hogy a mikrofinanszírozás sötét oldalának bemutatásával ne csak a pozitív oldala kapjon hangsúlyt, és rávilágítson arra, hogy milyen megpróbáltatásokon kellett keresztül menni azoknak a nőknek, akiket a mikrofinanszírozó intézmények kihasználtak. Az eredményeim alapján Srí Lankán a mikrohitel felvétele nem tudott pozitív lehetőségeket nyújtani, ellenben sok lehetőségtől fosztotta meg a családokat.

Barta Márton, Bór József, Hegedüs Tibor (Szegedi Tudományegyetem)

Zivatarokhoz köthető elektro-optikai jelenségek és megfigyelésük a világűrből

Az aktív zivatartevékenység során végbemenő természetes elektromos töltésszétválasztó és szállító folyamatok egy globális hálózatba (Globális Légköri Elektromos Áramkör) integrálódva környezetünk egy dinamikus alrendszerét alkotják. Az előadásban először röviden bemutatjuk a zivatarokban előforduló extrém intenzitású elektromos folyamatok következményeként kialakuló kisüléseket, és az ezeket kísérő fényjelenségeket (felsőlégköri elektro-optikai emissziók: FEOEM). A vörös lidérc a FEOEM-ek leggyakrabban

észlelt típusa. E jelenségek a zivatarfelhők és az ionoszféra között kialakult kvázi-sztatikus elektromos térben jönnek létre, általában nagyobb troposzférikus villámokhoz kapcsolódva. Egy kritikus térerősség fölött, létrejön egy kisülési csatorna, melyben töltésáramlás indul meg. A csatorna mentén gerjesztett N_2 molekulák relaxáció közben vörös fényt bocsátanak ki, innen a jelenség neve is. A lidércek változatos alakot ölthetnek: van répara, oszlopra, medúzára vagy faágra emlékeztető is. A megfigyelhető fényjelenség csupán néhány ezredmásodpercig áll fenn, éppen ezért a megfigyelése nem egyszerű, megfelelő kamerával azonban jó minőségű felvételeket lehet róluk készíteni.

Tárgyaljuk a FEOEM-ek regisztrálási lehetőségeit. Közvetetten észlelhetők a kisülési csatornában folyó áram fluktuációjából eredő alacsony frekvenciás rádióhullámok segítségével, több ezer kilométeres távolságból is. Kitérünk az optikai észlelések magyarországi eredményeire is. Végül ismertetjük a HUNOR Magyar Űrhajós Program keretében javasolt tudományos küldetés koncepcióját, amelynek célja a FEOEM-ek irányított észlelése a Nemzetközi Űrállomásról széleskörű felszíni megfigyelési kampánnyal kiegészítve. A közvetlen optikai megfigyelések többek között azért is fontosak, mert a jelenség morfológiájából többet megtudhatunk a kialakulás körülményeiről és a megjelenést kiváltó extrém elektromos folyamatokról.

Bartha Karina (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A nemzetközi szervezetek szerepe a környezetjogi jogalkotás előmozdítására

Az előadás témája a nemzetközi szervezetek szerepe a környezetjogi jogalkotás előmozdítására. A z előadás fő kérdése az, hogy a nemzetközi szervezetek milyen szerepet vállalnak a környezetjogi jogalkotásban, mit tettek hozzá a környezetjoghoz.

A kérdést először a szerződéses szervezetek környezetjogi jogalkotási szerepén keresztül, a Részes Felek Konferenciái, az ENSZ, az ENSZ Környezetvédelmi Programja, azaz a UNEP, valamint a Benelux Államok Uniója, így a regionális szervezetek vonatkozásában vizsgálom. Ezt követően a vizsgálat középpontjába a nem kormányzati szervezetek, NGO-k kerülnek, általános szerepek mellett érintve a WWF-et és az IUCN-t. Esetükben kérdés az is, milyen jogi alapjai vannak az NGO-k környezetjogalkotási részvételének és ez mennyire van összhangban a valós lehetőségeikkel, amit leginkább az Aarhusi Egyezmény vonatkozásában vizsgálók.

Az előadás vége annak a bemutatása, hogyan jön létre és hogyan működik egy nemzetközi környezetvédelmi egyezmény, az egyes nemzetközi szer-

vezetek milyen befolyást gyakorolnak a folyamatra, erre példa a születendő műanyagszennyezési egyezmény és a CITES.

Béla Bálint (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Reflexiók, utalások, idézetek: Olvasmányélmények Hermányi Dienes József szövegeiben

Hermányi Dienes József (1699–1763), nagyenyedi református prédikátor olvasmányaira a fennmaradt műveiben található reflexiókból, utalásokból és idézetekből következtethetünk, hiszen könyvtáráról, kéziratairól nem készült könyvlista, hagyatéka pedig szétszóródott.

A kutatás az említett szöveghelyek vizsgálatával kísérletet tesz arra, hogy Hermányi Dienes József lehetséges olvasmányainak listáját megalkossa, de a fentebb említett okokból ez a lista csak töredékes lehet. A modern kiadásban megjelent szövegeken túl a szerző eddig kevésbé vizsgált, kéziratosszövegeit is felhasználom. Az utalások összegyűjtésével megalkotható lista alkalmas arra, hogy Hermányi Dienes olvasmányainak regisztereit felvázoljuk, illetve rámutassunk műveltségének a korban szokványos és egyedi vonásaira is; utóbbihoz a saját lista korabeli könyvlistákkal történő összehasonlítása szükséges. Az előadás ezek mellett kitér az utalások vizsgálatához szükséges módszertani megfontolásokra is.

AZ ELŐADÁS A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-3-SZTE-47 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Béres András (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium)

Hatékony tanítási stratégiák: Az egyetemi tanárképzéstől a természettudományos tantárgyak tanításáig

A tanulmányban azt vizsgálom, hogy hogyan lehetne egy aktív tanulást előnyben részesítő köznevelési módszertant átültetni valamennyi természettudományos tárgyra, illetve ennek alkalmazására hogyan lehetne felkészíteni a jövő tanárait. A kutatás kitér a természettudományos tanárképzés fejlesztésére, javaslatot teszek egy aktív tanulással kapcsolatos gyakorlati kurzus létrehozására. Felmértem egy kérdőív alapján (n=105), hogy a tanárszakosoknál milyen módszertani eszközök, munkaformák preferáltak a tanítási gyakorlatuknál, és megnéztem, ezen módszertani kultúra miben tér el a köznevelésben a több éve tanító pedagógusoknál. Arra az eredményre jutottam, hogy három

csoportra oszthatóak a tanárjelöltek: (1) főként csoportmunkát kedvelők, (2) változatos módszertant alkalmazók, és (3) főként frontálisan tanítók.

Bessenyei Vanda (Szegedi Tudományegyetem)

Törekvések a politikai perek felülvizsgálatára Csehszlovákiában és Magyarországon 1962-ben és 1963-ban

A Szovjetunó érdekszférájába tartozó kelet-közép-európai államokban már Sztálin 1953. március 5-i halálát követően voltak kísérletek a kommunista pártok részéről arra, hogy felülvizsgálják a korábbi koncepciós pereket, azonban ezen törekvések viszonylag kevés valódi eredményt produkáltak. A politikai perek felülvizsgálatát és a rehabilitációkat tekintve sokkal jelentősebb volt a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának hatása. Az 1961 októberében tartott moszkvai kongresszus olyan újabb desztalinizációs irányvonalakat jelölt ki a „baráti országok” számára, amelyek egyúttal újabb felülvizsgálati hullámokat indítottak el a régióban.

A felülvizsgálatok első és második hulláma egyaránt érintette Magyarországot és Csehszlovákiát is, ahol a keleti blokk két, a kommunista pártok által legsikeresebbnek ítélt politikai perét, a Rajk- és a Slánský-per-tartották. Sztálin halálát követően eltérő ütemben, de mindkét állam megkezdte a perek kivizsgálását, a célnak megfelelő konklúziókat azonban pusztán a második hullámban vontak le, amikor a felülvizsgálat feladatával Magyarországon a Biszku Béla, Csehszlovákiában pedig a Drahomír Kolder által vezetett bizottságokat bízta meg.

Előadásomban a XXII. kongresszust követően létrehozott bizottságok munkáját és eredményeit hasonlítom össze magyar és cseh levéltári dokumentumok alapján, illetve kitérek a két ország kommunista pártjainak korábbi felülvizsgálati tevékenységére is. Célom, hogy a két bizottság tevékenységét összevetve a politikai perek felülvizsgálatának egy új megközelítését adjam.

Bíró Botond (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

A montázs politikai-esztétikai relevanciája Radu Jude: *Zűrös kettyintés, avagy pornó a diliházban* című filmjében

Előadásomban a *Zűrös kettyintés, avagy pornó a diliházban* (2021) című filmet elemzem. Elhelyezem Radu Jude kortárs román filmrendező eddigi életművében, majd vázlatosan elhelyezem az alkotót a román film lokális hagyományához képest. Ezt követően a filmet három részre bontom filmnyelvi aspektusok mentén, külön elemezve ezeket.

A film első szekvenciáját Walter Benjamin: *Egyirányú utcájának* filmnyelvi reflexiójaként határozom meg. Ez a flaneur tapasztalatának, illetve tradíciójának a megidézésével tesz kísérletet a történeti tudat kialakítására a „profán illumináció” benjamini koncepcióján keresztül. Ezt követően a film második, filmnyelvileg eltérő montázsszekvenciájának az elemzésével folytatom, a 20. századi montázselméleti avantgárd tradícióhoz kapcsolva azt. A partikuláris film elemzéséből bontom ki George Didi-Huberman francia művészettörténész Bertolt Brecht-ről írott könyvének számomra fontos állításait, ezáltal Brecht montázselméleti megfontolásainak és az elidegenítés esztétikumának a rövid összefoglalását nyújtom.

George Didi-Huberman, francia filozófus és művészettörténész munkájának részét képezi a képek politikai jelentőségére való reflexió, illetve a politika és esztétika viszonya. Annak a kérdésnek a megválaszolásához, hogy hogyan lehet a kortárs művészet politikai, a huszadik századi avantgárd montázselméleti írásainak elemzéséhez fordul, amelyben kiemelt szerepet kap Bertolt Brecht fotómontázsainak az elemzése. Didi-Huberman Brecht fotómontázsaival kapcsolatban azt fogalmazza meg, hogy ez a saját korában az elidegenítéssel (*Verfremdungseffekt*), azaz a befogadó és a műalkotás közötti távolság megeremtésével; illetve a kép megismerő eszközzé való tételével volt képes a látható újraelosztásra.

Borbíró Bíborka (Szegedi Tudományegyetem)

Szavakból kinőtt fák. Trauma és feminizmus Izsó Zita *Bekerített erdő* című verseskötetében

Dolgozatomban Izsó Zita *Bekerített erdő* című verseskötetét vizsgáltam, amely munka elsődlegesen abúzusok, traumák elbeszélésével foglalkozik. Olvasása során elsődlegesen a nyelvezet keltette fel az érdeklődésemet: egyrészt az mondható el, hogy bár több lírai én szólal meg a szövegekben, mégis ugyanazok a motívumok tűnnek fel újra és újra, mint ahogyan a mondatalkotás, a szövegek szerkezete is egységes. Tehát alapvetően egy homogenizált nyelvről beszélhetünk, amely mintha azt sugallná, hogy a fájdalomról egyetlen beszédmód lehetséges a megélések különbözőségének ellenére. Másrészt látványosan kitűnik az is, hogy ezek a szövegek nem hordozzák magukon azokat a jellemzőket, amelyek a traumairodalomban már-már bejáratottnak minősülnek, tehát a versek nem fragmentáltak, nem hallgatnak el, mint ahogyan az érzelgősség sem jellemző rájuk. De akkor mégis hogyan jelennek meg azok a vonások, amelyek a beszéls nehézségeire, az elszenvedett trauma hordozásának megpróbáltatásaira utalnak? Ennek a

kérdésnek a megválaszolására dolgozatomban feminista elméleteket, illetve a biopoetikát hívom segítségül, meglátásom szerint ugyanis a lírai én minden esetben önmagához, saját belső világához próbál kapcsolódni a megszólalás aktusán keresztül, csak hogy ez a találkozás nehézségekbe ütközik, ennek megoldása érdekében az érzésekhez hasonlóan szimbolikus értelemben női jellegű külső, természeti tájak behívása, beépítése válik egy olyan módszerre, amely által a traumák megoszthatókká válnak. Kutatásom során a traumát elszenvedő beszélők nyelvezetét vizsgálom a feminista-dualista gondolkodás és szimbólumok segítségével, mindezen felül a női minőségek keveredése által létrejött külső-belső terek összemosódását tanulmányozom.

Bordás Bence (PTE Cholnoky László Gyógyszerész és Biotechnológus Szakkollégium), Kocsis Béla, Horváth Györgyi, Balázs Viktória Lilla

Illóolaj és antibiotikum kombinációk vizsgálata nozokomiális fertőzések hátterében álló baktériumtörzsekkel szemben

Az illóolajok kémiaiilag összetett növényi kivonatok, amelyek antibakteriális tulajdonságukak lehetnek. Korábbi kutatások bizonyítják egyes antibiotikum-illóolaj kombinációk szinergista hatását.

Kutatásunkban elővirágzásból származó kerti kakukkfű, illetve teafa illóolajok és antibiotikumok (gentamicin, vankomicin) kombinációinak antibakteriális hatását vizsgáltuk a klinikai gyakorlatban problémát okozó *Pseudomonas aeruginosa* és meticillin-rezisztens *Staphylococcus aureus* (MRSA) baktériumtörzsekkel szemben.

Az illóolajok összetételét GC-MS analitikai módszerrel, az illóolajok és az antibiotikumok MIC értékét mikrodilúciós módszerrel határoztuk meg. Az illóolaj-antibiotikum együttes antibakteriális hatását *in vitro* checkerboard módszerrel mértük meg.

A vizsgált kakukkfű minta timolos kemotípusú. A teafa illóolaj főkomponense a terpinén-4-ol. Abszorbancia értékek alapján meghatározhatóvá váltak a minták MIC értékei a kombinációs kísérletekhez, és a frakcionális gátló koncentrációs index (FICI) (kakukkfű illóolaj: *P. aeruginosa*: FICI = 0,37; MRSA: FICI = 0,75; teafa illóolaj: *P. aeruginosa*: FICI = 0,75; MRSA: FICI = 0,5).

A FICI értékek alapján két esetben detektálható szinergista hatás: a *P. aeruginosa* esetén a kakukkfű illóolaj-gentamicin, az MRSA esetén a teafa illóolaj-vankomicin-kombináció. Eredményeink alapján elmondható, hogy alátámasztásra került a vizsgált illóolajok és antibiotikumok együttes alkalmazásának eredményessége.

„AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-23-4-II KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Borissza Eszter (ELTE Angelusz Róbert Társadalomtudományi Szakkollégium)

Az 1945-ös háborús győzelem mint kortárs orosz politikai retorika kommemoratív stratégiai eleme a 2022-es ukrán-orosz katonai konfliktus kontextusában

A moszkvai Vörös téren évente megrendezett Győzelem napi felvonulás az Orosz Föderáció kortárs megemlékezési gyakorlatának egyik sarokköve. A felvonulás hagyománya hosszú történelmi alapokon nyugszik, számtalan átalakulással a történelmi szimbólumok jelentését, relevanciáját és a történelem újraírását illetően. Munkám Vlagyimir Putyin kormányának az elmúlt két évben (2022 és 2023) folytatott emlékezetpolitikájára összpontosít, a politikai retorikában megjelenő stratégiákat, motívumokat és szimbólumokat mutatja be, különös tekintettel a múlt legitimációs alapként való felhasználására. A történelempolitika és *kommemorációs* gyakorlatok elméleti kerete gyakran alkalmazott és népszerű a mai poszt-szovjet térségben. A nemzeti ünnepnapok celebrációs gyakorlatának mikroszociológiai közege, a történelemkezelés és történelemoktatás több mai államban biztosít nemzetközösségi legitimációs alapot. A relevanciát a konfliktus aktualitása adja, ugyanis tisztán figyelhetőek meg rajta a politikai történelemkezelés és a politikai retorika geopolitikai eseményekre reagáló framingje, stratégiái. Az elemzésnek részét képezi a parádé hangi és képi anyaga, kognitív-diszkurzív keretben vizsgálja az elhangzó beszédek szövegét és az ünnepség szimbolikus elemeit. A felfogás tárgyként kezeli a hatalmi kommunikációt, a politikai kommunikációs elméletek pedig eleve társadalmilag beágyazott keretre épít.

Borosta Roberta (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A túltermelt glioxaláz 1 fehérje hatásának vizsgálata Drosophila Huntington-, és Alzheimer kór modellekben

Kutatócsoportunk neurodegeneratív betegségek patomechanizmusainak felderítésével foglalkozik. Kutatásunk középpontjában két életkorral összefüggésben álló, és fehérje térszerkezeti hibával asszociált, neuron elhalással járó betegség áll: az öröklődő Huntington-kór (HD), és a jellemzően sporadikus Alzheimer-kór (AD).

Laboratóriumunkban HD és AD modell rendszereken korábban elvégzett mikroRNS transzkriptomikai vizsgálatok eredményei arra utaltak, hogy a két betegség modellben változást mutató miRNS-ek targetjei között dúsulást mutatnak az AGE-RAGE jelátviteli útvonalba tartozó gének.

Erre alapozva, eddigi munkánk során létrehoztuk a glioxaláz 1 enzimet, az útvonal kulcsfontosságú effektor fehérjét túltermelni képes, *Glo1* transzgént hordozó *Drosophila* törzseket. További kutatásainkban az előállított, validált *Glo1* törzsek hatását HD modellben (GAL4/UAS rendszer segítségével meghajtott 120 (beteg) illetve 25 (egészségesnek megfelelő) glutamint tartalmazó transzgenikus Huntingtin fehérjét kifejező törzsek), illetve AD modellben (Amiloid béta transzgént kifejező törzs) teszteljük. Eddigi eredményeink azt mutatják, hogy a *Glo1* túltermelés menekíti a mutáns Huntingtin kiváltotta fenotípusokat.

Borus Benedek (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Komplex függvények színes ábrázolása: matek vagy művészet

A komplex függvények ábrázolására sok módszerünk van, de egyik sem igazán a legjobb. Az előadás során szeretném bemutatni egy kevésbé ismert, szakirodalomban alig szereplő és nem melleleg vizuálisan lenyűgöző módját ezek ábrázolásának. Az alapoktól felépítve fedezzük fel, hogy mik is azok a komplex függvények, és miért olyan bonyolult őket ábrázolni, majd közelebbről is megvizsgáljuk az egyik “legszebb” megoldását a problémának.

A színezéses ábrázolásnak köszönhetően kétdimenziós képen tudjuk megjeleníteni a függvények képét annak ellenére, hogy ez a feladat legalább négy dimenziót igényelne. Mindeközben a valós és komplex függvények közötti hasonlóságok is megjelennek egy új dimenzióban, gyönyörű szimmetriákat alkotva. A módszer alkalmas a függvényanalízis segítésére, egyenletek grafikus megoldására, hasonlóképpen, mint a valós függvények ábrázolásához használt módszerek.

A színek, szimmetriák és geometriai alakzatok megjelenése miatt a módszerrel izgalmas, akár műalkotásnak is nevezhető képeket kaphatunk a különböző színezési módok és függvények keverésével, így a módszer művészeti alkalmazása is könnyen elképzelhető.

Saját munkásságom a témában a módszer informatikai kiegészítése, korábbi munkák optimalizálása, hogy ezek a képek gyorsan és hatalmas felbontásban, művészi igényel elkészíthetők legyenek.

Bozó Benedek János (ELTE, Rajk Szakkollégium)

Állami gondozott fiatalok percepciói a jóllét és a roma identitás kapcsolatáról

Jelen kutatás egy magyarországi lakásotthon antropológiai vizsgálatán keresztül mutat rá azokra a társas viszonyokra, melyek meghatározzák a gyermekvédelmi szakellátásban élő fiatalok jóllétét. A kutatási kérdések között szerepelt, hogy a marginalizált helyzetben lévő gyermekek tapasztalati valóságában hogyan jelenik meg a jóllét, a megküzdés, illetve a reziliencia. A kutatás sarokköve, hogy a gyermekek szempontjait, belső narratíváit és az általuk elmesélt történeteket vizsgálja egy mikroközösség mindennapjain keresztül. Az adatfelvétel egy hazai nagyváros lakásotthonában történt, egy csaknem négyhónapos résztvevő-megfigyelésre alapuló terepmunka keretében. A kutatás legfontosabb megállapítása, hogy az állami gondozásban élő gyermekek aktívan alakítanak ki olyan társas viszonyokat, amelyek hozzájárulnak jóllétük növeléséhez. Ebben a roma identitásnak kitüntetett szerepe van, hiszen az etnikai hovatartozás komoly tétekkel bíró integratív erőként van jelen. Ezen keresztül a gyermekek (és gondozóik egyaránt) egyfajta reziliens identitáskonstrukciót igyekeznek létrehozni, mely beágyazódik a roma kultúra túléléséről alkotott percepcióikba. A kutatás relevanciája nem csak a téma alulkutatottságában (és a nemzetközi szakirodalomban is úttörőnek számító módszertani megközelítésében) keresendő. A lakásotthonok informális világának feltérképezésén keresztül a szakellátás hiányosságairól és szervezeti kihívásairól is mélyebb, komplexebb képet kaphatunk.

Bunford Veronika (Szegedi Tudományegyetem)

Az orvos-beteg kapcsolat alapelvei jogbölcseleti szemlélettel

A bioetikának, ami az élővilág etikai kérdéseivel foglalkozó tudomány, csak egy részterülete az orvosi etika, ami az orvosok morális dilemmáinak, felelősségének és magatartásának tudományterülete.

Az orvosok esetében tehát az etika szűkebb fogalmáról beszélünk, az alkalmazott etikáról. Ekkor az etika megszűnik absztrakt, megfoghatatlan princípiumok gyűjteményének lenni, és valódi emberek, valódi sorsáról való döntések eszközévé lesz: az etika segítőkezet nyújt, hogy ne csak jó ember, de jó szakember is legyen a kezelőorvos.

A dolgozatomban az orvos-beteg kapcsolat megváltozott helyzetét, majd a klinikai jogviszony szereplőit így vagy úgy meghatározó etikai elveket ismertetem, mint az autonómia tiszteletének elve, a jótékonyág elve, a

„ne árts” elv, valamint az igazságosság elve, illetve az ezekből a gyakorlatban leszűrhető, a jog által meghatározott jogokat és/vagy kötelességeket igyekszem hűen bemutatni.

Czeglédi Lili (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A tekintet etikája

Az ember önmagához és az állathoz fűződő viszonya is megváltozik, amikor annak szemébe tekintve egy olyan létezőt pillant meg, akinek másságát nem képes teljesen megérteni. Jacques Derrida szerint nem egyszerűen az állati Másik tekintete készíti önreflexióra az embert, hanem az, hogy e tekintet előtt szégyenbe kerül. Egy ilyen találkozás lehetőségét tartogatja a vadászat eseménye: mint irodalmi téma értelmezhető kegyetlenségként, de az állati Másik megértésére tett kísérletként is.

Az európai romantikában előbbihez kapcsolódik William Wordsworth (1770–1850) *Hart-Leap Well* (1800) című balladája, melyben az üldözött szarvas a természet teljességét és az *anima mundi* jelöli. Utóbbi olvasathoz pedig a francia katonaköltő, Alfred de Vigny (1797–1863) méltatlanul keveset tárgyalt verses elbeszélése, *A farkas halála* (*La Mort du Loup*, 1843) csatlakozik, s erre a műre koncentrálok előadásom is.

Az elemzés homlokterébe a humanitás és animalitás viszonyának alakulása helyezkedik, s célom rámutatni arra, a humánus önértelmezése hogyan változik a látás-látvány-tekintet függvényében. Ehhez kapcsolódóan megvizsgálom, a kortárs magyar irodalom egyik fővonalas képviselője, Závada Péter (1982–) hogyan közelít a Másik megértésének problematikájához *Roncs szélárnyékban* (2017) című kötetének egy versében, a *Vadászatban*. Az elemzések teoretikus hátterét Derrida mellett főként José Ortega y Gasset és John Berger gondolatai biztosítják.

Czifra Botond (ELTE Eötvös József Collegium)

Az igazságügyi miniszter igazgatási jogosítványainak kérdése a dualizmus korában

A 19. században a népszuverenitás eszményének elterjedésével elemi igény fogalmazódott meg az európai államokban arra, hogy a nép a törvényhozó – ezáltal a végrehajtó – hatalom mellett a bírói hatalomban is résztvevő vindikáljon magának. Az esküdtbíráskodás jogintézményét sorra vezették be az európai államok.

Az esküdtbíráóságok megszervezése új igazgatási feladatokat rótt az államra. Az esküdtbíráóságokról szóló törvénycikk az igazgatási feladatok meg-

oldásában jelentős szerepet szánt az igazságügyi miniszternek: a róla szóló iromány három jogosultsággal és három kötelezettséggel ruházta volna fel az igazságügyi minisztert. Azok az igazgatási jogosítványok, amelyekkel a törvények irománya tervezte felruházni a minisztert, heves vitákat keltettek az Országgyűlésben. A viták segítségével megpróbálom megmutatni, miért kifogásolták a kortársak akár az esküdtbírók intézményét, akár a miniszter igazgatási jogosítványait, kötelezettségeit. Igyekszem a kritikákat a hazai történeti alkotmány szerint értékelni, ennek segítségével szétválasztani a valós aggályokat és a politikai támadásokat.

Kísérletet teszek arra, hogy szétválasszam az igazságügyi miniszter technikai, feltétlen szükséges – jellemzően – kötelezettségeit néhány formailag garanciális jellegű, de tartalmukban potenciálisan kétes jogosultságtól. Rámutatok a téma jelenbéli relevanciájára, és a jelenlegi vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatra.

Csapó Áron Sebestyén (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

Város a szimulációban – helyszínbázisok az ezredforduló közeli valóságot megkérdőjelező filmekben

Az ezredforduló végéhez közeledve egyre több film kezdett el feldolgozni olyan témákat, amelyek valamilyen módon az addig érzékelt valóságot kérdőjelezzik meg. Ez 1997-1999 között érte el tetőpontját, amikor is olyan filmek jelentek meg, mint a *The Matrix* (1999), *Dark City* (1999), *eXistenZ* (1998) vagy *Perfect Blue* (1997).

Kutatásomban ezen filmekben ábrázolt helyszínekre – amik többnyire városok – fókuszálok. Vizsgálódásom fő kérdése, hogy az egyes városok milyen funkciót látnak el a filmben, így például hogyan keltik az elidegenedés érzését egy megkérdőjelezhető valóságon belül. Ezeket többek között a posztmodernnel foglalkozó szakirodalmakra (úgy, mint például Jean Baudrillard, Fredric Jameson írásai), valamint a filmes város ábrázolásmódjával foglalkozó különböző tudományos munkákra és filmtörténeti áthallásokra támaszkodva vizsgálom.

Csik Ádám Lajos (Károli Gáspár Református Egyetem, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A Munkásőrség Békés megyei tevékenysége az első évtizedben (1957–1968)

Az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését követően, 1957-ben létrehozott új pártmilícia a megszilárduló kádári hatalom idején egy folyamatosan változó és alakuló rendszerben tevékenykedett annak egyik komponenseként. Az előadásom célkitűzése alapvetően az, hogy a Munkásőrség megyei szintű tevékenységét ismertessem az 1956–1968-as időszakban, benne azzal a folyamattal, amelyben az államhatalom és az MSZMP miként kívánta alkalmazni a forradalmat követően gyorsan felállított, eredetileg a párt hatalmát biztosítani hivatott milíciát. A téma fegyveres szervtörténeti vonala mellett olyan aspektusokkal is kíván foglalkozni, amelyek révén jobb betekintést kaphatunk a korszakban uralkodó ellenségképről. Emellett további szempontként felmerülhet, hogy egy megyében mire is lehetett alkalmazni egy efajta fegyveres szervet „békeidőben”, illetve a források alapján milyen korabeli társadalmi viszonyok, folyamatok életkörülmények leképeződése látható a szervezeten és annak állományán keresztül.

Csikós Gréta (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Beszélyek és rokon – a Pesti Divatlap novellaanyagáról

A folyóiratkutatás hosszú időn keresztül a humán- és társadalomtudományok segédtudományaként szolgált, a kultúratudományi és digitális fordulatnak köszönhetően azonban interdiszciplináris tudományággá fejlődött. Az archívumok digitalizációja új kutatási technológiák mellett új kutatási kérdéseket és megközelítéseket is felvet: az angolszász környezetben bevetté vált Periodical Studies a folyóiratokat a maguk dinamikusságában igyekszik megragadni. Az előadás célja az 1840-es évek egyik meghatározó irodalmi divatlapja, a Pesti Divatlap 1847/1. féléve során megjelent novellák szisztematikus elemzése az angol módszertan használatával – az elbeszélésekben megjelenített helyszínek, szereplők és narratív mintázatok vizsgálata képezi kutatásom homlokterét – a félév lapszámait összefüggő tartalomfolyamként olvasva láthatóvá válik a hetilap dinamikája. A divatlap szépprózai szövegeit vizsgálva nemcsak arra kaphatunk választ, hogy mit olvasott a 19. század derekán élő magyar polgárság, hanem az utókor által kanonikusként számontartott szerzők műveinek elsődleges kontextusát is jobban megismerhetjük, ami hozzájárulhat az irodalmi kánonban elfoglalt helyük és szerepük árnyalásához.

„A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-2 -SZTE-107 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Csordás Regina (Szegedi Tudományegyetem)

Extracelluláris vezikulák vizsgálatán alapuló eljárás kidolgozása a diffúz középilonali gliómák inváziós kapacitásának predikciójára

A diffúz középilonali gliómák (DMG) a leggyakoribb és legagresszívebb agydaganatok a fiatalok körében, 12 hónap alatti túlélési idővel. A műtéti beavatkozás, illetve sugárterápia sikerét a daganat peritumorális infiltrációja és metasztatizisképző hajlama is akadályozza. Mivel utóbbi igen eltérő lehet a különböző betegekben és összefüggésbe hozható a tumorsejtek inváziós képességével, célunk az inváziós kapacitás becslésére alkalmas alternatív módszer kidolgozása, amely elősegítheti a terápiás döntéshozatalt.

5 alacsony és 4 magas invazivitású pácienseredetű tumorsejtből 3D kultúrákat (tumoroidokat) készítettünk, melyek felülúszóiból méretkizárásos kromatográfiával (qEV1 35 nm, Izon) izoláltuk az sEV frakciót. A minták partikulaszámát Nanosight NS300 (Malvern) készülékkel, molekuláris ujjlenyomatát pedig Raman spektroszkópiával (Senterra II microscope, Bruker) vizsgáltuk.

Eredményképp az alacsony invazivitású tumoroidok sEV termelése szignifikánsan magasabbnak mutatkozott, mint a magas invazivitásúaké. A két csoport, az sEV-k Raman spektrumai alapján, jó megközelítéssel elkülöníthető.

A Raman alapú vizsgálati eljárásunk a betegeredetű tumoroidokból származó vezikulák felhasználásával ígéretesnek bizonyult az alacsony és magas invazivitású DMG elkülönítésére, ennek bizonyítására azonban további minták bevonása szükséges.

Deák Ádám (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Csanád vármegye nemessége és tisztikara 1820–1848 között

Csanád vármegye Arad, Békés, Csongrád és Torontál vármegyék között terült el, a Magyar Királyság egyik legkisebb vármegyéje volt, területe mindössze 1715 km². A vármegye székhelye 1720 óta Makó volt. Előadásomban bemutatom, hogyan épült fel a Csanád vármegyei tisztikar, hogyan zajlottak a tisztújítások, mely családok voltak a legbefolyásosabbak. A tisztújítások menetét minden vármegye maga szabályozta, azonban a Helytartótanács 1819-

ben előírta, hogy a korábban alkalmazott közfelkiáltás helyett egyenkénti szavazattal kellett dönten. Utasításba adta azt is a rendelet, hogy csak olyan szavazhasson, aki jogosult arra, ezért minden tisztújítás előtt össze kellett írni a vármegyék területén élő nemességet. Ez a rendelet nagy elégedetlenséget váltott ki a vármegyékben, ezért a Helytartótanács 1827 szeptemberében kiadott rendeletében ismét engedélyezte, hogy közfelkiáltással dönthessenek a választások alkalmával. Csanád vármegyében 1820-ban, 1823-ban, 1829-ben, 1832-ben, 1836-ban, 1840-ben, 1842-ben, 1845-ben és 1848-ban tartottak tisztújítást. Csanád vármegyében a tisztújítások menetét és szabályozását 1836-ban és 1842-ben rögzítették a legpontosabban.

Deák Levente Gábor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Berlin ostroma: A Harmadik Birodalom harca a végsőkhig

Berlin ostroma a második világháború egyik utolsó európai hadművelete volt, amely 1945 áprilisában kezdődött és május elején ért véget. A szövetséges erők, különösképpen a Szovjet Vörös Hadsereg, a német főváros elfoglalására törekedtek, hogy megpecsételjék Németország vereségét és a háború európai színterének lezárását.

A Birodalom a Seelow magaslatoknál csak 3 napig tudta megállítani az 1. Belorusz front előretörését, ami időt adott a német 9. hadseregnek a visszavonulásra. Ezzel az utolsó akadályt is felszámolták Berlin kapujában, azonban Hitler erdővárossá alakította a mindenkori porosz fővárost és felkészült egy utolsó küzdelemre, aminek célja a szovjet hadsereg felmorzsolása volt.

A Szövetséges bombázások következtében romhalmazzá vált Berlint számos módon megerősítették, és lakosságát felszólították a fegyveres ellenállásra. A Führer pedig a Birodalmi Kancellária alatt létesített bunkerből irányította a várost védő SS, Hitlerjugend és Volkssturm erőit, miközben két szovjet marsall, Zsukov és Konyev versenyzett a győzelem szimbólumát jelentő Reichstag elfoglalásáért.

Kutatásomban a 8 napon át tartó ostrom utolsó 4 napjának eseményeit vizsgáltam, ezen belül is a Birodalom erőinek mozgását a Zitadelle-szektorban, valamint kitörési kísérletüket. Ezen hadmozdulatokat a modern, újjáépített város műholdas képeire illesztve szemléltetem is.

Domján Máté (Szegedi Tudományegyetem)

Fehér korall partokon – Az 1942-es tulagii és gavutu-tanambogoi partraszállás

Előadásomban a második világháború csendes-óceáni hadszínterén 1942. augusztus 7-e és 9-e között lezajlott tulagii és gavutu-tanambogoi partraszállást fogom megvizsgálni az Egyesült Államok Tengerészgyalogságának szemszögéből, bemutatva rajta a kételtű műveletek szakaszait, a jelenleg hatályos kételtű hadviselési doktrína alapján.

A Tengerészgyalogság a két világháború között dolgozta ki kételtű doktrínáját, melyet élesben először a második világháború csendes-óceáni hadszínterén alkalmazott. A terület jellegéből adódóan a kételtű műveletek kiemelt szerephez jutottak a hadieseményekben, hiszen a harcok egymástól távol fekvő szigeteken zajlottak.

A partraszállás a Watchtower hadművelet részét képezte, melynek fő célja a Salamon-szigetekhez tartozó Guadalcanal elfoglalása volt, azonban a partraszállás sikere érdekében a környező kisebb szigeteken, mint Tulagin és Gavutu-Tanambogon lévő japán bázisokat is semlegesíteni kellett. A feladatra az 1. Marine Raider és az 1. tengerészgyalogos-ejtőernyős zászlóaljakat jelölték ki, megerősítve egyéb tengerészgyalogos alakulatokkal.

A Watchtower hadművelet a tengerészgyalogság első támadó művelete volt a második világháború során. A tulagii és gavutu-tanambogoi harcok az amerikaiak győzelmével zárultak, azonban a japán védők a túlerővel szemben is eredményesen küzdöttek.

Dudás Ádám Adrián (Szegedi Tudományegyetem)

Philip K. Dick és a valóság érzékelése

A science-fiction irodalomban visszatérő téma a virtuális valóság és a realitás közötti határvonalak elmosódása, mintegy tükrözve napjaink internetkultúrájával kapcsolatos tapasztalatát. Ez a felvetés azonban nem új keletű, hiszen már Philip K. Dick is a zsáner egyik megkerülhetetlen alakjának tekinthető, aki az 50-es évektől haláláig megjelent regényeiben rendszeresen foglalkozott a realitás megismerésének lehetőségeivel, virtuális valóságokkal, illetve azzal, hogy miként érzékelhető és értelmezhető a világ, egyáltalán közvetlen hozzáférhető-e. Philip K. Dick a regényeiben a tömegmédiáról mindig kritikusan és gyanakvóan írt, úgy, mint amely képes a manipulációra, az emberi tömegek tudatának a közvetlen befolyásolására. Írásai szerint a média, a nagyvállalatok, a kormányok, a vallási és politikai csoportok mind előállítják a saját,

hamis valóságukat.

A regények szereplői gyakran ragadnak közös tudatállapotokban, virtuális terekben. Általában megváltozik a viselkedésük, a szociális érzékenyséjük, a közöttük lévő kapcsolat, és legtöbb esetben a realitásérzékük is csorbul. (Ilyen regénye a *Figyel az ég* [*Eye in the sky*, 1957], *A halál útvesztője* [*The Maze of the death*, 1967], vagy novellái: *A kiállítási darab* [*Exhibit Piece*, 1954] és *Az ingázó* [*The Commuter*, 1953])

Philip K. Dick 20. századi munkáiban könnyen ráismerhetünk a 21. század online problémáira, mint a dezinformáció, a véleménybuborék, a valóságérzékelés, vagy média manipuláló hatásaira. Azonban ez nem azt jelenti, hogy Philip K. Dick megjósolta napjaink társadalmi és információs problémáit, mindössze olyan jelenségeket problematizált, amelyek a tömegmédiумok elterjedésének idején vetettek gyökeret a kultúrában és a társadalomban.

Erdei Szabolcs (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

A NOAA műholdas vevőrendszer konfigurálása és automatikus működtetése

Ez a szakmunka egy egyetemi projekt eredménye. A projekt célja a meteorológiai műholdak által sugárzott jelek vételére alkalmas vevőrendszer felszerelése, üzembehelyezése és automatikus működtetése. A jelvétel egy két elemes kereszt yagi antennával történik előerősítő segítségével. A jelfeldolgozás számítógépen Windows operációs rendszer alatt történt a megfelelő szoftverekkel. A jelet hang formában rögzítettük a műholdakról, amelyet később egy arra alkalmas program segítségével képpé alakítottunk. A kapott eredmények bizonyították, hogy a rendszer automatikus működése kifogástalan, továbbá, hogy a rendszer alkalmas más FM modulált jelek vételére is.

A jelvétel több szoftver segítségével történt, az átalakítás és a megfelelő beállítás, majd végül a rendszer működése teljesen zavartalan volt, a kapott meteorológiai képek jó minőségűek.

A közeljövőben tervezzük a rendszer automatizálását, azaz a rádiós rendszer által vett jel automatikus térképpé alakítását, és LAN hálózaton keresztül való továbbítását egy központi kivetítőhöz.

Erdélyi Violetta (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

Filmajánló rendszer

Egy hosszú nap után szívesen ülünk le és nézünk meg egy jó filmet. Mindazonáltal az emberek sok régebbi vagy új film közül válogathatnak, A nagy választási lehetőség oda vezet, hogy a felhasználók nehezebben tudnak dönteni. A választási lehetőségek megnövekedésével jelentek meg az első Social Navigation Systemek (közösségi útmutatás támogatás), amely arra hivatott, hogy csökkentse a választás terhét. Az első ilyen rendszerek ötletéből több megoldási módszer is született. Az egyik ilyen megoldási módszer a neurális hálózatokkal kialakított modell. A kutatásomban megvizsgálom mennyire pontos és megbízható egy olyan ajánlás, amelyet neurális hálózat és a gépi tanulás módszereivel hozunk létre. A modell betanítására a MovieLens adathalmazát használtuk.

Fajka Lilla (ELTE Eötvös József Collegium)

Fotoaktív farmakofór vegyületek előállítása és vizsgálata

A fragmens alapú gyógyszertervezés előnye, hogy viszonylag kis számú molekula segítségével a kémiai teret jobban le lehet fedni, valamint nagyobb a hatékonysága a korai felfedező fázisban a nagy áteresztőképességű szűrésekhez képest. Ennek a módszernek a hatékonysága tovább növelhető, ha validált fragmens farmakofór megközelítéssel is kiegészítjük.

Ha a fragmensméretű kismolekulákra olyan egységet rögzítünk, amely fénybesugárzás hatására aktiválódik és kovalens kötést létesít a vizsgált fehérjecélponttal, akkor olyan fragmensméretű vegyületeket kaphatunk, amelyek másodrendű kölcsönhatások segítségével képesek azonosítani a kötőhelyet, majd ezt követően fénybesugárzás hatására kovalens módon rögzülnek.

Ezzel a módszerrel nemcsak új fragmens méretű kiindulópontokat nyerhetünk, de új, eddig még fel nem fedezett kötőhelyek azonosítására is lehetőség nyílik akár olyan nehéz fehérjecélpontok esetében is, amelyeknek nincs ismert célozható kötőhelye. A kutatócsoportunkban megalkottak ezen megközelítés segítségével egy 100 tagú vegyülettárat, amelyet egy onkológiai célponton, a KRAS-on sikeresen teszteltek.

Kutatásom célja a fenti vegyülettár ismételt előállítása, ha szükséges, a szintézis optimalása, valamint a vegyülettár tesztelése STAT5B (Signal transducer and activator of transcription 5B) fehérjén. Ez a fehérje a JAK-STAT útvonalon található, dimerizáció hatására aktiválódik, amely befolyásolja a proliferációt, apoptózist és differenciálódást, ezáltal olyan betegségek kiala-

kulásához vezet, mint a leukémia, illetve különböző autoimmun megbetegedések. A STAT fehérje működésének befolyásolására jelenleg nincs szabadalmaztatott gyógyszer, valamint kovalens gátlása is kihívásnak bizonyult, mivel nincs támadható cisztein a dimerizációban szerepet játszó SH2 doménen.

Fehér Zsolt (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Versenyképes algoritmus az online minimális csúcsidőpont ütemezési problémára

Ebben a problémában (továbbiakban MPAS) egy érkező időpontfoglalási sorozatunk van, melyek közül mindegyik rendelkezik saját időtartammal. A cél az időpontok online ütemezése, és az ebből fakadó csúcskihasználtság minimalizálása az ütemezési intervallumban. Ebből fakadóan az MPAS széles körű alkalmazhatósággal rendelkezik főként, ahol korlátozott kapacitású erőforrás áll a rendelkezésünkre. Például, képzeljünk el egy vizsgálati központot, adott számú orvosi szobával. Tegyük fel továbbá, hogy a nap folyamán folyamatosan érkeznek a páciensek időpont foglalásai különböző vizsgálatokra és kezelésekre, melyeket a beérkezés pillanatában kell beosztanunk, figyelembe véve az előre meghatározott időtartamukat és a rendelkezésre álló szabad idő-sávokat.

Az MPAS probléma offline verziója megegyezik a jól ismert ládapakolási feladattal. Ebben az a feladatunk, hogy különböző hosszúságú tárgyakat pakoljunk egységnyi méretű ládába úgy, hogy minimalizáljuk a felhasznált ládák számát. Hogy párhuzamot vonjunk a két feladat között, a fenti időpont-ütemezési példában a szobák felelnek meg ezeknek a ládáknak. Akárhogy is, az offline problémákkal ellentétben, az online ládapakolási feladat és az online MPAS feladat nem azonos. A különbség az, hogy a ládapakolásnál, ahol az elpakolt tárgyat már nem rakhatjuk át egy másik ládába. Az MPAS probléma esetén pedig, ahol az időpontok időintervallumokba vannak rendezve, rendelkeznek bizonyos rugalmassággal aszerint, miként pakoljuk ezeket az időintervallumokat a szobákba. Érdekes algoritmikus kérdés tehát az, hogy ez a rugalmasság biztosít-e nagyobb teljesítményt.

Ferencz Kamilla (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Heteromorf termések: csak csírázási stratégiájukban különböznek vagy befolyásolják a felnőttkori rátermettséget is?

A termésheteromorfizmus azt jelenti, hogy egy növényegyed több típusú termést hoz létre, melyek morfológiailag és ökológiailag is jelentősen különböznek egymástól. Leginkább terjedési képességükben és csírázási gyorsaságukban mutattak ki különbséget a terméstípusok között. Eddig 18 zárvatermő családból jeleztek heteromorf fajokat, leginkább a fészkesek (*Asteraceae*) és a libatopfélék (*Chenopodiaceae*) családjában. Feltételezik, hogy a heteromorf termések a változatos és kiszámíthatatlan környezetű élőhelyeken előnyösek, mint például sivatagokban vagy sós mocsarakban. Kutatásunkban azt vizsgáltuk, hogy (1) az eltérő terméstípusok valóban különböző csírázási stratégiákat takarnak-e, hogy (2) mutatható-e ki különbség az eltérő termésekből kinevelt felnőtt növények esetén is, valamint (3), hogy közelrokon fajok esetén hasonló módon nyilvánul-e meg a termésheteromorfia. Ehhez a fészkesek családjába tartozó négy növényfaj magjait gyűjtöttük be, csíráztattuk, majd kineveltük a növényeket, teszteltük allokációs stratégiájukat és fenotípusos plasztikusságukat. Egyértelműen kimutattuk az eltérő termések különböző viselkedését mind a csírázás, mind a felnőttkori rátermettség szintjén, sőt, érdekes módon, a közelrokon fajok hasonló terméstípusai között is szignifikáns különbségeket találtunk. Ezek az eredmények bizonyítják a termésheteromorfizmus nagyfokú plasztikusságát, mely nem az életszakasztól, nem a rokonsági foktól, hanem feltehetőleg a környezeti tényezőktől függ.

Fésüs Ádám (Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium)

A csípőízületi abduktor izmok excentrikus edzésének preventív hatása a dinamikus térdvalgus kialakulására

Az ACL sérülése leggyakrabban non-kontakt módon, fokozott dinamikus térdvalgus (DTV) során következik be. A DTV kialakulásának mechanizmusa jól ismert, mégis korlátozott számú kutatás vizsgálja annak mérséklését célzó edzés módszerek vagy konkrét edzés gyakorlatok hatékonyságát. A csípőtávoltító izmok stabilizáció során excentrikus kontrakcióval csökkentik a DTV kialakulását, ennek ellenére korábbi edzésprogramok során nem alkalmaztak direkt excentrikus kontrakciókat a DTV csökkentésére. Jelen vizsgálat célja az volt, hogy összehasonlítsa a négy héten át tartó maximális excentrikus és koncentrikus erő kifejlesztését tartalmazó csípőabdukcós erőedzésprogram hatását a CMJ típusú egy lábás felugrás és az egy lábás leérkezés

közben kialakuló DTV-ra.

Vizsgálatunkban 20 aktívan sportoló nő vett rész. Az egyik csoport 4 hétig, heti 3 alkalommal excentrikus, míg a másik 4 hétig heti 3 alkalommal koncentrikus csípőabduktor izomcsoport célzó erősítést végzett. Az edzésprogram előtt és után a vizsgálati személyek egy egylábás felugrás tesztet, valamint egy leérkezés tesztet végeztek el. Felmértük a maximális excentrikus csípőabdukciós forgatónyomatékokat. A felugrások és leérkezések során kialakuló DTV-t csak az excentrikus edzésmódszer csökkentette. A csökkenés mértékében szignifikáns különbség mutatkozott a két csoport között. A két edzésmódszer növelte az egylábás felugrások során megfigyelhető felugrási impulzust, de a növekedés mértéke nem volt összefüggésben a DTV csökkenésének mértékével. Elmondhatjuk, hogy az izomfunkció specifikus edzésprogram hatékonyabb a DTV csökkentésére. A csípőabdukciós erősítés független az edzés típusától, növeli a felugrási impulzust.

Fodor István (Szegedi Tudományegyetem)

Milyen mozgalmak és ideológiák hatottak a Hamasz létrehozására?

Előadásom arra keresi a választ, hogy milyen ideológiai elemek és előzmények voltak hatással a Hamasz létrehozására. Ezen célkitűzés során két fő aspektus jelenik meg: Egyrészt a Hassan al-Banna által létrehozott egyiptomi Muszlim Testvériség, másrészt az Izz ad-Din al-Qassam nevével fémjelzett palesztin mozgalom ismertetése, melyek egyaránt markánsan körvonalazták a Hamasz politikai (1987–88) és katonai szárnyának (1992) formálódását, illetve ideológiai berendezkedését. Az időbeli korlátokkal számolván, eme prezentáció bevezető jelleggel szintetizálja a legfontosabb előzményeket, de a megközelítés milyensége jóval túlmutat a Hamasz működésének megértésén, hiszen a Közel-Kelet kolonizációs múltját (s ebből fakadóan jelenét), illetve a palesztin-arab és zsidó konfrontáció gyökereinek egyes vonulatait is összefüggéseiben ismerteti. Ezek által pedig árnyalt képet kapunk arról, hogy miért is ennyire baljósak a palesztin-kérdés rendezésének kilátásai, amely szoros összefüggésben áll a közelmúlt kolonizációs folyamatainak hatásaival.

Folyi Bence (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

Élő vásznak – Pierre Huyghe képzőművészetének poszthumanista olvasatai

Nehéz lenne tagadni a különböző poszthumanizmusok egyre markánsabb jelenlétét a kortárs képzőművészeti elméletekben. Francesca Ferrando nyomán a poszthumanizmust ernyőfogalomként használva a transzhumanizmust, a kritikai poszthumanizmust, az antihumanizmust és a további irányzatokat egyaránt ide sorolom. Előadásomban Pierre Huyghe – műfajilag sokszor kategorizálhatatlan – művészetének elemzésével szeretnék releváns adalékokat biztosítani a kialakult diskurzushoz.

Kutatásomban Huyghe művészi eszközkészletét – különösen az élő organizmusok és a technológia kölcsönhatásának segítségével előidézett véletlenek szerepét – vizsgálva arra keresem a választ, hogy Huyghe természet-tudomány és képzőművészet vékony határmezsgyéjét belakó, efemer jellegű, folyamatosan változó alkotásai hogyan és milyen eredményességgel kísérlik meg aláásni a szerzői (vagy tágabban: az emberi) ágencia koncepcióját, illetve a művekből kibomló lineáris narrativitást és időbeliséget.

Előadásom célja továbbá Huyghe példáján keresztül kritikai górcső alá venni a transz- és poszthumanista olvasatok relevanciáját és alkalmazhatóságát a kortárs képzőművészeti diskurzusokban.

Forgó Nikolett (Szegedi Tudományegyetem)

Metabolomikai vizsgálatok, célkeresztben a HHC

A kender (*Cannabis sativa*, *Cannabis indica*) szárított, megtermékenyítetlen virágzatában megtalálható bioaktív terpenoidokat fitokannabinoidoknak nevezzük. Legismertebb képviselői a CBD és a THC, illetve az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő hexahidrokannabinol (HHC), amely egy egyelőre törvényi szabályozás alatt nem álló pszichoaktív szer. A kenderben minor komponensként elforduló endogén anyag azonban CBD-ből félszintetikus úton előállítható. Összehasonlítva a THC-vel, a HHC pszichoaktív 9R epimere gyengébb agonistaként viselkedik a CB1 és CB2 receptorokon. Az igazságügyi és toxikológiai gyakorlatban a THC gyors metabolizmusakor képződő pszichoaktív karbonsav metabolit a célvegyület a vizelet és vérminták szűrése során. A HHC I-es fázisú metabolizmusa még nem ismert, ezért célul tűztük ki a 9(R)-HHC *in silico*, *in vitro* és *in vivo* metabolomikai vizsgálatát ultranagyhatékonyságú folyadékkromatográfiával kapcsolt tandem tömegspektrometriás (UHPLC-MS/MS) analitikai módszer segítségével.

Forgó Zsanett (Szegedi Tudományegyetem)

Az özvegyi jog korlátozása és megszüntetése a bírósági joggyakorlatban az I. világháború idején

Előadásom központi témája az özvegyi jog korlátozásának, illetve megszüntetésének kapcsán felmerült vitás kérdések bemutatása a bírósági gyakorlaton keresztül az I. világháború idején. Az özvegyi jog (*ius viduale*) a megözvegyült élettársról való gondoskodás jogintézménye, amelynek értelmében a megözvegyült nő haláláig vagy ameddig elhunyt férje nevét viseli, benne marad férje birtokában, és rangjának megfelelő tartásra, ellátásra tarthat igényt. Előadásom célja az egyedi esetekben hozott bírósági döntések vizsgálatán keresztül minél átfogóbb képet adni a bíróságok által vizsgált kérdésekről, a mérlegelt körülményekről és az alkalmazott jogforrásokról.

Előadásom során több, az özvegyi haszonélvezeti jog megszüntetése iránt folyamatba tett peres ügy ismertetésén keresztül mutatom be a Kalocsai Királyi Törvényszék és a Budapesti, valamint a Szegedi Királyi Ítéltábla joggyakorlatát, kiemelve a Magyar Királyi Kúria szerepét a jogegységesítésben. A kutatómunkám során a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Vármegyei Levéltárában található Kalocsai Törvényszék, továbbá a Csongrád-Csanád Vármegyei levéltárban található Szegedi Ítéltábla peres irataira támaszkodom, valamint főként a korabeli jogtudósok (pl. Szladits Károly, Márkus Dezső) munkáit használom fel.

Frisch Bence (Mathias Corvinus Collegium)

Ügy-rendetlenség? Merre tovább alkotmánybírói gyakorlat?

A 2023-as OTDK-n elért helyezés után felbuzdulva kutatásom továbbfejlesztését céloztam meg. Ezúttal az Alkotmánybíróság 1001/2013. (II.27.) ügyrendjének teljes ülés határozatával (a továbbiakban: Ügyrend) kapcsolatos anomáliákat és az erre való lehetséges megoldásokat igyekszem megtalálni.

Fontos megemlíteni, hogy a korábbi és a jelenlegi Ügyrend megegyezik abban, hogy mindkettő normatív határozati formában szolgál a testület működésének egyik alapjául. Az Ügyrend olyan közjogi szervezetszabályozó eszköz, amely közvetlenül az Alkotmánybíróságra kötelező. Az Alkotmánybíróságról szóló törvény (a továbbiakban: Abtv.) 70. paragrafusa rögzíti, hogy az Alkotmánybíróság eljárására vonatkozó részletes szabályokat az Ügyrend állapítja meg. Gyakorlatilag harmadik személyek számára nem elvárható, hogy az adott szervezet belső szabályait ismerjék, így annak kötelezővé tétele indokolatlanul hátrányba helyezi az indítványozókat és jogait. Koncepcio-

nálisan felmerül a kérdés: honnan tudhatja az indítványozó, hogy milyen szabályokat kell betartania, amikor beadja az alkotmányjogi panaszát? Hiszen harmadik személyre való közvetlen hatást csak törvény engedhet teret, tehát közjogi szervezetszabályozó eszköz – mint amilyen az Ügyrend is – csupán az adott szervezeten belül állapíthat meg kötelező érvényű szabályokat. A téma relevanciáját az adja, hogy az Ügyrend megalakulásától kezdődően fennáll ez a probléma, ami mai napig rendezetlen a különböző kezdeményezések ellenére.

Galág Botond Balázs (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Natura 2000-es gyepterületek restaurációja tápanyag-utánpótlással

A klímaváltozás és az intenzív tájhasználat napjainkra jelentősen átalakította Magyarországon gyepterületeit. Az egykor kiterjedt élőhelyekből mára csak kevés maradt fenn megfelelő állapotban. Az eredetileg legeltetett gyepeket ma már döntően kaszálják, ám ezzel folyamatosan elszállítják a keletkező biomasszát, viszont annak visszapótlása nem lehetséges, mivel a védett Natura 2000-es gyepterületeken mindenfajta tápanyag-utánpótlás, így a trágyázás is törvényileg tiltott.

Ebben a kutatásban, mely egy leendő nagyobb projekt pilotjának része, azt vizsgáltuk meg, hogy a kezelés milyen módon hat a Kiskunság 3 eltérő talajtípusú növénytársulására. Ehhez 3 lép, valamint 4 löszös és 4 szikes talajtípust, jó állapotú, ám védelem alá nem eső gyepterületen végeztünk talajmintagyűjtést, melyeknél területenként 3-3 kezelt és kontroll mintát vettünk a trágyázás előtt és után, ezeket biomassza-gyűjtéssel is kiegészítve.

Az előadás a különböző típusú talajokban bekövetkező tápanyagtartalom-változást fogja bemutatni, külön kitérve a fontosabb talajfizikai és talajkémiai jellemzők változására. Az adatokból néhány predikciót is levonhatunk arra nézve, hogy mely talajtípusokon lehet hatékony a kezelés, esetleg neutrális, vagy káros hatással járna-e az adott beavatkozás. Ennek fényében hosszú távon érdemes lehet átgondolni a törvényi tiltást, mivel pozitív hatás esetén a megfelelően végzett kezeléssel a gyepek diverzitása és gazdasági haszna is egyaránt növelhető lenne.

Galbiczek Noémi Vanda (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Polimer adalékok szerepének vizsgálata elektrokémiai szén-monoxid redukcióban

Napjainkban egyre aktuálisabb témává válik az emberi tevékenység során termelt CO_2 , valamint az ebből képzett CO elektrokémiai redukciója. A CO_2 szén-monoxidhoz vezető redukciója mára már nagy szelektivitással és sebességgel kivitelezhető. Azonban a CO redukciója számunkra értékes termékekké – ígéretessége ellenére – lényegesen kevésbé megértett és alkalmazott terület.

Gázfázisban nagy reakciósebesség érhető el, ennek megvalósításához a legalkalmasabb megoldások között szerepel a gázdiffúziós elektródok alkalmazása. Ezek egy porózus hordozóból állnak, melyen a katalizátorréteg helyezkedik el. A porózus katalizátorréteg egyik fő kihívása, hogy annyira hidrofób legyen, hogy meggátolva a túl nagy mennyiségű víz bejutását a rétegbe, visszaszorítsa a CO redukcióval hasonló termodinamikai potenciálja miatt versengő vízbontás folyamatát.

Ezen, kellően hidrofób jelleg kialakításához bizonyos – főként polimer – anyagok alkalmazhatóak adalékként. Ezen polimerek esetleges egyéb szerepére viszont kevésbé ad információt a szakirodalom, így kutatásom során szisztematikusan változtatott funkciós csoporttal rendelkező polimerek alkalmazásával ennek felderítését tűztem ki célul. Egy egyszerűbb polimerből kiindulva, majd arra különböző funkciós csoportokat rögzítve vizsgáljuk hatásukat. Egy ilyen polimer lehet a polivinilidén-fluorid, melyre az elmúlt bő egy évben ígéretes méréseket végeztem, amely arra enged következtetni, hogy az alappolimer is lényeges szelektivitás növekedéshez vezet.

Gáspár Balázs (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium), Fésüs Ádám, Ivusza Patrik, Varga Mátyás, Sebesi Balázs, Murlasits Zsolt, Váczi Márk

Erőszabályozási képesség változásának neurális mechanizmusa erőfejlesztő edzést követően fiatal és idősödő férfiaknál

Bevezetés: Vizsgálatunkban feltételeztük, hogy az idős, valamint fiatal csoport erőszabályozási képességeiben különbség van. Továbbá feltételeztük, hogy a maximális erőedzés hatására és az edzéshagyás után eltérően módosul az erőszabályozási képesség és azzal együtt az EMG aktivitás a két csoport esetében.

Anyag és módszerek: Vizsgálatunkban 10 fiatal és 8 idős személy vett részt. Dinamométer segítségével vizsgáltuk a maximális izometriás erő kifejtését (MVIC). Ezután erőszabályozási teszteket végeztünk, amelyek során a quadriceps EMG aktivitását is vizsgáltuk. A tesztek után következett a 4 hetes edzésprogram, ezután újból elvégeztük a teszteket, majd 3 hét múlva megismételtük azokat edzések nélkül. Az erőszabályozási tesztekben abszolút és variábilis hibát, illetve normalizált EMG aktivitást számoltunk.

Eredmények: Az MVIC esetében csoport és idő fő hatást kaptunk. Abszolút hibázásban az excentrikus erőszabályozás esetében csoport fő hatást találtunk. A variábilis hibázás esetében szintén az excentrikus erőszabályozásban csoport és idő szignifikáns fő hatást kaptunk. A normalizált EMG adatok alapján elmondható, hogy mindenhol szignifikáns csoport fő hatást találtunk, illetve idő fő hatást a 20%-os és az excentrikus erőszabályozásban.

Következtetés: Az eredmények alapján az első hipotézisünket csak részben tudtuk igazolni. A második hipotézisünket elvetjük, mivel nem eltérően módosult az erőszabályozási képesség, illetve az EMG aktivitás. Úgy tűnik, hogy a motoros egységek tulajdonságaiban végbemenő változások neuromuszkulárisan gazdaságosabbá tették az erőszabályozási képességet, azonban javulást a legtöbb esetben nem eredményeztek.

Gózon Barnabás (Szegedi Tudományegyetem)

Választások és választási reformok

A modern képviseleti demokrácia alapvető elve a népszuverenitás. A hatalom a néptől ered, a rendszeresen ismétlődő szabad választások adják a hatalomgyakorlás alapját. A választások eredményeként a választópolgárok felhatalmazást adnak a közhatalom gyakorlására, amely a létrejövő parlament működésében testesül meg. Tehát a hatalom gyakorlásának általánosan érvényesülő formája a parlament általi irányítás.

A szabad választások lehetővé teszik, hogy a választók szavazatai dönthessék el a kormányzati hatalomért folytatott pártok közötti versengést. A szavazatok mandátumokká alakítása minden demokráciában sajátos folyamat, amelynek a választási rendszer ad intézményes keretet. A választási rendszerek és a pártrendszerek között közvetlen viszony áll fenn, amelynek mértékét elsősorban a két rendszer jellege és típusa, illetve a társadalmi-politikai folyamatok határozzák meg.

Előadásomban nagy hangsúlyt fordítok a magyar választási rendszerre, a rendszerváltozás óta eltelt több mint harminc év alatt váltakozó kormányok reformkísérleteire, azok eredményességére, illetve a jelenlegi választási

rendszer voksolást szabályozó ismérveire. Ugyanakkor kitérek néhány nyugat-európai ország választási rendszerének szignifikáns jellemzőire, összehasonlítom a német választási formula arányos jellegét a francia abszolút többséggel, és bemutatom az ezek megváltoztatására irányuló törekvéseket.

Végül ismertetem empirikus kutatásom, amely keretében a magyar választási rendszer jellemzőit összehasonlítom Litvánia választási rendszerének főbb sajátóságaival.

Gödör Nóra Anna (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az SZR104 jelű neuromodulátor kinurénsav analóg vizsgálata patkányban

Az ischaemiás stroke esetén a szervezetben olyan káros jelátviteli út indul el, amely az agyszövet oxigén- és glükóz hiányát eredményezi. A neurodegeneratív betegségek markereként ismert excitotoxicitás hátterében a glutamát nagy mennyiségű felszabadulása áll, amely következtében a különböző ioncsatornák és ionpumpák működése zavart szenved, és ennek hatására az idegsejtek károsodnak. A receptorok túlzott aktivitása az intracelluláris Ca^{2+} -koncentráció növekedését is okozza, aminek súlyos következményei vannak, mint például a szabadgyök felszabadulás, a mitokondrium-diszfunkció, valamint a sejtpusztulás.

A neuromodulátor kinurénsav (KYNA), amely endogén módon termelődik a szervezetben a kinurenin útvonalon keresztül, neuroprotektív hatással bír az idegsejtekre. Hatása révén felvetődött a kérdés, hogy magát a KYNA-t hatóanyagként alkalmazzák a neurológikus betegségek tekintetében. Azonban a probléma ezzel az, hogy a KYNA a vér-agy gáton kis mértékben képes átmenni.

Éppen ezért fő célunk, hogy gyógyszer jelölt KYNA analógokat vizsgáljuk in vitro (üvegben) és in vivo (élőlényekben) körülmények között, hogy minél jobban megismerjük az idegrendszeri folyamatokra gyakorolt hatását.

Grósz Anna Boróka (PTE B2 Transzdiszciplináris Szakkollégium)

Környezettudatos építészet – Környezettudatos nevelés

Környezetünk megóvása és helyreállítása a modern világ egyik legfontosabb feladata. Kutatásom alapját az a felvetés képezi, miszerint nem alakult ki egy egységesen környezettudatos generáció, mely nélkül nehéz a világ környezetkímélő átformálása. Úgy vélem, egészen kisgyermekkorban, már az óvodában el kell kezdeni a környezettudatos nevelést, ezzel kialakítva a gyermekek-

ben az emocionális érintettséget, megalapozva a tudatos felelősségvállalást. Egy biztonságot nyújtó közösségnek állandó tere van, a kisgyermeknek ez az óvoda. Ebből következik, hogy a pedagógiai nevelésnek és az óvoda építészetének együttesen kell a gyermekeket formálni. Célom, hogy feltárjam a környezettudatos nevelés és az építészet kapcsolatát, majd egy olyan óvodát tervezek, mely az elérni kívánt eredményt szolgálja.

Grund Félix (Szegedi Tudományegyetem)

Az 1874. évi XXXIII. törvénycikk végrehajtásának vizsgálata az 1875. évi képviselőházi választásokon

Az 1848. évi pozsonyi V. és erdélyi II., népképviselői választójogot szabályozó törvénycikkeket módosította és kiegészítette az 1874. évi XXXIII. törvénycikk. Az 1874-es választójogi novella arról vált nevezetessé, hogy bevezette az adócenzust, amely a választásra jogosultak számának csökkenését eredményezte.

A történelemtudomány az adócenzus okozta hatásokat részletesen feldolgozta, gondolok itt elsősorban Gerő András: *Az elsöprő kisebbség* című munkájára. Pap József történész, ugyan más megközelítésben, de szintén foglalkozik az 1875 és 1910 között tartott választásokkal. Az 1848. évi V. és erdélyi II. törvénycikk alapján tartott választásokat a helyhatósági és kormányhatósági szervek levéltári iratanyagának felhasználásával Csizmadia Andor: *A magyar választási rendszer 1848–1849-ben* című művében, valamint Ruszoly József: *Az országgyűlési népképviselő hazai kezdetei: 1848–1874* című sorozatban már feldolgozták jogtörténeti szempontból. Azonban a szakma még nem foglalkozott részletesebben az 1874. évi XXXIII. törvénycikk alapján tartott választások végrehajtásának vizsgálatával levéltári források elemzésén keresztül, ezért tartottam érdemesnek a témát arra, hogy foglalkozzak vele.

Előadásomban a belügyminisztériumi levéltárban fellelhető általános iratok (MNL-OL-K150-Belügyminisztériumi Levéltár-Belügyminisztérium-Általános Iratok) képviselőházi választásokkal foglalkozó dokumentumainak bemutatása alapján fogom ismertetni, hogy hogyan történt a választások előkészítése és lebonyolítása 1875-ben.

Gubics Flórián (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Implicit szociális transzferhatás – lehetséges jelenség, vagy téves koncepció?

A pszichológia tudománya hosszú utat járt be, amíg kialakult a jelenlegi módszertana, eszközei és szerteágazó területei. Fellendülések és mélyrepülések sorozata kíséri alakulásának a történetét. Egy utóbbi és jelentős mélypontja a 2010-es módszertani válság volt, amely rávilágított több problémára, amelyeknek orvoslása szükséges lehet annak érdekében, hogy továbbra is fejlődni tudjon ez a tudományterület.

Az előadás egy elméleti kutatásra épül, amely ezeknek a problémáknak egy részét veszi górcső alá. Fókusz a pszichológia módszertanának és területeinek fogalmi, definíciós nehézségei. Az előadás egy elméleti jelenség definiálásán keresztül mutatja be néhány fontos problémáját a pszichológiai kutatómódszertannak, ezzel együtt gondolatébresztő irányokat javasol ezeknek a problémáknak az orvoslására.

Gyarmati Ármin (Szegedi Tudományegyetem)

A flow élmény és a frusztráció vizsgálata VR környezetben

Munkánk során két különböző módon frusztráló feladat végrehajtásában vizsgáltuk a feladat közben fellépő kompetencia frusztrációt, valamint a kialakuló flow élményt.

Ehhez sikerült létrehoznunk két különböző, virtuális valóságban konstruált kondíciót, amelyekben egy determináltan negatív szociális helyzet, valamint a játékos kondíció célzottan hibás működése volt hivatott kiváltani a frusztráló hatást. Ezek mellett kialakítottunk egy olyan környezetet is, amelyben a fent említett frusztrációkat igyekeztünk minimalizálni.

Eredményeink szerint mindkét frusztráló környezetben szignifikánsan alacsonyabb volt a vizsgálati személyek kompetencia érzése és mindkét frusztrációt okozó kondícióban szignifikáns frusztráció emelkedést tapasztaltunk. A flow élmény csak a célzottan hibásan működő feladatban volt szignifikánsan alacsonyabb.

Eredményeinkből arra következtethetünk, hogy a szakirodalomnak megfelelően a feladat megoldása során az emelkedő frusztráció rontja a flow kialakulásának esélyét, azonban ez kisebb mértékben észlelhető a szociális helyzetnek való kitettség esetén.

KÉSZÜLT AZ EURONET MAGYARORSZÁG INFORMATIKA ZRT., AZ NKFI PÁLYÁZATI TÁMOGATÁSÁVAL, AZ ÉLETTANI PARAMÉTEREKET MONITOROZÓ ÉS ELEMZŐ CÉLESZKÖZ, VALAMINT ALGORITMUS FEJLESZTÉSE (KFI_16-1-2017-0478) PROJEKT ENERGOWATCH ÉS SZOFTVERES ESZKÖZEIVEL, TOVÁBBÁ AZ ÉRZELMI NYOMKÖVETŐ RENDSZER (TRACKING FOR YOU; TR4U) (2020-1.1.2-PIACI-KFI-2021-00321) PROJEKT AUDIOVIZUÁLIS, MÉRÉSI ÉS ELEMZÉSI RENDSZEREIVEL.

Győri Anett (Szegedi Tudományegyetem)

Perjogi alapvetések a peres eljárások szerkezetéhez

A kutatásom fő témája: az egységes és osztott perszerkezet összevetése, különös tekintettel a perjogi hagyományokra.

Relevancia: a hatályos perrendtartás erősen épít a perjogi hagyományokra, ezért szükséges tisztában lenni a perjog-történet folyamatával.

Hipotézis: feltételezem, hogy a hatályos perjogi újítások gyökerei már a sommás eljárás egységes szerkezetének szabályozása kapcsán is fellelhetők.

Módszer: kutatásom során lényegében az egyes szerkezetek összehasonlítását végeztem.

Az előadásom főbb részei: az egységes és osztott perszerkezet összevetése, hangsúlyt fektetve a keresetindítási szakra és a perjogi hagyományokra.

Kutatások iránya: bízom abban, hogy a kutatásommal segítem az oly sokszor zavaros perjog-történet folyamatainak megértését.

Hajdu Gergő Borisz (Szegedi Tudományegyetem)

Államtani kihívások Afrikában: Észak-Afrika gyarmatosítói napjainkban

Kutatásom célja az, hogy bemutassam, hogyan változott a kapcsolat a volt gyarmatosítók és Észak-Afrika államai között. Kutatásomat két fő részre osztottam, első részben be kívánom mutatni a régió történelmi kapcsolatait a vizsgált európai államokkal, második részben pedig azt, hogy napjainkban a régió országaihoz milyen kapcsolatok fűzik a fentebb említett államokat. Legfőképpen olyan szakirodalmat használtam a történelmi rész bemutatásához, amely megfelelően átfedi a politikai, gazdasági és társadalmi kapcsolatokat a régióban. Napjainkból pedig újságcikkeket, tanulmányokat és kereskedelmi, gazdasági mutatókat vettem igénybe.

A régió szerepe felértékelődött, miután kitört a COVID világjárvány, majd pedig az orosz-ukrán háború, amelyek következtében a gazdaság és az energiaszektor is jelentős problémákkal küzdött és küzd a mai napig. Potenciális lehetőséget nyújt közelségük és stabilizációjuk, ugyanakkor a régióban

zajló konfliktusok és a menekültválság olyan kihívások elé teszik a döntéshozókat és a befektetőket, bankokat, melyek megoldásához elengedhetetlen az összefogás.

Hajdu Sándor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Ártéri szintek kialakulása a Duna Baja és Stari Slankamen közötti szakaszán

A Kárpát-medence legnagyobb folyója, a Duna felszínformáló tevékenysége jelentős területeket érintett a múltban, ami a medence vízrendszerére is nagy hatással volt. A késő pleisztocén és holocén során bekövetkező tektonikus és klimatikus változások során a folyó morfológiai egyensúlya több esetben és több helyen is megbomlott, ami teraszok és ártéri szintek kialakulásához vezetett. Hasonló folyamatok játszódnak le napjainkban a folyószabályozások és egyéb emberi beavatkozások hatására.

Vizsgálataim fő célja a Duna Bajától (1479 fkm) Zalánkeménig (1215 fkm) tartó 264 km hosszú szakaszán a folyó múltbéli fejlődésének feltárása, mivel a korábbi kutatások numerikus koradatok hiányában csak érintőlegesen foglalkoztak az itt található formák kialakulásával. A folyó múltbéli dinamikájának megértése segítséget adhat a jelenkori változások és folyamatok értékeléséhez is, ezért kísérletet teszek a késő pleisztocén és holocén bevágódás és oldallirányú folyóvándorlás ütemének meghatározására.

A kutatás helyszínén a Duna középszakasz-jellegű és kanyarogva bevágódó. Meanderezik és szigeteket, zátonyokat épít, több ágra szakad. Az ártér a szabályozások előtt több 10 km széles volt, míg napjainkra mindösszesen néhány kilométer szélességű. A folyó szélessége átlagosan 500 méter. Napjainkban is felismerhetők és térképezhetők az ártéren az egykori medrekhez kapcsolódó formák, a folyóhátak, övzátonyok és a közöttük elhelyezkedő sarlólaposok. A felmérés során a domborzatmodelleken egyenletes távolságokban elhelyezett keresztmetszelvények magassági adatai segítettek a különböző magasságban húzódó fluvialis felszínek azonosításában és lejtésvizszoynainak meghatározásában.

Vizsgálataim során két ártéri szint és 4 teraszszint volt beazonosítható, melyek konvergens tulajdonságokkal bírnak. A formák korának meghatározásához az OSL (optikailag stimulált lumineszcencia) módszert alkalmaztam. Ilyen jellegű méréseket a Duna szerb szakaszának környezetében még nem végeztek.

Hampuch Ádám (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium)

A H₂S gáztranszmitter hatásai az öregedés biokémiai folyamataira

Az öregedés biológiai jelensége sok tudományos kérdést vet fel. Mivel számos kórkép társul a folyamathoz, kutatása kiemelt jelentőségű. A jelenség magyarázatára rendkívül sok elmélet született. A mi kutatásunk a mitokondriális diszfunkcióra alapozott öregedési elméletre épül. Vizsgálatainkhoz a D257A genetikailag módosított egérmodellt használtuk. Ehhez pontmutációt idéztek elő a DNS-polimeráz gamma proofreading aktivitásért felelős alegységében, ami a mitokondriális DNS-ben felhalmozódó mutációkat és gyorsan öregedő fenotípust eredményez. A H₂S gáztranszmitter számos pozitív hatással rendelkezik a sejtteni folyamatokra nézve. Képes a szabadgyökök eliminálására, valamint a fehérjéken poszttranszlációs módosításokat hajthat végre. Kutatásunk során célul tűztük ki, hogy a mitokondriumban felszabadított H₂S segítségével befolyásoljuk a D257A egérmodellben megjelenő, az öregedéssel összefüggésbe hozható génexpressziós és fehérje szintű változásokat. A kísérletekhez az AP39, célzottan mitokondrium targetált H₂S donor molekulát használtuk. A kezelt állatok májából, lépéből, szívéből, veséjéből és combizmából totál RNS tartalmat izoláltunk, amelyen qPCR analízist végeztünk az öregedés folyamatában szerepet játszó génekre. Emellett az egerek májának fehérje tartalmát izolálva Western Blot analízissel vizsgáltuk milyen fehérjeszintű változásokat eredményez a mutáció és kezelésük. Elsősorban az oxidatív stressz a mitokondriális funkciók és az apoptózis folyamattal összekapcsolódó fehérjéket vizsgáltuk. A vad típusú kontrollhoz képest, a D257A állatokban az általunk vizsgált 17 gén átíródásának változását összevetve 8 esetben detektáltunk olyan szignifikáns változást, amely legalább az egyik szervet érintette, míg az általunk alkalmazott kezelés mindössze néhány gén esetében eredményezett szignifikáns változást. A vizsgált fehérjék többségét tekintve a májmintákban jelentős változást nem találtunk a D257A állatokban, ellenben a Sirt3 fehérje esetében csökkenést detektáltunk.

Hampuch Péter (PTE Grastyán Endre Szakkollégium)

Bakteriofágok adszorpciós képességének vizsgálata bélhámsejteken

A baktériumokat fertőző vírusok a bakteriofágok, Földünk legelterjedtebb entitásai bárhol megtalálhatók, ahol baktériumok is előfordulnak. A baktériumokkal szembeni szelektív hatásuk, és az eukarióta sejtekkel szemben mutatott semlegességük miatt jelentősen megnőtt az érdeklődés a multidrog-rezisztens (MDR) fertőzések kezelésében rejlő lehetőségeik iránt.

Bélben és egyéb nyálkahártya felszíneken történő alkalmazhatóságuk egyik fontos szempontja, hogy az alkalmazott fágok milyen mértékben, és milyen hosszú ideig képesek kötődni az epitél sejtek által határolt felszíneken. Egyes eredmények határozottan arra utalnak, hogy a fágok ezen tulajdonságát a kapszid összetétele jelentősen képes befolyásolni.

Kísérleteink során arra kerestük a választ, hogy a korábban a K64-es toktípusú *Klebsiella pneumoniae* MDR típustörzs ellen izolált bakteriofágok egyes sejtvonalakhoz történő tapadásában van-e kimutatható különbség.

Munkánk során 25 fág törzset teszteltünk három humán intesztinális sejtvonalon (INT407, HT29 és Caco-2), amelyek közt különbség mutatkozott az expresszált mucin réteg vastagságában, valamint a glikokálix összetételében.

Eredményeink azt támasztják alá, hogy az általunk izolált bakteriofágok adszorpciós képességei közt különbség mutatható ki egy konkrét sejtvonalon belül, míg a sejtvonalak közt is a tekintetben, hogy milyen mértékben képesek fágok hozzájuk kötődni.

Hizsnyik Zsófia (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

A *gorpcore* jelenség értelmezése és kulturális beágyazódása

Kutatásom a kortárs médiatérben váltakozó trendek gyors egymásutániságának sorába illeszkedő *gorpcore* jelenség ismertté, népszerűvé válásának folyamatával foglalkozik; fő kérdésem pedig arra irányul, hogy ez hogyan zajlik le, illetve milyen társadalmi változásokat mutat. A *gorpcore* azt jelöli, amikor a túrázóközösség öltözködése a városi fiatalok körében is – eredeti funkcióját elvesztve – megjelenik. Elemzésemben a *gorpcore*-t és annak médiajelenlétét a kritikai kultúrákutató, a szubkultúrákutató és a poszt-szubkultúrákutató értelmezési keretében vázolom fel. Hogyan határozható meg a *gorpcore*, milyen (szub)kulturális jelentések kapcsolódnak hozzá, mi történik, amikor bekerül a fősodorba? Kérdésemre a választ olyan szempontok vizsgálatával keresem, mint a média, a piac és a márkák szerepe, az adott *szubkultúra* áruba bocsátása, és a fogyasztók igényeire gyakorolt hatás.

Hornyánszky Ágnes (BME Szent-Györgyi Albert Szakkollégium)

Pirazolszármazékok szintézise dehidroecetsavból

A heterociklusos vegyületek széles körben fordulnak elő a természetben, az élethez is nélkülözhetetlenek; továbbá, kulcsfontosságú szerepet töltenek be többek között a sejtek anyagcseréje során is (Arora et al., 2012).

A 2-pironok és kondenzált származékaik nagy érdeklődést keltettek biológiai aktivitásuk széles skálája miatt. Egy másik heterociklusos rész beépítése változatos biológiai aktivitáshoz vezet. Ilyen lehet a pirazolgyűrű, amely különféle gyógyszerek (pl.: cukorbetegség elleni, daganatellenes, lázcsillapító, gyulladáscsökkentő, vérnyomáscsökkentő és antidepresszáns) alapvázát adja (Kumar et al., 2012).

A szakirodalomban fellelhető a dehidroecetsav reakciója hidrazin származékokkal, amivel különböző pirazol származékokat állítottak elő. Az eredmények azonban nem minden esetben egyeztek, nagyon hasonló reakciókörülmények egészen más termékek leírásához vezettek. Kutatómunkám során célul tűztük ki ezen reakciók és a keletkező termékek vizsgálatát, valamint napjaink korszerű analitikai módszereivel a termékek valódi szerkezetének meghatározását.

Horváth Mihály (Moholy-Nagy Művészeti Egyetem)

A *détournement* alakulástörténete

A *détournement* egy olyan elkötelezett gerilla-művészeti taktika volt, melyet a Lettrista Internacionálé hozott létre az '50-es évek elején, azáltal, hogy átpolitizálta a Lettrista Mozgalom jellegzetes diszkrepáns vágási technikáját. A Lettrista Internacionálét követően annak utódja, a Szituacionista Internacionálé fejlesztette tovább egy évtizeddel később nemzetközi hírnevet szerezve a technikának. A *détournement* (magyarul: eltérítés) középpontjában szélesebb elérésű tömegkulturális produktumok ludikus és háborúszerű kifordítása állt. A taktika kritikai funkciója a korban kiépülő új konzumerista valóság fogyasztói imperatívuszát közvetítő tartalmak kizökkentésében és hatástalanításában jelentkezett. Azonban központi mozgalomtörténeti szerepe és meggyőző esztétiko-politikai hatásmechanizmusai ellenére, a csoportosulások feloszlását követően maradéktalanul kooptálódott és politikai potenciálja pusztán egy sokadik fiatalos ellenkulturális termékké vált. Előadásom során a *détournement* alakulástörténetének feltárását követően annak bukásának okaira és teoretikus félreértéseire térek ki.

Hosszú Kristóf (ELTE Eötvös József Collegium)

Német nemesség a századforduló viharaiiban – A Deutsche Adelsgenossenschaft nemeseinek fennmaradási törekvései a Deutsches Adelsblatt tükrében

Jelen előadás a német társadalom egyik meghatározó rétegének, a német nemességnek társadalmi, gazdasági és politikai pozícióik és befolyásuk megőrzéséért folytatott törekvéseit vizsgálja ideológiai szempontból a 19–20. század fordulója körül.

A német nemességkutatás számára a nemesség fennmaradásáért (erre utal a német „Obenbleiben” fogalom), egységesítéséért és egységes réteggként való fellépéséért folyó harc már Heinz Reif a vesztfáliai nemességről írt megalapozó munkája óta téma, amelynek kutatása azóta is jelentős fejlődésen ment keresztül Rudolf Braunnak és Daniel Menningnek köszönhetően. Ezek az újabb szerzők valamennyien egyetértenek abban, hogy a német nemesség érzekelve koruk egyre gyorsuló változásait, a vallásosság csökkenésétől a polgárosodáson át egészen a munkásság szerveződéséig mindenben saját feudális alapokon nyugvó hatalmuk ellenségét látták, s emiatt az egyre radikálisabb konzervativizmus felé fordultak. Ennek az ideológiának legmarkánsabb megjelenése a legnagyobb német nemeseket tömörítő egyesület, a Deutsche Adelsgenossenschaft lapjában, az 1883-tól megjelenő Deutsches Adelsblattban fedezhető fel. A német nemesi radikalizmus kutatásában ez az egyik legnépszerűbb forrás, melyből látható, hogy az itt leginkább reprezentált „ostelbische” (porosz) nemesi társadalom saját korát valóban egy az egész társadalmat megrengető válságnak értelmezte, s ezért küzdött tradicionális vezető szerepének megőrzéséért. Ennek a nemesi küzdelemnek azonban az idők során változnia kellett, így felmerülhet a kérdés, hogy mennyire voltak kidolgozottak kezdetben a Deutsche Adelsblatt koncepciói a nemesség fennmaradásáról, s hogy alkalmazkodtak-e az idő elteltével körülöttük levő világ változásainak felerősödéséhez.

A lap 1884-es, 1894-es és 1903-as évfolyamaiban felbukkanó, a nemesség helyzetét, szerepét és társadalmi küldetését leíró cikkek összevetésén keresztül kívánok egy tendenciát bemutatni, hogy lett egyre radikálisabb a nemesi konzervativizmus eszméje. Így szemléltethető, hogy határolódott el a porosz nemesség egyszerre az általa vezetni kívánt néptől és a Deutsche Adelsgenossenschaftból kimaradó más nemesi rétegektől az egyesület homályos céljai miatt, melyek megvalósítására már nem került sor.

Ilyés Zalán-György (Babeş-Bolyai Tudományegyetem)

A barátság ontológiájáról Giorgio Agamben Arisztotelész-olvasata alapján

Előadásomban Giorgio Agamben rövid esszéjéből indulok ki, melynek tétje a barátság ideájának felvillantása. A szövegben Agamben – saját filozófiai módszeréhez hűen – több szempontból is körbejárja a barátság problémáját, de ezek közül is kiemelkedik az az Arisztotelész-olvasat, amely a szöveg második felét képezi. Ebben amellett érvel, hogy Arisztotelész megjegyzését, miszerint a barátok élete a lét fölött érzett közös örömben áll, csak akkor érthetjük meg igazán, ha kibontjuk a gondolatban rejlő ontológiai implikációkat. A barátság lényege a lét közös érzékelése, tehát a lét érzéséből, érzékeléséből (*aiszthésisz hoti esztin*) fakadó életöröm, mely tulajdonképpen minden emberi élet célja, csak másokkal, a barátainkkal együtt érhető el. Ez azonban azt is jelenti, hogy lét affektív feltárulása éppen a barátság tapasztalatában válik lehetővé: a barátság affektív mivoltában tárja fel számunkra a létet (legyen ez a barátunk léte vagy a saját létünk mellett (vagy saját létünkben!) érzett baráti lét). Előadásomban éppen arra keresek választ, hogy milyen ontológiai belátásokkal gazdagíthat bennünket a lét ily módon való megtapasztalása.

Ipacs-Szabó Noémi (NKE Magyar Zoltán Szakkollégium)

A lakásért életjáradék program részleteinek és visszásságának felderítése

„Nem az a lényeges, hogy hány évünk van még, hanem az, hogy miképp tudjuk beosztani ezeket az éveket.” (Szokolay Sándor (1931–2013) Kossuth-díjas zeneszerző)

Különösen érdekes és vizályos terület az életjáradéki szerződés, mint az alimentációs szerződések egyik lehetséges típusa. Egyre többet hallhatunk arról a formájáról, amikor az életjáradékért cserébe a szerződő fél a lakását ajánlja fel. Sokan látnak lehetőséget ebben, a lehető legegyszerűbben próbálnak ingatlant szerezni, akár jogszerűtlenül is.

Előadásom során néhány fogalom meghatározását tisztázom, majd ráterek központi témámra a „Lakásért életjáradék programra”, végezetül pedig ismertetem a napjainkban is elérhető kínálatot, mindezt jogi perspektívából megközelítve.

Bemutatóm közben az alábbi kérdések mindegyike megválaszolásra kerül: Mi az az életjáradék és mi is pontosan a lakásért életjáradék program? Ki köthet ilyen szerződést? Mit kell tartalmaznia egy ilyen szerződésnek? Miért szükséges, mikor indokolt a lakásért életjáradék program? Miért éri meg a

pénzintézetnek/szolgáltatónak ezt a típusú életjáradékot nyújtani? Végezetül kirajzolódik, hogy mi a probléma az effajta életjáradéki szerződésekkel. Befejezésképpen kitérek az önkormányzatok által nyújtott életjáradékokra, amik kivételt képeznek a vizsályos szerződések között.

A lakásért életjáradék program szabályozása hatalmas változáson ment keresztül, ugyanakkor még mindig nem jelenthetjük ki azt, hogy vitathatatlan, tisztán szabályozott területe az életjáradéki szerződéseknek.

Ivusza Patrik (PTE Szentágothai János Protestáns Szakkollégium),
Fésüs Ádám, Gáspár Balázs, Varga Mátyás, Sebesi Balázs, Váczi Márk

A propioceptív edzésháttér hatása a lábszárizmok stabilizációs stratégiájára instabil leérkezésnél

Számos vizsgálat foglalkozott a boka rándulás biomechanikájának feltáráásával. Korábban bebizonyították, hogy alacsonyabb a lábszárizmok EMG aktivitása ismeretlen irányba eldöntött felületre való leérkezés során. Kosárlabdázók mérkőzéseik során számtalanszor hajtanak végre egy lábás leérkezést, szerencsétlen esetben épp az ellenfél lábfejeire, ami egy ismeretlen felület. Ez vélhetően kialakít egy neuromuszkuláris propioceptív adaptálódást, ami segíti a sérülés elkerülését. Kutatásunkban bizonytalan felületre végrehajtott egy lábás leérkezések végrehajtásával vizsgáljuk, hogy a kosárlabdázóknak szignifikánsan magasabb lesz-e a bokaízületet stabilizáló izmok EMG preaktivitása az úszókhoz vagy atlétákhoz képest, illetve, hogy magasabb szintű egyensúlyozó képességgel rendelkeznek-e a másik két csoporthoz képest?

A vizsgálatunkban 27 egészséges férfi vett részt. Először megmértük a boka körüli dorsal-, plantarflexor, supinator, és pronator izmok maximális erejét. Ezután 30 cm magasságból egy lábás leérkezéseket hajtottak végre a billenőfelületre ismert, és ismeretlen kondíciókban. EMG elektródák segítségével mértük a tibialis anterior, peroneus longus, gastrocnemius medialis, lateralis, és a soleus izmok aktivitását az első két teszt során. Ezután Togu® Jumper®-en egyensúlyozó tesztet hajtottak végre, közben mozgáskövető szenzorral mértük a testszegmens kilengés nagyságát.

Ismeretlen bokaízületi supinatio során a kosárlabdázók m. peroneus longus preaktivációja szignifikánsan magasabb volt, mint az úszóké ($p=0,02$). Ismeretlen bokaízületi dorsalflexió során a kosárlabdázók m. triceps surea preaktivációja szignifikánsan magasabb volt, mint az úszóké ($p=0,003$) és az atlétáké ($p=0,02$). Az egyensúlyozó teszt során egyik vizsgált síkban sem volt szignifikáns különbség a csoportok értékei között.

Több ismeretlen irányú leérkezés során kapott relatív EMG értékekből arra következtethetünk, hogy a kosárlabdázás során fellépő váratlan ingerek kialakították a neuromuszkuláris adaptálódást. Ez segíthet elkerülni a laterálisan elhelyezkedő bokaszalagok károsodását. Továbbá, hogy a bizonytalan felületen meglévő egyensúlyozó-képesség nem prognosztizálja, hogy a kosárlabdázókra jellemző dinamikus leérkezésekhez történő alkalmazkodás jellemző lenne a másik két csoportra is.

Janssens Adrián Joshua (Szegedi Tudományegyetem)

Egy gyarmat vége: Belga katonai erők a Kongóban

Előadásomban a Belga Kongó dekolonizációjával fogok foglalkozni, melyre a 20. század második felében, 1960-ban került sor. Természetesen röviden be fogom mutatni a gyarmat addigi történetét, hogy egy teljesebb képet kapjunk az eseményekről és ok-okozati összefüggéseiről. Ezután a második világháború utáni időkre összpontosítva a dekolonizáció menetére és az 1960-as krízisre fogok kitérni.

Előadásom hangsúlya azonban a belga katonai erőkön lesz és olyan kérdésekre keresem a választ, hogy milyen katonai alakulatok voltak jelen ebben az időszakban, milyen hadrendben voltak jelen Afrikában, milyen felszerelést használtak és milyen harceljárást alkalmaztak. Valamint azzal is foglalkozom majd, mi volt a parancsuk/feladatuk és ezt milyen módon, illetve hogyan tudták megvalósítani/milyen eredményt értek el. Idővel egyre több külön országbeli erő is jelen lesz a Kongóban, például kanadai erők, azonban ezekkel nem szeretnék foglalkozni, csak a belga erőkkal.

Jurászik Bálint (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A történelmi római katolikus templom története a sajtóforrások alapján

Előadásomban bemutatom szülőfalum, a Pest vármegyei Törtel római katolikus templomának történetét és a rendelkezésre álló sajtóforrásokat, amelyekből megismerhetjük azt.

A kun eredetű, gazdag régészeti örökséggel rendelkező falu, valamint annak temploma átélte a török hódoltságot, az utána való újjáépítést, a reformkort, illetve a két világháború közötti bővítést, amely során a templom elnyerte ma is látható formáját. Azonban ez nem sikerülhetett volna a történelmi egyházközség nélkül, amely egyszerű, de keményen dolgozó emberekből állt, akik nem sajnálták összefogni, áldozatot vállalni és adakozni a templom állapota fenntartására, a bővítésre, korszerűsítésre.

Az előadásban láthatjuk, hogy nem csak a templom épülete az, ami értékes, hanem a harangok, az oltárkép, illetve az orgona is. Fontosnak tartom azt, hogy ismerjük meg azon értékeinket, amelyek saját szülőföldünkhöz tartoznak.

Kaiser Kamilla (Szegedi Tudományegyetem)

Kuzebaj Gerd nyelvújító tevékenysége és hatása a mai udmurt nyelvre

Kutatásom témája a Kuzebaj Gerd (eredeti nevén Kuzma P. Csajnyikov, 1898-1937) udmurt író, nyelvi aktivista által 1928-ban mesterségesen létrehozott több mint kétszáz szó és kifejezés (Gerd 1928) vizsgálata. Céлом elsőként a szóalkotási módok áttekintése a lexémák esetében, majd egy kvantitatív vizsgálat keretein belül a szavak szótárakkal, többek közt az egyik legterjedelmesebb, Kirillova (2008) szerkesztésében megjelent szótárral, valamint két korpuszsal való összevetése. A szótárak általános szótárak, udmurt-orosz és udmurt-magyar nyelvpárban, a korpuszok pedig a sajtón és a szépirodalmon túl közösségi médiás bejegyzéseket is tartalmaznak. A vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy a Gerd cikkében publikált szavak közül melyek találhatók meg a mai udmurt nyelvben. Ezt követően, elméletem szerint egy, a létrehozása óta eltelt közel száz évben a nyelvbe épült, ugyanakkor eredetileg nem természetes úton létrejött szó mintájára további, már a mai kor igényeihez igazodó szavak alkothatók. A veszélyeztetett státuszú, az uráli nyelvcsaládba tartozó udmurt nyelv napjainkban is nyelvtervezési, revitalizációs folyamatok alanya. Kutatásom ezen törekvések hatékonyságához kíván hozzájárulni, valamint általa képet kaphatunk a nyelvújítás mechanizmusairól is egy konkrét példán keresztül.

Kaiser Zsanett (Szegedi Tudományegyetem)

Metafikció, metanarráció a gyerekirodalomban (Lázár Ervin: *Szegény Dzsoni és Árnika*, Márkus István: *Mikulás a kenguruk szigetén*)

Jelen előadásom keretében, amely egy nagyobb, a 20. század második felében keletkezett műmesékre irányuló kutatás része, Lázár Ervin *Szegény Dzsoni és Árnika* és Márkus István *Mikulás a kenguruk szigetén* című gyerekkönyveit vizsgálom. Míg előbbivel többen is foglalkoztak, addig utóbbiról még nem született átfogó elemzés. Lázár műve esetében pedig pár adaptációt is be fogok mutatni, kiemelt figyelmet fordítva Sólyom András azonos című filmjére, ezzel is új szemszögből vizsgálva a forrásművet.

Elemzésemben a kerettörténet jelenlétét, illetve hiányát, a közbeszólásokat fogom vizsgálni, és megválaszolom a kutatás kezdetén megfogalmazódott kérdéseket: milyen célt szolgálnak a kerettörténetek, a közbeszólások? Elidegenítő aktusok, az ágyszéli estimateslés reprezentációi, vagy a valóság és képzelet közti vékony határ megkérdőjelezései?

Előadásomban elsősorban Gérard Genette *Metalepszis*, illetve Orosz Magdolna *Az elbeszélés fonala – Narráció, intertextualitás, intermedialitás* c. művére fogok támaszkodni.

A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-2-SZTE-111 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁGI PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Kató Hargita (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium)

Elektromágneses stimuláció hatása a sportteljesítményre

A mikrocirkuláció a legkisebb vérerekben lejátszódó folyamat. A BEMER egy olyan pulzáló elektromágneses stimulációs eszköz, amely a mikroerekben javítja a vazomációt, ezáltal a sejtekben sokkal jobb anyagcsere jöhet létre. A BEMER 3000 készülék a pulzusszám alakulását, ezen kívül a lactacidózist befolyásolja. Ismert, hogy versenysportolók számára gyakran kevés idő áll rendelkezésre a regenerációra, így a gyorsabb tejsav elimináció, a pulzusszám alakulása az edzettségi állapot mutatói lehetnek. Vizsgálatunk során feltételeztük, hogy a BEMER javítja a mikrokeringést, ezáltal gyorsabban helyre állhat a pulzusszám, ezen felül gyorsabb tejsav elimináció jöhet létre, így két egymást rövid időn belül követő terhelés során kisebb teljesítménycsökkenés várható. Méréseinken a Magyar Sárkányhajó Szövetségnél igazolt, 10 férfi sportoló vett részt. Vizsgálataink önkontrollal voltak, ugyanazt a mérést 72 óra elteltével is elvégezték a sportolók. Méréseinken kettő ugyanazon futópados terhelést hajtottak végre és a kettő között részesültek BEMER valós/placebo kezelésben. Vizsgálatunk során mértük a terhelések előtti pulzusszámot (HR), szívfrekvencia variabilitást (HRV), tejsavválasztás értékeit, valamint ugyanezen paramétereket a terhelések utáni első és ötödik percben. Ezen felül a terheléseket követően Borg-skálán határoztuk meg a vizsgálati személyek fáradtság érzetét. Függetlenül attól, hogy BEMER valós/placebo kezelésben részesültek vizsgálati személyeink az első ($p=0,014$) és a második vizsgálati napon ($p=0,000$). Az első terheléshez viszonyítva a második terhelés során szignifikánsan magasabb volt a HR, ez a HRV esetében sem alakult másként az első ($p=0,014$) és második mérés ($p=0,000$) alkalmával. A BEMER terápia

nem befolyásolta számottevően a vizsgálati személyek tejsav eliminációját, HR, HRV értékeit, valamint Borg skálán adott fáradtság érzetüket. A BEMER kezelés nem okozott változást a fiziológiai paraméterekben, így kimondhatjuk, hogy egy kezelés nem elegendő az edzettségi állapot javítására, nem befolyásolja a sportteljesítményt. A korábbi tanulmányokkal ellenkező eredményeket kapva így arra a következtetésre jutottunk, hogy célszerű lehet egy hosszabb protokoll kidolgozása, amely során hatásvizsgálatot végzünk és akár magasabb intenzitású kezelést alkalmazunk.

Kertész Ádám (ELTE, Társadalomelméleti Kollégium)

Roma nőreprezentáció a kortárs színházban

A dolgozat az interszekcionalitás jegyében vizsgálja a roma nőreprezentációt a Katona József Színház *Cigányok* című előadásában. Az elemzési keret részét képezi a posztkoloniális és feminista kritika, különös tekintettel az afroamerikai nőket érintő elemzésekre.

Az interszekcionalitás fogalmát Kimberlé Crenshaw jogász alkotta meg a 1990-es években. előtérbe helyezve ezzel olyan elméleti törekvéseket, amelyek az afroamerikai feminista gondolkodásban már jelen voltak. A fekete feminista aktivisták tovább gondolták a nyugati, etnocentrista feministák által statikusnak vélt patriarchális elnyomásbéli szerepeket, és felhívták a figyelmet a különböző egyenlőtlenségi faktorokra (nem, etnikum, osztály) és azok összetett kapcsolatrendszerére. A fogalomnak a mai napig nincs egyetlen domináns értelmezése, ahogy az egyenlőtlenségi kategóriák is bővíthetők, mindazonáltal elemzésemben a női nem társadalmi konstrukcióját, a roma etnikum és az osztályhelyzet összefonódását használok.

A Katona József Színház *Cigányok* című előadása, amelyben egy roma fiú szerelmi története elevenedik meg. Tersánszky Józsi Jenő a század elején megjelent drámáját Grecsó Krisztián írta tovább a rendező kérésére. A két változat között eltelt több mint száz év termékeny talajt szolgál az összehasonlításhoz, így előadás az interkulturalitás felől is elemezhetővé válik.

A reprezentációt nem binárisan, azaz jó vagy rossz értelemben vizsgálja, hanem a többségi és kisebbségi társadalom közötti állandóan változó viszonyként értelmezi. A kutatás szubjektuma – a roma nő – kétszeresen alárendelt, mind neme, mind származása miatt. Az előadás azt vizsgálja, hogy ennek jegyében milyen viszonyban vannak az előadások többi szereplőjével, hogy milyen jegyek alapján ábrázolják őket.

Kutatási kérdésem ezek alapján, hogy milyen kritikai szempontok alapján vizsgálható, illetve különíthető el a roma nő reprezentációja a többségi nő reprezentációhoz képest.

Kiss Ádám (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az SZTE műholddevő állomásának fél éves eredményei

Előadásomban kitérek a nyár elején Szegeden létesített műholddevő állomás felépítésére, a kezdeti problémákra, illetve a már meglévő megoldásokra. Az előadás végén a folyamatban lévő vétellel kapcsolatos kutatást, a polarizációs csatornák összesítését fogom bemutatni.

Kiss András Máté (PTE Grastyán Endre Szakkollégium)

Hazai különleges fajtamézek jellemzése, pollenösszetételük, antioxidáns kapacitásuk, valamint makroelem- és mikroelem-tartalmuk szempontjából

Az emberiség évezredek óta használja a mézet édesítőszerként és gyógyszerként egyaránt. Azonban az utóbbi évtizedekben az emberek javarészt édesítőszerként gondolnak rá, elfelejtve a kiváló gyógyászati tulajdonságait. Minden méz különböző egészségügyi hatásokkal rendelkezik attól függően, hogy milyen ásványi anyagokat és antioxidáns vegyületeket tartalmaz.

Kutatásomban négy fajtamézet (galagonya, kakukkfű, levendula, sóvirág) vizsgálok pollenösszetételük, antioxidáns kapacitásuk, illetve makroelem- és mikroelem-tartalmuk szempontjából. Ez lehetővé teszi számunkra, hogy meghatározzuk, mely fajtamézek milyen egyedi tulajdonságokkal rendelkeznek, ezzel lehetőséget teremtve a mézhamisítás visszaszorítására, és a fogyasztók pontos tájékoztatására.

A kutatásom során mikroszkópos vizsgálatokkal pollenanalízist végzek, ami a fajtamézek meghatározásában különösen fontos. Ezt követően Folin-Ciocalteu reagens segítségével a mézek antioxidáns kapacitását is meghatározom. A makroelem- és mikroelem-tartalom mérését a PTE Szőlészeti és Borászati Intézetek akkreditált laboratóriumában végzik. Az így kapott eredményeket további hazai és nemzetközi adatokkal összevetve elemzem.

A kutatásom célja a különböző fajtamézek egyedi tulajdonságainak feltárása, valamint a kapott eredmények széleskörű közzététele által a mézhamisítás korlátozása.

Kiss-Komjáthy Andor (ELTE Eötvös József Collegium)

**„Cuius detestanda perfidia faciente felicis memorie olim Rex Stephanus”;
Gutkeled nembeli Joachim oligarchasága**

Előadásomban a IV. László király elrablásáról elhíresült, Gutkeled nembeli Joachim oligarchaságának kérdését vizsgálom. Az általam kutatott főúr bár egy ismert személy, Wertner Mór, Eckhart Ferenc, illetve Karácsonyi János tévedéseket is tartalmazó írásain, a Korai Magyar Történelmi Lexikon rövid szócikkén és a horvát Marija Karbić - a források teljességének felhasználását nélkülöző - tanulmányán kívül nem áll rendelkezésre modern életrajza. Oligarchasága tényként van kezelve, ám tartományépítési tevékenysége eddig nem képezte kutatás tárgyát. Emellett a Joachimot említő szakirodalmak gyakran tartalmaznak egymásnak ellentmondó állításokat is. A kutatásom okleveles forrásokra épül, melyeket a Magyar Királyságban, a Pápai Államban és a Szicíliai Királyságban adtak ki.

Gutkeled nembeli Joachim 1263 és 1277 között befolyásos szereplő volt a magyar történelem színpadán, cselekedetei nagy hatással voltak korára és alapvetően határozták meg azt. Bár többször is szembefordult az uralkodóval, ettől egyedül még nem tekinthető oligarchának. Gutkeled nembeli Joachim oligarchaságának kérdését három szempont szerint vizsgálom: birtokainak (és várainak) koncentrációja, familiárisai és szövetségesei alapján. Mindezek alapján kutatásomban oligarchasága maradéktalanul bebizonyítható, a Kőszegi oligarchacsaláddal való szövetségében elfoglalt pozícióját új szempontok szerint vizsgálom, ismert familiárisainak számát bővítem, birtokait és szövetségeseit beazonosítom, szerepük elemzésre kerül, és a főúrnak a kiterjedt szövetségi rendszerében betöltött funkcióját is kifejtem.

Kolozsvári Ádám (Szegedi Tudományegyetem)

Mesterséges intelligencia – Túl a ChatGPT-n

Fő téma: A mesterséges intelligencia fejlődésének és működésének fejtegetése, az abban rejlő veszélyeket és potenciálokat veszi a szerző górcső alá.

Relevancia: A mesterséges intelligencia a ChatGPT megjelenésével egyre inkább bekerült a köztudatba, növekvő hatást gyakorolva a modern társadalmakra.

Hipotézis: Feltételezem, hogy a mesterséges intelligencia egy új korszakot hozhat el az emberiség fejlődésében.

Módszer: A kutatásom részben empirikus tapasztalatgyűjtésen alapul a ChatGPT funkcióinak tesztelésével, másrészt más szerzők műveit tanulmányoztam, amelyek összehasonlítása saját nézőpontot indukált.

A kutatás (dolgozat) főbb részei: A kiindulópont az AI fejlődésének fő állomásait érinti, majd a modern AI-hoz eljutva annak típusait és működését elemzem. Ezután az AI tudatosságáról bocsátkozom fejtegetésekbe, végül pedig a jövő szuperintelligenciájával kapcsolatban felmerülő kérdésekre térek ki.

Konklúzió: Ha képesek vagyunk ezen új vívmány nyújtotta lehetőségeket kiaknázni és ennek veszélyeit elkerülni, akkor az emberiség a következő nagy ugrást teheti meg a mesterséges intelligencia forradalma révén.

Kutatások iránya: Bízom abban, hogy a kutatásommal felkelthetem a hallgatóságban az érdeklődést a mesterséges intelligencia iránt és rávilágíthatok néhány érdekes feltevésre.

Koltai Zsófia (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A testmozgás hatására termelődő hőszokkfehérjék és myokinek génexpressziójának vizsgálata agy- és izomszövetben

Több irodalmi adat támasztja alá, hogy a mozgásszegény életmód hozzájárul az idegrendszeri betegségek kialakulásához. Csoportunk korábbi eredményei alapján a rendszeres edzés pozitív hatással van az egerek kognitív funkciójára, azonban csak nőstény állatok esetében. Jelen kutatásunk célja a testmozgás során kifejeződő faktorok vizsgálata és a nemek közötti különbségek okának felderítése. A kísérleteink során az izomból felszabaduló myokinek és a szervezetben termelődő hőszokkfehérjék génexpresszióját elemeztük.

C57BL/6 egerek egy héten keresztül napi 1 órát futottak futópadon. Az utolsó edzést követően vérvizsgálatot végeztünk, majd az állatok hippocampus és m. quadriceps femoris mintáiból RNS-t izoláltunk és qPCR segítségével vizsgáltuk a génexpresszióban megjelenő változásokat. A minták másik részéből fagyasztott metszeteket készítettünk a qPCR eredmények immunhisztokémiai megerősítésének céljából.

A hím állatok izomszövetében kétszeresére emelkedett a kismolysúlyú hőszokkfehérjék családjába tartozó Hsp25 és α B-crystallin, valamint a CD68 makrofág marker génexpressziója egy hét futást követően, míg ezek az értékek a nőstény állatokban nem változtak. Az izomminták Hsp70 mRNS szintje nőstényekben közel 2,5-szeresére, míg hímeekben tízszeresére növekedett a kontrollcsoportéhoz képest. A hippocampusban a Hsp25 és a BDNF expressziójának emelkedését figyeeltük meg a testmozgást végző állatokban, a vizs-

gált faktorok között nemi különbségeket nem tapasztaltunk.

Eredményeink szerint a testmozgást követően mindkét nemben megemelkedett az agy Hsp25 és BDNF szintje, ami hozzájárulhat az edzés által kiváltott pozitív hatásokhoz. A hím állatok izomszövetében megfigyelhető túlzott Hsp és CD68 expresszió azonban arra utal, hogy ugyanolyan edzésintenzitás a hímek számára megerőltetőbb, mint a nőstényeknek. Ez magyarázhatja a kognitív funkciók javulásában megfigyelt nemi különbségeket, egyúttal felhívja a figyelmet a személyre szabott testedzés fontosságára.

Komlós Richárd (Szegedi Tudományegyetem)

Az orosz befolyás Magyarországon – A szankciós kommunikáció

Előadásom célja az orosz-ukrán háború óta érvénybe lépő korlátozó intézkedésekkel (szankciókkal) kapcsolatos narratívák vizsgálata, illetve, hogy ezeken a narratívákon keresztül milyen álhírek terjednek a kormányközeli médiumokban.

A szankciókkal kapcsolatos kommunikáció tendenciái már jól megfigyelhetők voltak a korábbi években is, valamint a kormányzati kommunikáció jelentős hasonlóságot mutat a 2015-ben kialakult menekültválsággal, így a vizsgálat módszertanának alapjául egy korábbi, migrációval kapcsolatos tanulmányt használtam fel. Az így megfigyelhető értelmezéseken keresztül igyekszem bemutatni az álhírek bizonyos kategóriáit, mint például a hibás kontextusba helyezett információkat, a félrevezető tartalmakat, a kitalált tartalmakat, ezeken kívül pedig a szankciókkal kapcsolatos nemzeti konzultációval is foglalkozom. Ezeket példaeseteken keresztül is bemutatom, valamint a kormányzati és kormányközeli médiumok kommunikációja alapján igyekszem következtetéseket levonni.

Konkoly Sándor (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium)

„A Drávától Mohácsig...” - Az 1687. év hadműveletei Dél-Baranyában

„A Drávától Mohácsig elterülő vidéken megállás nélkül folynak a harcok, amelyekben sokszor ezrednyi erők vesznek részt...” – jelenti Bádeni Lajos császári tábornagy 1687 júliusában az udvari haditanács elnökének. A bő egy hónappal később, augusztus 12-én lezajlott második mohácsi csata a rendelkezésünkre álló rendkívül gazdag írásos és illusztratív forrásoknak köszönhetően a visszafoglaló háborúk egyik legalaposabban feldolgozott ütközetévé vált. Jóval kevesebb figyelem irányult azonban a csatát megelőző és követő fegyveres konfliktusokra, amelyek valóságos hadszíntérre alakították az egész dél-dunántúli régiót.

Kutatómunkámban az 1687-es dél-baranyai hadjárat legfontosabb harci cselekményeire fókuszálok, amelyek kevésbé ismertek ugyan, de intenzitásukat és területi igényüket tekintve jelentős hatással voltak a tájhasználat jellegére és a térség településszerkezetére. A hadinaplók, haditudósítások, diplomáciai- és hadijelentések anyagának tanúsága szerint a törökellenes küzdelmek a Mohácsi-sík, Dráva-mellék, Drávaköz területét érintették a legintenzívebben, a harcok Mohács és Siklós környékén, valamint a drávai átkelők mentén voltak a leghevesebbek. A visszafoglaló háborúk harctéri eseményeinek lokalizációs igényét többek között a mohácsi csatátér lehatárolására tett erőfeszítések indokolják, hiszen a térség hadilelet-képződési időszakának vizsgálata kiemelt feladatként jelentkezik a harcmezőt vizsgáló kutatók körében.

Előadásomban a leginformatívabb forrásokat és az alkalmazott kutatási módszereket ismertetem, majd a legújabb eredmények tükrében kísérletet teszek a Harsány-hegyi csatát megelőző legjelentősebb Mohács környéki ütközet lehatárolására.

Kontra Anna (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium), Sipos Fanni Lili

Magyar Falvak Turisztikai Iránytúje

A Magyar Falvak Turisztikai Iránytúje modellünk megalkotásával és fejlesztésével szeretnénk Magyarországon falvainak lehetőséget nyújtani, amely viszonylag egyszerűen működő egy értelmezhető keretrendszer által. Ez az iránytű figyelembe veszi a települések lakóinak és vezetőinek nézőpontját is. A modellünk 6 dimenzió mentén képes több települést összehasonlítani, komplexen feltárni az erős és gyenge pontokat, hasonló és viszonyításra alkalmas községeket találni, valamint a lakosság és a döntéshozók értékelését szembe állítani. A 6 dimenzió a következő:

1. Emberek, közösségek
2. Kulturális események
3. Gasztronómia
4. Kikapcsolódási lehetőségek
5. Szálláshely
6. Gazdasági helyzet

Ezen kutatás keretein belül a szakirodalmi háttér részletes feltárásán túl bemutatjuk a modellünket, annak második körös fejlesztését, valamint a validált modell lefuttatását Algyő község esetében.

A DOLGOZAT EGY RÉSZÉ AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL VALÓSULT MEG.

Kopunovic Dávid (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

A politikai impotencia fogalmi rekonstrukciója

A társadalmi erőterben perifériára szorult ágensek a szolidaritás helyett, az individualitásba kényszerítve kénytelenek biztosítani saját egzisztenciájukat a globális hegemonia rendszerében.

Ha közelebből vizsgáljuk a jelenséget, kénytelenek vagyunk a szocializáción és annak közegein keresztül szemlélni a fent leírtakat. Eme „túlélési stratégiák” elsődleges eszközei közé sorolhatjuk például a kényszerítő hatalmi struktúrákkal kötött kompromisszumokat és a társadalmi mobilitás illúzióját is. Az előbb felvázolt állapot a politikai szocializációba integrálódik, ezáltal diszkrepáns értékeket, identitásmintákat, attitűdöket és politikai kultúrát eredményez. Ez kollektíve impotens politikai állapotot hoz létre, a reflexió hiánya végett.

Munkámban arra vállalkozom, hogy a politikai szocializáció és Pierre Bourdieu szociológiájának elméleti hagyományán keresztül vegyem górcső alá a politikai potencia és impotencia jelenségeit.

Kóti Regina (Szegedi Tudományegyetem)

Az állati érzékelés és állatok érzékelése a kortárs filmben

A modern és posztmodern természetfelfogás értelmében egyre megkérdőjelezhetőbbé válik az ember és nem-ember közötti bármilyen és magától értetődő hierarchikus viszony. Aligha találni olyan jellemvonást, amely felsőbbrendűvé tenné az embert a többi élőlényvel szemben, és ne cáfoltak volna még rá tudományos eredmények vagy az ökofilozófia legfrissebb irányzatai.

A legtöbb – ráadásul éppen a környezettudatosságot vagy állatvédelmet propagáló – dokumentumfilm és játékfilm mégis nehezen tör ki a fajszovinisztá láttatási módból. Hogyan tud megszabadulni a fajista perspektívától (speciesist gaze) a mozgókép? Milyen filmnyelvi megoldásokkal váltható ki valódi etikai válasz a nézőből és hogyan képviselhet bioegalitárius nézőpontot vagy mélyökológiai meggyőződést egy film? A cinesztéziai szubjektum (cinesthetic subject) fogalma nyomán a filmes fenomenológia új megvilágításba helyezi a vásznon látott szereplőkkel való azonosulási folyamatokat, és a nézőt úgy határozza meg, mint aki a filmet szenzuális, „testi tekintet” révén értelmezi – de fókuszában az emberi érzékelés áll. Mi történik, ha cinesztéziai szubjektumként emberi szereplők helyett állatokkal: sertéssel, tehénnel, vagy akár éppen egy ormányos bogárral azonosulunk? Az ebben rejlő lehetőségek elősegíthetik, hogy megszabaduljunk a fajista perspektívától? Ha nem, milyen

formanyelvi eszközökkel élhet még a film e cél érdekében? A választ olyan izgalmas kortárs alkotásokon keresztül igyekszem megadni, ahol mindez sikerülni látszik.

Kovács Dániel (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Értekezés a magzatvédelmi törvény végrehajtása kapcsán

„Az ám, csak hogy a gyerekek nem akkor szoktak jönni, amikor a szülők akarják, mert akkor ugyan soká elvárakozhatnának, hanem amikor ők akarnak.” – hangzik el Csáth Géza: A gyermek című novellájában. Ugyan az írók körülvevő korhű-konzervatív viszonyok a Csemege-kódexszel karöltve szigorú embargó alatt tartották az abortusz lehetőségét, mégis a műben bemutatott jogi-erkölcsi dilemma, bő száz évvel később is időtállóan bizonyul.

A terhességmegszakítás szabályozása egy kockázatos kirakós, amelynek – demográfiát, pszichológiát, erkölcsöt és szükségképpen jogot jelképező – darabjait a jogalkotó rakosgatja össze a legitimitás hiszemében. Azonban megesisik, hogy a kirakós egy-egy darabja elvész, háttérbe szorul, s kimarad a számbavételből. Nem csoda, ha az így elkészült torzkép nem találkozik a társadalom ízlésével.

A magyar társadalom heves reakciója a 29/2022 (IX.12.) BM rendelet kapcsán valamiféle hasonló botlásra enged következtetni. Való igaz, a méhmagzat szívhangjának dokumentálását célzó rendelet tengernyi kérdést vet fel, mint a rendelet alkotmánnyal és a jogforrási hierarchiával fennálló viszonya, esetleges *contra legem* jellege, a megalkotásának zavaros körülményei vagy a nőben kiváltott lelki válsághelyzet aránytalansága.

Górcső alá kerül többek közt a magzat emberi voltának vitaburok ölelte meghatározása, a szabályozás hatékonyságának jogszociológiai háttere, a nő önrendelkezési jogának esetleges korlátjai vagy éppen a Rawls-i igazságosság témánk szempontjából releváns meghatározása.

Mindezek mellett sor kerül a jogi váz metajurisztikus köntösbe bújtatására: az összeütközésben érdekelt társadalom-, gazdaság- és vallástudományok, vagy éppen a jogi feminizmus abortuszkérdést kommentáló megszólaltatására.

A téma objektív, jogbölcseleti alapokon nyugvó, higgadt megközelítését szem előtt tartva jelen előadás egészen az alapoktól, a jog és igazságosság fogalmaiból építkezik: az állami és egyéni érdekek, valamint az élethez való és önrendelkezési jog helyenként meghasonló határait tapintja ki, kalkulálva a 21. század jótékonyan liberális, ám helyenként elvakultan ideologikus viszonyaival. Végül az értekezés a „betegségek” orvoslására, a konzekvensnek

tartott svéd modellre mutat rá a kompromisszum és megelőzés lehetőségeit hangsúlyozva.

E gondolatmenet konstruktív szándékkal utat enged a múlt és jövő számbavételére, nem vetve meg a komparatív nemzetközi kitekintést sem az aktualitás felfedésének jegyében, a sokakat foglalkoztató kérdésre választ adva: *Milyen alkotmányos mozgástérrel számolhat egy állapotos nő a jelenkor Magyarországon?*

Kovács Írisz (Szegedi Tudományegyetem)

Kisebbségi nyelvvédelem a spanyol rendvédelmi szervek berkein belül

Magyarországon kevés tanulmány foglalkozik a spanyol rendvédelem felépítésével, működésével. Jelen tanulmány egyedülálló módon kisebbségi nyelvi szempontból közelíti meg a témát, amely tanulságként szolgálhat más, például a magyar határon túli kisebbségek számára.

Spanyolországban a sokszínűsége való tekintettel az autonóm közösségek kinevezhetnek úgynevezett társhivatalos nyelveket a kasztíliai mellett, illetve egyes autonóm közösségekben a regionális kormányzat irányítása alatt álló autonóm rendőrség működik.

Hogyan működnek az autonóm területeken létrehozott rendvédelmi szervek? Miként valósul meg a nyelvhasználat a többnyelvű területeken? Hol érhető tetten a kisebbségi nyelvek védelme a rendvédelmi szervek berkein belül? Milyen nyelveken fordulhatnak az állampolgárok a rendőrséghez? Ezekre a kérdésekre keresi a választ a tanulmány, illetve az előadás.

Kozák Ákos (Szegedi Tudományegyetem)

A hegemoniális világrend status quo megkérdőjelezői, Oroszország és Kína. Napjaink tabudöntő nemzetközi eseményei.

Előadásom szakmai érdeklődésem fő irányvonalát, azaz a poszthegemoniális világrend körülményeit, illetve annak jellemzőit, folyamatait kívánja bemutatni.

Némi fogalomtisztázást követően, az USA hegemoniájára épülő posztbipoláris világrend vizsgálatával foglalkozom, bemutatva ennek fontosabb jellemzőit, és azt a szakmai vitát, amely a kérdést övezi a nemzetközi tanulmányokon belül.

Ezt követően rátérek Oroszország, a Szovjetunió felbomlását követő nagyhatalmi helyzetére, azt hogyan igyekezett megtartani, illetve mi garantálja azt.

A gondolatmenetet folytatva áttérek Kínára, annak exponenciálisan növekvő befolyásolási képességeire, valamint megvizsgálom képes lehet/lesz-e fellépni, mint az USA kihívója.

Végül olyan eseményeket veszek górcső alá, amelyek a nemzetközi politikában régóta fennálló tabuk megdöntését jelentik. Ide értem a svéd és a finn NATO csatlakozást, a német Zeitenwende (jelentős korszakváltás a német kül-és biztonságpolitikában) megkezdését, illetve Oroszország katonai képességeinek túlbecsülését.

Kozma Klaudia, Nagy Róbert, Báló Andor, Lukács Ákos, Szabó Andrea
(SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az SZTE Móra Ferenc Szakkollégium Ürmakettezés szakkörének menedzselési és marketing tapasztalatai

Az előadásunkban bemutatjuk a szakkörünk céljait, illetve menedzsment-módszereit, megemlítve a közösségi médiában való megjelenés stratégiáit, illetve az elérési statisztikákat. Kutatómunkánk kitér a közvélemény gyűjtésére, melyet egy nemzetközi összehasonlítással értékeltünk ki. Zárásként a feltárt belső motivációkat fogjuk ismertetni.

Kőrösi Márk (Szegedi Tudományegyetem)

A daytoni egyezmény a *Magyar Szó* tükrében

1995. november 21-én kötötték meg a daytoni egyezményt az Ohio államban található daytoni légitámaszponton. Az aláírásra december 14-én került sor Párizsban. Az egyezmény célja az 1992 óta zajló boszniai háború lezárása és az újonnan függetlenné vált Bosznia-Hercegovina stabilizálása.

A boszniai háború egyike volt annak az 1991-ben kezdődő konfliktusorozatnak, amelyet a külföldi és hazai szakirodalmak délszláv háborúk néven említenek. 1992-ig Bosznia-Hercegovina a titói Jugoszlávia része volt, melyet három nemzet lakott (szerbek, horvátok, bosnyákok). Mindhárom nemzet teljesen más elképzeléssel rendelkezett Bosznia-Hercegovina jövőjét illetően. Eleinte politikai vitákban nyilvánult meg a helyzet feszültsége, ami végül 1992-ben etnikai háborúként bontakozott ki. Jugoszlávia közel egészét érintette a háború, beleértve a vajdasági magyar kisebbséget is. A vajdasági magyar kisebbség egyetlen napilapja, a *Magyar Szó* számolt be kellő részletességgel a háborúról, ezen belül a daytoni egyezményről is.

A prezentáció keretein belül említést teszek arról, hogyan került sor a megállapodásra, és milyen következményekkel járt a harcoló felek között. Fontosnak tartom felvázolni, hogy mekkora visszhangot keltett a korabeli saj-

tóban, vagy egyáltalán foglalkoztatta-e az akkori újságírókat és lapszerkesztőket a kor aktuálpolitikája. Illetve milyen színben tüntették fel a megállapodást, esetleg volt-e lehetősége a *Magyar Szónak* bemutatni az egyezményt, és ha igen, utólag mennyire tekinthetjük tárgylagosnak.

Kréz Gellért (ELTE Eötvös József Collegium)

(Ön)életrajz születik. Bátori Schulcz Bódog 48-as ezredes életének elbeszélése

Az 1848–49-es szabadságharc a 19. századi Magyarország egyik legmeghatározóbb történelmi élménye volt. Az egykori résztvevők, politikusok és veteránok művek tömkelegében írták meg személyes emlékeiket az eseménysozorról. Ezen alkotások egyike volt az 1870-ben kiadott *Bátori Schulcz Bódog emlékiratai 1848/9-ki szabadságharczból* című könyv, amely a címszereplő ezredes és Egervári Ödön akadémiai hivatalnok közös munkájának eredményeként látott napvilágot.

A veterán levelei és önéletrajz-töredékei alapján íródott munka a korban igazi ritkaságnak számított, hiszen Bátori Schulcz nem a saját, hanem Egervári Ödön hangján szólal meg a műben. Az MTA javítnokát mégsem nevezhetjük egyszerűen – modern kifejezéssel élve – az ezredes „szellemírójának”, a közös alkotómunka révén a valóságban ugyanis egy rendkívül összetett műfajú könyv született, amelyre az önéletrajz, a visszaemlékezés és a biográfia sajátosságai egyaránt jellemzőek.

Előadásomban szeretném bemutatni a mű születésének körülményeit Bátori Schulcz Bódog és Egervári Ödön megismerkedésétől egészen a kötet kiadásáig úgy, hogy egyúttal kitérek a műfaj és a történelmi hitelesség kérdésére is. Mindezek mellett igyekszem megvilágítani azt, hogy milyen, az alkotók részéről megjelenő szerzői koncepciók és múltértelmezési különbségek feszülnek egymásnak az elkészült könyv lapjain.

A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-1 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Kubus Kata Virág (Szegedi Tudományegyetem)

Orientalizmus a 19. században – Jókai Mór: *A leaotungi emberkék*

Dolgozatom tárgya Jókai Mór: *A leaotungi emberkék* című meséje. A szerző ezen kései szövegéről viszonylag kevés tudományos munka született, többek között ezért is tartom fontosnak a vizsgálatát. Alapfeltételezésem, hogy Jókai művében a keleti hatás és a meseszerű elemek unikális találkozása a kontinens távolságán és elzártságán alapszik. Kutatásom célját képezi a szöveg elemzése a korban fontos szerepet játszó orientalizmus szempontjából. Felmerül a kérdés, hogy az adott időszakban milyen Kínáról alkotott kép élt az emberek tudatában? Ez vajon milyen arányban tartalmazott valós vagy fiktív elemeket? Tizenkilencedik századi kontextusba helyezve, a keleti hatásokat korabeli újságcikkek alapján vizsgálom.

Laskai Fanni (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az „OnlyFans” kihívásai a büntetőjogi szabályozórendszerben

Az OnlyFans egy – főként más országokban – igen ismert weboldal, amelynek célja röviden összefoglalva egy olyan privát felület létrehozásának lehetősége, amelynek elérése előfizetés útján lehetséges. Eredeti céljával ellentétben népszerűségét az oldalon közzétett tartalmak nagy részét kitevő pornográf felvételeknek köszönheti. Ebből és sajátos működési mechanizmusából kifolyólag az OnlyFans gyorsan tett szert nagy népszerűsége. A weboldal jogilag szabályozatlan szegmensein számos megoldatlan, büntetőjogilag releváns kérdéssel találkozhatunk, mely szabályozatlanság teret enged többek között a gyermekpornográfia, az internetes zaklatás, valamint szerzői jogsértések megvalósulásának.

Kutatásom célja az internetes gyermekpornográfia megvalósulásának vizsgálata, melyet elsősorban az OnlyFans weboldal példáján keresztül szemléltetek, az internet globális jellegéből fakadó problémákat is számba véve, a magyar büntetőjog rendszere szerinti értékelés mentén haladva. A pandémia idején, amely az online térbe kényszerítette a társadalmat, megnőtt a weboldal felhasználóinak száma, ebből kifolyólag a 2016-ban indult weboldal ismét aktuális és népszerű lett.

Kutatásom során arra a kérdésre kerestem a választ, hogy milyen mennyiségben fordul elő passzív alany által önmagáról készített gyermekpornográf tartalom az OnlyFans-en és az ehhez hasonló weboldalakon, illetve hogyan kerülhet ezekre az online felületekre, milyen felderítési nehézségekbe ütközik, illetve hogyan fordulhat elő a gyakorlatban, valamint ki és

milyen jogcímen vonható felelősségre ezen tartalmakkal kapcsolatban a magyar szabályozás alapján.

Li Gábor (Szegedi Tudományegyetem), Ratkai Bonita, Frei Kata, Tóth Benedek, Tölgyesi Csaba, Bátor Zoltán

Geomorfológiai diverzitás és lombkorona borítás: az erdei lékek hatása a töbrök mikroklímájára és fajmegőrző képességére

A globális klímaváltozás ökoszisztémákra gyakorolt hatásait előre jelezni kívánó modellek gyakran a vizsgált területre vonatkozó regionális klímaátlagokkal számolnak, figyelmen kívül hagyva ezzel az élőlények fennmaradását valóban meghatározó lokális trendeket, melyeket számos abiotikus és biotikus tényező befolyásolhat (pl.: topográfiai viszonyok, növényzeti borítás). Ezen tényezők és kölcsönhatásaik ismerete elengedhetetlen a globális klímaváltozás hatásainak pontosabb megbecsléséhez. Már több kutatásban kimutatták, hogy a karsztterületek jellegzetes felszínformái, a töbrök, a környező területektől eltérő mikroklímát tarthatnak fenn és mikroéölhelyek széles skáláját biztosíthatják olyan populációk számára, melyek hiányoznak a szomszédos területekről. A lombkoronában kialakuló lékek mikroklíma-módosító hatása is régóta ismert. Amellett, hogy képesek lehetnek megtartani az erdei mikroklímára jellemző mérsékelt hőmérsékleti maximumokat és minimumokat, hűvösebb viszonyokat, növekedett fénymenynységet és talajnedvességet biztosíthatnak, ezzel fokozva a mikroklímatikus diverzitást.

Jelen dolgozatban a karsztplatókat és töbröket borító erdőkben kialakuló kisméretű lékek hatását elemeztük a karsztterületek mikroklímájára és növényzetére. Négy élőhelytípust vizsgáltunk a Mecsekben, 10–10 ismétlésben: 1) platón előforduló zárt erdő, 2) platón előforduló lék, 3) töbörálon előforduló zárt erdő és 4) töbörálon előforduló lék. Vizsgálati helyszínenként három 2 m × 2 m-es nagyságú kvadrátban becsültük a növényzet százalékos borítását, mikroklímát és talajnedvességet mértünk. Minden élőhelytípus 1–1 helyszínén a besugárzás mértékét is megállapítottuk. A diagnosztikus fajok meghatározása mellett az adatokat ANOSIM, NMDS, ANOVA és lineáris kevert modellek segítségével elemeztük. Az átlaghőmérséklet a lékes töbrökben volt a legalacsonyabb, és a töbrökben jóval magasabb volt a páratartalom és a talajnedvesség mint a platókon. A lékes töbrökben több olyan hűvös és párás klímát indikáló bukkösökre jellemző faj is előfordult, melyeket a többi élőhely nem, vagy csak kisebb mennyiségben tartalmazott. A megváltozott fényviszonyok és speciális hőmérsékleti és nedvességi viszonyok miatt a lékek jelentősen befolyásolják a karsztterületek élővilágát. Jelenlétük kiemelten

fontos lehet a töbrök alján, hiszen olyan fajok fennmaradását teszik lehetővé (pl. páfrányok), melyek a zárt lobkoronával rendelkező töbrökben jóval ritkábbak, s a környező platókról teljesen hiányoznak.

Lóczi Tamara (Szegedi Tudományegyetem)

Összehasonlító elemzés az EU Globális Stratégiája és Stratégiai Iránytűje vonatkozásában

Az elmúlt évek biztonság-, és védelempolitikai kihívásaira válaszul az Európai Unió két stratégiai dokumentummal fektette le ezekben való szerepvállalásának és irányelveinek alapjait. A 2016-ban elfogadott Globális Stratégia ütemtervként vázolja fel az Unió stratégiai célkitűzéseit, és biztonsággal, védelemmel kapcsolatos jövőképét, míg a 2021-ben elfogadott Stratégiai Iránytű már cselekvési tervként próbál keretet biztosítani az EU biztonsági és védelmi együttműködéséhez.

A Globális Stratégia egy új kül-, és biztonságpolitikai stratégiaként értékelhető, mely a korábbi koncepciókkal szemben egy sokkal kidolgozottabb dokumentumként közelíti meg az újonnan megjelenő fenyegetések kezelését. A Stratégiai Iránytű erre épülve egy, a stratégiai környezet romlása nyomán létrejött cselekvési terv, melynek célja meghatározni azokat a fő irányvonalakat, melyekkel az európaiak megvédhetik érdekeiket és szabadságukat.

Kiemelendők a két dokumentum fókuszterületei: míg egyik a biztonság holisztikus megközelítésének szükségességét hivatott kiemelni belső és külső kihívások kezelésében, addig a másik erre épülve már kifejezetten az EU stratégiai autonómiájának megerősítését, cselekvőképességének javítását, valamint egy integráltabb európai védelmi ökoszisztéma előmozdítását helyezi fókuszba.

A fókuszterületek ismertetését követően áttekintésre kerülnek röviden a két dokumentum által megvalósított célok és előrelépések. Ezek mentén haladva a köztük fennálló védelemben, biztonsági megközelítésben, vagy kitűzött célokban észlelhető hasonlóságok és különbségek is összegzésre kerülnek, szemléltetve képességüket a felmerülő kihívások kezelésében és előrevetítve egy lehetséges jövőképet az európai biztonság és védelem területén.

Lucien Lemaitre (Szegedi Tudományegyetem)

A vér-agy gát érének vizsgálata humán őssejt-alapú modellen

Bevezetés: Az agyi hajszálerek által kialakított vér-agy gát megakadályozza a legtöbb hatóanyag agyszövetbe való bejutását, amely megnehezíti a központi idegrendszeri betegségek gyógyszeres kezelését. Mivel a vér-agy

gát jelentős faji különbségeket mutat, a kutatások preklinikai szakaszában humán sejtmodellek használatára van szükség. A legmodernebb, összejt-alapú modellek azonban fejletlen gáttulajdonságokkal rendelkeznek, amely csökkenti a széleskörű felhasználhatóságukat. Kutatócsoportunk azonosított egy molekulakombinációt, amely fokozza a gáttulajdonságok érését. A jelenlegi munkában azt szeretnénk volna megérteni, milyen hatással van a fenti molekulakombináció az endotélsejtek közötti kapcsolatokra és az ezeket mechanikailag stabilizáló aktin sejtvázra.

Módszerek: A kísérletekhez humán köldökszinórvér-össejtekből differenciáltatott endotélsejtekből és pericitákból álló vér-agy gát modellt használtunk. A modell szorosságát transzendoteliális elektromos rezisztencia (TEER) méréssel követtük nyomon. A kezelés transzkriptomra gyakorolt hatását 3' RNS-szekvenálással vizsgáltuk. A sejtközi kapcsolatokat (klau-din-5), illetve az aktin sejtvázat (falloidin) fluoreszcensen jelöltük, majd kon-fokális mikroszkópiával és 3D STORM szuperrezolúciós mikroszkópiával vizualizáltuk.

Eredmények: A kezelés hatására nőtt a vér-agy gát modell ellenállása. Számos sejtkapcsoló fehérjék kódoló gén kifejeződése szintén megnőtt, melyek közül a klau-din-5 sejthatárokon való festési mintázata intenzívebbé és folytonosabbá vált. A sejthatárok vastagsága ezzel párhuzamosan 154 nm-ről 70 nm-re csökkent a kezelt tenyészetekben. A kezelés hatására csökkent az aktin stresszfilamentumok mennyisége és nőtt a kortikális aktin intenzitása, melynek fontos szerepe lehet a sejtkapcsoló fehérjék sejtmembránhoz történő rögzítésében.

Megbeszélés: Az általunk azonosított molekulakombináció a sejtkapcsoló fehérjék mennyiségének növelésén és ezek mintázatának megváltoztatásán keresztül hatékonyan fokozta a vér-agy gát szorosságát. Eredményeink hozzájárulhatnak a vér-agy gát érésének pontosabb megértéséhez és egy, az agyi gyógyszerbevitel megbízható tesztelésére alkalmas humán vér-agy gát modell kifejlesztéséhez.

Lüvi Adél (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az asztrociták által aktivált NLRP3 inflammaszóma hozzájárul az agyi metasztázisok kialakulásához

Az agyi daganatok jelentős része nem elsődleges, hanem áttétes tumor, amelyek közül a tripla negatív emlőkarcinóma eredetű az egyik leggyakrabban előforduló és legrosszabb prognózissal bíró típus. Az agyba bejutott tumorsejtek környezetében lezajló gyulladásos folyamatok tovább súlyosbíthatják a

betegség lefolyását, megkönnyítve a metasztázisok növekedését, kifejlődését. Ezekért a gyulladásos folyamatokért többek között az egyik legpotensebb citokin, az IL-1 β tehető felelőssé, amely elsősorban inflammaszóma-függő módon termelődik.

Kísérleteink során in vivo agyi metasztázismodellt alkalmaztunk. Az NLRP3 és IL-1 β gyulladásos faktorokat immunfluoreszcens festéssel detektáltuk az agyban. Western blot technikával azt is meghatároztuk, hogy a rágcsőba injektált tumorsejtek hatására aktiválódik-e az IL-1 β . Annak kiderítésére, hogy milyen hatással van ez a folyamat az áttétes tumorsejtekre, egy specifikus NLRP3 inflammaszóma inhibitor, az MCC950-et alkalmaztuk. A kísérleti állatokat a tumorsejtek érből való kilépése után három napig kezeltük az inflammaszóma gátlószerrel.

Megfigyeltük, hogy a metasztatikus léziók környezetében az NLRP3 inflammaszóma komponensek az asztrocitákba lokalizálódtak. Kimutattuk, hogy az MCC950 inflammaszóma inhibitor kezelés hatására csökkent az asztrocitákban az inflammaszóma-asszociált fehérjék mennyisége, és kevesebb IL-1 β szabadult fel. Ráadásul a tumorsejtekkel injektált kísérleti állatok agyában szignifikánsan kevesebb és kisebb daganat fejlődött.

Kutatási eredményeink azt igazolják, hogy az asztrocitákban aktiválódó inflammaszómák segítik a tumor növekedését az agyban. Eredményeink felvetik a lehetőségét annak, hogy az inflammaszómák hatásos terápiás célpontok lehetnek agyi áttétes daganatokban.

Madarász Marianna (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

A szarajevói merénylet és következményei – eltérő vélemények a nemzeti sajtókban

A szarajevói merénylet utáni forrongó hangulatban számos vélemény és nyilatkozat született, úgy a magyar, mint a szerb sajtó részéről. Dolgozatomban igyekeztem összehasonlítani, párhuzamba vonni és tartalmuk szerint elemezni azon kiválasztott cikkeket, melyek a szarajevói merényletet követően születtek.

A munkám célja, bemutatni és összehasonlítani a különböző etnikumok különféle felfogását az események kapcsán, a már ismert szakirodalom és periodikák segítségével.

Majoros Ivett (PTE Szentágothai János Protestáns Szakkollégium)

Vélt és valós testkép megítélésének összehasonlítása cheerleader sportolónők körében

Számos kutatás bizonyítja, hogy az esztétikai sportágat űző sportolónők körében kiemelkedően magasak a testükkel kapcsolatos elégedetlenségi mutatók. Vizsgálatunkban a cheerleader sportolónők, testükkel való viszonyára koncentráltunk, kiegészítve a férfiak szemszögéből történő összehasonlítással.

Feltételeztük, hogy a sportolónők elégedetlenek testalakjukkal és soványság utáni vággyal rendelkeznek, valamint a férfiak véleménye és a sportolónők megítélése, eltér az ideálisnak vélt testalak vonatkozásában. A vizsgált mintát cheerleader sportolónők alkották, valamint olyan 18–25 év közötti férfiak, akik láttak már cheerleading bemutatót vagy versenyt.

Módszerként a Testi Attitűdök Tesztet (TAT) és az Emberalakrajzok Tesztet használtuk, valamint mértük a sportolónők testösszetételét. Eredményként azt kaptuk, hogy minél nagyobb a különbség az ideális és aktuális testalak között, annál jellemzőbb a testméret negatív értékelése és a saját testtel való általános elégedetlenség. A férfiak és a sportolónők véleményét összehasonlítva a férfiak engedékenyebbnek bizonyultak az ideális női testalak és cheerleader sportolónői testalakot illetően, a sportolónők viszont sokkal szigorúbbak önmagukkal szemben.

Munkánkkal arra szeretnénk ráirányítani az edzők és sportszakemberek figyelmét, hogy nagyobb hangsúlyt kell fektetni a különböző esztétikai sportágak képviselői esetében, saját testükkel kapcsolatos viszonyukra, mert az elégedetlenség a mentális problémák megjelenése mellett sportbéli teljesítményükre is negatív hatással lehet.

A KUTATÁS A „KRISZBACHER ILDIKÓ TEHETSÉGGONDOZÓ PROGRAM” SEGÍTSÉGÉVEL KÉSZÜLT.

Marjai Tamara (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A terméshozam fokozásának lehetőségei a talaj-növény holobiont befolyásolásával

A következőkben a terméshozam fokozásának lehetőségeiről és a talaj-növény holobiont befolyásolásáról lesz szó. Egy bevezetést szeretnék nyújtani a talaj-növény holobiontról és annak fontosságáról, illetve, hogy milyen szerepet tölt be a növények életében. Továbbá megemlítek pár mechanizmust, melyekkel kapcsolatban állnak a szervezetek egymással. Ezeken keresztül megérthetjük, hogyan képesek ezek a mikroorganizmusok befolyásolni a nö-

vény élettanát. Ezen ismeretek alapján bemutatok olyan eljárásokat, melyekkel nem csak a növények életképességét, biomassza termelését és toleranciáját növelhetjük, de akár a termés hozamát is fokozhatjuk.

Márton Richárd (Szegedi Tudományegyetem)

Rendszerhiba vagy rendszeráldás? Sólyom László elnöksége

„A kultúra önkorlátozást jelent. Megfogjuk a kést, a villát, holott a törvény nem tiltja, hogy kézzel együnk.” (Sólyom László)

Az egykori köztársasági elnök halálhíre felhívhatja a tudomány művelőinek figyelmét arra, hogy az államfő tevékenysége, politikája, közéleti pályafutása rengeteg le nem vont tanulságot hordoz, amelyek érdemesek a politikatudomány figyelmére. A tőle származó idézet módot ad arra, hogy a következő kérdést tegyük fel, amikor elnöki működését szeretnénk megérteni: vajon Sólyom László megfogta-e a kést és a villát?

Hipotézisem szerint Sólyom László elnöki karaktere kivételes az 1989 után hivatalba lépett köztársasági elnökök között. Ennek igazolására egy korábbi – az államfői hatalommal foglalkozó – kutatásom során kidolgozott módszertan segítségével közelíttem meg a kérdést. Három szempont szerint csoportosítom a rendelkezésre álló adatokat: hogyan élt a köztársasági elnök hatásköreivel; milyen volt a szerepfelfogása; hogyan viszonyult a pártpolitikához. Sólyom László beszédeinek, egykori munkatársai visszaemlékezéseinek segítségével rekonstruálom elnöki önmeghatározását, politikáját elemző tudományos munkák alapján szemléltetve tevékenységének gyakorlati oldalát.

Felelevenítem ötéves elnöki ciklusának sarokpontjait: megválasztását, továbbá azokat az eseményeket, intézkedéseket és konfliktusokat, amelyek államfői munkáját emlékezetessé tették, személyét pedig a tudományos érdeklődés látókörébe helyezték. Előadásommal átfogó képet próbálok adni Sólyom László politikájáról, amely közelebb visz az alapkérdés megválaszolásához, egyben új irányokat jelenthet a köztársasági elnök jelentőségéről szóló kutatásoknak.

Matkovity Márk (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A szegedi boszorkányper utóélete

Az 1728-as szegedi boszorkányper gyakran kutatott téma a jogtörténészek körében. Választásom azonban a pert követő országos és nemzetközi reakcióra esett. A hangsúlyt III. Károly és Szeged városa közötti üzengetésre fektetem. Ismertetem, hogy az eljárás során elsősorban milyen bizonyítékokat vettek szemügyre, mire alapozták a meghozott ítéletet. Elemeztem továbbá az esetet

az akkor felhasznált jogforrások szempontjából is, ezek a *Directio Methodica*, *Praxis Criminalis*, *Malleus maleficarum*. Végezetül hasonló esetekről és a nemzetközi sajtó beszámolóiról esik szó a munkámban.

KUTATÁSOMAT AZ ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR EURÓPAI JOGTÖRTÉNETI TDK KERETEIN BELÜL VÉGEZTEM, PROF. DR. BALOGH ELEMÉR SEGÍTSÉGÉVEL.

Matolcsi Péter (ELTE Eötvös József Collegium)

Thököly Imre és a Szepesi Kamara – Kérdések és nehézségek az elszakadt Felső-Magyarország kormány szervének kutatása kapcsán

A Felső-Magyarországi Fejedelemség (1682–1685) az egyik legérdekesebb közjogi jelenség a kora újkori Magyarország területén. A Thököly Imre által kiharapott territórium legfontosabb regionális kormány szerve a Kassa-központú Szepesi Kamara volt, melyet a hadúr 1682. szeptember 14-én szerzett meg magának. Ennek a közigazgatással, általános és katonai pénzügyekkel foglalkozó, egyedülálló szervnek a Thököly szolgálatában eltöltött időszaka mégis a történettudomány perifériájára szorult. Pedig a Fejedelemségben betöltött kulcsfontosságú tényét jól bizonyítja például a fejedelem 1682. szeptember 27-én, egy kamarának írt levele is: „[...] az jószágok confiscatioját, tisztek beállítását az több cameralis dolgokkal együtt Kegyelmetekre bízjuk.” Ugyan Maksay Ferenc levéltári repertórium, tanulmányai és Fallenbüch Zoltán archontológia a Thököly alatti kamara kutatásának elengedhetetlen kiindulópontjai, azonban a szakirodalom többi tételével együtt mégsem nyújtanak elegendő információt a Thököly alatt működő Szepesi Kamara, és annak tanácsosainak tevékenységével kapcsolatban.

Előadásomban elsősorban nem az említett és további történeti munkák hiányosságának pótlására vállalkozom, pusztán a Szepesi Kamara ezen viharos éveinek historiográfiai bemutatását, és egy potenciális kutatás kihívásainak, lehetőségeinek ismertetését igyekszem teljesíteni.

Mészáros Botond (ELTE Eötvös József Collegium)

Numerikus feladatok leképezési diagramjainak kiegészítése és alkalmazása

Feladatok numerikus megoldásait tevő változatos matematikai eszközök és módszerek teszik lehetővé. Különbözőségeik ellenére minden ilyen módszerben közös, hogy a számítógépek működéséből adódóan a feladatok megoldását (lokálisan) Euklideszi terekkel modellezhető struktúrák közötti leképezé-

sek sorozataként valósítják meg. Ebben az értelemben minden számítógépes megoldási módszer ekvivalens egy leképezési diagrammal, melynek a kiindulópontja (a probléma fő paramétereit ábrázoló tér) és végpontja (a megoldás) adott, a megoldási folyamat pedig (gyakran nagyszámú) közbülső tér közötti leképezések sorozataként fogható fel. Ugyanarra a feladatra több, nem nyilvánvaló megoldás is létezik, melyek hatékonysága, idő- és memóriakomplexitása közötti különbségek nagyságrendeket ölelhetnek fel. Egy optimális megoldás explicit megtalálása sok esetben rendkívül költséges, számítógépes és emberi erőforrás tekintetében, és tulajdonképpen alig léteznek általános módszerek, melyek biztosítanák a sikert. Annak a kérdésnek az eldöntése, hogy adott megoldásokhoz léteznek-e további, ezekkel ekvivalens megoldások, ugyanazt jelenti, mint eldönteni, hogy a feladat megoldásai által definiált leképezési diagramokat ki tudjuk-e egészíteni új élekkel úgy, hogy a kapott diagram kommutatív maradjon. Kutatói munkám eredményeit tekintve lehetővé teszi, hogy e kérdést vizsgálni, sőt, sok esetben általános keretek között is megválaszolni tudjuk.

Mohácsi Gábor Dániel (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A verseny szabályozás és az energiaátmenet kereszteződése

Dolgozatom célja a szabályozási politikák mélyreható feltárása, valamint a versenyszabályozás környezeti átmenetre gyakorolt hatásának vizsgálata. A kutatás konkrétan a fúziókra és felvásárlásokra, valamint az állami támogatások szabályozására koncentrál, illetve arra, hogy ezek az esetek hogyan járulnak hozzá az Európai Unió átfogó céljainak eléréséhez.

A kutatás célja az alábbi kutatási kérdések megválaszolása és betekintést nyújtani egyrészt abba, hogy az energiapiaci versenyszabályozás és az eseti döntések hogyan járulnak hozzá az energetikai átállás céljának eléréséhez. Másrészt, minden tölem telhetőt megteszek, hogy észszerű magyarázatokat adjak arra, hogy a Versenypolitikai Főigazgatóság határozatai nyomon követhető jeleket mutatnak-e az energetikai átállás támogatásában.

A szükséges elméleti háttér bemutatásával és a hatályos versenyszabályzat értelmezésével kezdem. Ezután a kutatásban a részletes értelmező dokumentumelemzés mellett a kvalitatív asztali elemzést választom. A kutatásomat az Európai Unió versenyszabályozásának jogszabályi hátterére építem és azokra az ügyekre vonatkozó megállapításokat fogom kihangsúlyozni, amelyekkel kapcsolatban a Bizottság határozatot hozott.

Végül a fúzió és a felvásárlás, valamint az állami támogatások esetei alapján teszem meg következtetéseimet, miközben a versenyszabályozási össze-

függést, illetve az energiaátmenet jelenlegi céljait a négy fúzió és négy állami támogatás megállapítása alapján vizsgálom.

Molnár Ábel, Györgyi András (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Akusztikus ingerrel történő klasszikus kondicionálás pulzusszámra való hatásának vizsgálata

Kutatásunkban az akusztikus ingerrel történő klasszikus kondicionálás, pulzusszámra való hatását térképeztük fel, valamint az ezt befolyásoló faktorokat.

Mintánkat 15 fő alkotta 19-24 éves kor között, amelyből 5 férfi és 10 nő volt. A kutatásban résztvevő személyeknél a pulzusszám növekedést kötöttük össze 18000 Hz-es hangingerrel, 3 edzés alkalmával.

A kutatás bizonyította, hogy az akusztikus ingerrel történő klasszikus kondicionálás használható a pulzus emelésére ($p < 0,001$). A befolyásoló faktor az alvás minősége volt ($p = 0,024$). Az, hogy a kísérleti személyek jelenleg sportolnak-e, tendencia szintű eredményt mutatott ($p = 0,088$). A nem és a pulzusszám interakciója nem volt szignifikáns.

Morvai-Rácz Richárd (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

Az Osztrák-Magyar Monarchia és a balkáni kérdés (1878–1908)

Az Oszmán Birodalom folyamatos gyengülésének következtében a Balkán-félszigeten egyre erősödtek a nemzeti mozgalmak, melyek egyre hangsúlyosabban követelték függetlenségüket. A berlini kongresszus (1878) döntéseinek következtében teljesen megváltozott a Balkán-félsziget politikai térképe. Az újonnan létrejött politikai légkörben nagyban változott a Monarchia külpolitikája is. Bosznia okkupációjának köszönhetően nagyobb befolyással rendelkezett a Balkánon, ezáltal növelve a szerb és az egyéb szláv mozgalmak intenzitását és ellenszenvét is.

A munka célja bemutatni az Osztrák-Magyar Monarchia külpolitikájának a berlini kongresszustól és Bosznia-Hercegovina okkupációjának kezdetétől (1878) egészen az annexió válságig (1908) terjedő időszakát. A politikai tömbök megalakulásával a dualista állam a nemzetközi téren egyre erősebb pozíciókat foglalt el, terjeszkedésének iránya pedig a déli periféria, a Balkán volt. Mivel egy összetett folyamatról van szó, tanulmányoznunk kell a nemzetközi kapcsolatokat a XIX. század végén, illetve a balkáni népek társadalompolitikai változásait, jelenségeit. A munka jelentősége pedig ebben rejlik, hiszen ezen témának ilyen irányával nem foglalkoztak még gyökeresebben a történészek.

Nagrand Erika (SZTE, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Klinikai fejlesztés alatt álló béta-laktamáz inhibitor és antibiotikum kombinációk alkalmazhatóságának vizsgálata

Az antibiotikumrezisztens kórokozó baktériumok évente 700000 ember halálát okozzák és 2050-re ez a szám akár 10 millióra is emelkedhet. Az ehhez a problémához leginkább hozzájáruló kórokozókról évente ad ki jelentést a WHO, kritikus prioritást élvez a karbapenem-rezisztens *Acinetobacter baumannii* és *Klebsiella pneumoniae*. Ezek a karbapenem-rezisztens baktériumok pedig igen ellenállók a jelenleg forgalomban lévő antibiotikum-kombinációkkal szemben, emiatt ezek hatékony alkalmazhatósága gyakran akadályokba ütközik.

A béta-laktám antibiotikumok a világon leggyakrabban alkalmazott antibiotikumok. Számos változatuk most is klinikai fejlesztés alatt áll. Népszerűségük árnyoldala viszont, hogy egyre nagyobb számban jelennek meg az antibiotikumokkal szemben rezisztenciát biztosító béta-laktamáz rezisztenciagének, amelyeket a baktériumok horizontális géntranszferrel is átadhatnak egymásnak. Ezért mára a béta-laktám antibiotikum fejlesztés egyik járható útvonala, hogy a gátló hatást kifejtő béta-laktamáz inhibitorok kerülnek a béta-laktám antibiotikumok mellé. A béta-laktamáz inhibitor és antibiotikum kombinációkkal szembeni aktuális rezisztenciaviszonyok megértéséhez jól alkalmazható módszer a funkcionális metagenomika.

A módszerrel heterológ gazdában expresszáltatunk óriási környezeti génkönyvtárakat, amelyeket antibiotikumokkal erősen szennyezett környezetekből gyűjtött mintákból készítettünk. Ez a nagy áteresztőképességű módszer lehetővé teszi, hogy a funkcionálisan validált béta-laktamázokat teszteljük a klinikai fejlesztés alatt álló szerekkel szemben, felmérve, hogy van-e már a környezetben olyan béta-laktamáz, amellyel szemben hatástalanok a jelenleg fejlesztés alatt álló inhibitor és antibiotikum kombinációk.

Nagy Anett (PTE Cholnoky László Gyógyszerész és Biotechnológus Szakkollégium), Ormai Edit, Kocsis Béla, Horváth Györgyi, Balázs Viktória Lilla

A kakukkfű illóolaj biofilm képződést gátló hatása a *Pseudomonas aeruginosa* baktérium ellen

Az antibiotikum-rezisztencia napjaink egyik legnagyobb problémája, hiszen a nozokomiális fertőzéseket okozó baktériumok nagy része rezisztenciát mutat. A nozokomiális fertőzésekre jellemző, hogy főképp immunszupprimált egyénekben okoznak problémát, amely súlyos állapotuk miatt elvezethet a

betegek halálához is. Ezen okok miatt szükséges egyéb alternatívák feltérképezése.

Kutatásunk középpontjában az elővirágzás során gyűjtött kakukkfűből (*Thymus vulgaris* L.) kivont illóolaj áll, amelynek biofilmképződést gátló hatását vizsgáltuk *in vitro* mikrobiológiai módszerrel *Pseudomonas aeruginosa* patogénnel szemben. Célunk volt vizsgálni, hogy a kakukkfű illóolaja képes-e a biofilm képződés visszaszorítására.

Vizsgálataink során elvégeztük a kakukkfű illóolaj analitikai elemzését (GC-MS). Meghatározásra került a minimális gátló koncentráció (MIC) mikrodilúciós módszerrel. A biofilmek festése kristályibolyával történt. Eredményeink szemléltetésére pásztázó elektronmikroszkópos felvételeket készítettünk.

A GC-MS vizsgálat során megállapítottuk, hogy a kakukkfű illóolaj fő komponense a timol (53,9%). Mikrobiológiai vizsgálataink során bizonyításra került, hogy a kakukkfű illóolaja rendelkezik antibakteriális (MIC: 1,25 mg/ml) és biofilmképződést gátló hatással (79%), amelyet SEM felvételeink támasztanak alá.

Eredményeink alapján megállapítható, hogy a kakukkfű illóolaja hatékonyan vette fel a harcot a *P. aeruginosa* által létrehozott biofilmmel szemben, így alkalmasnak bizonyulhat kiegészítő terápiában a patogén visszaszorítására.

„AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-23-4-II KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Nagy Krisztina Napsugár (Szegedi Tudományegyetem)

A cserjés gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) mocsárrétek finom térléptékű vegetációs mintázatára és biodiverzítására gyakorolt inváziós hatásának vizsgálata

Napjaink egyik jelentős globális környezeti problémáját a biodiverzitás csökkenése jelenti, melynek egyik fő okozói a biológiai inváziók. Biológiai inváziókor egy nem őshonos faj egy természetes életközösségbe belépve, majd ott túlszaporodva módosíthatja annak struktúráját, működését, ezáltal őshonos fajok eltűnéséhez vezethet. A cserjés gyalogakác (*Amorpha fruticosa*) főként folyómenti, ártéri területeken terjedő inváziós növényfaj. Inváziója számos jelentős ökológiai és gazdasági kárt okoz, ezért az ellene történő védekezés kiemelt természetvédelmi feladat.

Kutatásunk célja volt többek között, hogy meghatározzuk finomtérléptéken a gyalogakác természetes növényzetre gyakorolt hatását. Emellett szertettük volna meghatározni, hogy a természetvédelmi kezelésként alkalmazott kaszálás és legeltetés enyhíti-e a gyalogakác negatív hatását. Vizsgálatainkat a mártélyi tájvédelmi körzetben, két mocsárréten végeztük, amikben 4-4 állománypárt jelöltünk ki. Minden állománypár állt egy inváziótól mentes, előzőnlott kezeletlen, és előzőnlott kezelt állományból. Az állománypárok finomtérléptékű felvételezéséhez 26 méter hosszú cirkuláris transzekteket alkalmaztunk, egymást érő 5 cm × 5 cm-es mikrokvadrátokkal. Az adatok feldolgozásához Juhász-Nagy Pál által kidolgozott, términtázati szerveződést leíró függvénycsaládot alkalmaztunk: Kompozíciós-diverzitás (CD), megvalósult fajkombinációk száma (NRC), asszociátum (AS) és lokális disztíngváltság (LD) függvények maximum értékeit, valamint a hozzájuk tartozó karakterisztikus areákat (CA) hasonlítottuk össze. Mind a négy JNP-függvény maximum érték esetében szignifikáns különbség adódott az inváziótól mentes és az előzőnlott kezeletlen állományok között. Továbbá a CD, és AS függvények maximum értékei esetében a kezeletlen és kezelt állományok értékei között is jelentős eltérés mutatkozott. Azonban a karakterisztikus areák között nem adódott szignifikáns különbség. Az eredmények alátámasztják a cserjés gyalogakác inváziójának biodiverzitás-csökkentő, társulásromboló hatását, ami már kis térléptéken is detektálható. Ugyanakkor kijelöli a rendszeres természetvédelmi kezelések, és a vegetáció folyamatos monitorzásának szükségességét.

Nagy Petra (DE Praetor Szakkollégium)

A kötelelműjítás kérdése napjaink ítélkezési gyakorlatában

Előadásom a római jogi gyökerekkel rendelkező nováció intézményét kívánja bemutatni és elhelyezni a modern polgári jog rendszerében. Mivel ez egy igen tág terület, így kifejezetten a szerződésátruházással összefüggő kapcsolatára világítok rá és fejtem ki bővebben.

A jogintézmény mindig változó formában jelent meg a magyar polgári jogi szabályozásban, azonban kifejezetten a 2013. évi Polgári Törvénykönyv, illetve annak módosítása volt az, amelynek köszönhetően megsokszorozódott figyelem irányult a témára. Előadásomban kifejezetten a jogszabályi rendelkezések értelmezésére, illetve azok ítélkezési gyakorlatra történő kihatásukra helyezem a hangsúlyt, kiindulva a 2013. évi Polgári Törvénykönyv hatálybalépésétől egészen a 7/2017. Polgári jogegységi határozatig, amely feloldotta az addigi bizonytalanságot.

Nagy Valentina (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A periciták életkorral összefüggő változásainak vizsgálata egysejtes transzkriptom elemzéssel

Az agyi periciták a neurovaszkuláris egység fontos résztvevői az endotél-sejtek, gliasejtek és az idegsejtek mellett. A periciták legfontosabb feladatai közé tartozik a vér-agy gát és az agyi véráramlás szabályozása. Ezáltal e sejtek kulcsfontosságú szerepet töltenek be a megfelelő agyi homeosztázis és keringés fenntartásában.

Patológias körülmények között azonban a periciták megváltozott működését írták le különböző neurodegeneratív betegségek, stroke, tumorok és az agyban jelentkező öregedéssel kapcsolatos változások kapcsán. Bár egyre több kutatás irányul a periciták vizsgálatára, szerepükről, morfológiai és funkcionális heterogenitásukról, az öregedés során bekövetkező változásaikról még mindig keveset tudunk. Ezen folyamatok pontosabb megértéséhez elengedhetetlen lenne specifikusan ezeket a sejteket vizsgálni.

A közelmúltban lehetővé vált az egysejtes transzkriptom-analízis módszere, mely lehetőséget teremt az egyedi pericita sejtek génexpressziós mintázatának vizsgálatára. Az egysejt-izolálásra alkalmas eljárás a lézer mikrodisszekció, mely segítségével egyedi sejteket vághatunk ki a szövetből.

Kutatásunk célja, hogy megértsük az egyedi pericitákban bekövetkező transzkriptomikai változásokat az öregedés során. Ehhez első lépésként egy olyan protokollt dolgoztunk ki és optimalizáltunk, mely alkalmas egysejt-pericita transzkriptom analízisre.

Nánási Lili (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az európai autóipari vállalatok ESG jelentéstételi gyakorlata 2011 és 2021 között

A nem pénzügyi jelentések jelentőségét az évtizedek során bekövetkezett gazdasági változások és a vállalatokkal kapcsolatosan megnövekedett információigény indokolta, elsősorban a vállalat érdekelt köre (stakeholderek) számára. Ezek által még pontosabb és komplexebb képet tudunk kapni a vállalatok hosszútávú céljairól, elképzeléseiről, valamint a fenntarthatóságért tett intézkedéseiről mind pénzügyi, mind környezeti-társadalmi-vezetési szempontból. ESG (Environmental, Social, Governance) jelentések néven is találkozhatunk velük a szakirodalomban és a köztudatban.

Az autóipar folyamatos innovációs és technológiai változásokon megy keresztül, amelyhez részben környezet- és klímavédelmi motivációk is hozzájárulnak, ezért éreztem indokoltnak foglalkozni ezzel a kérdéskörrel iparági szempontból.

Előadásom célja, hogy bemutassam az európai autóipari vállalatok anya-leányvállalati összefüggéseit, nem pénzügyi jelentéseinek közzétételi gyakorlatát, emellett prezentálja azok pénzügyi és a környezet-társadalom-vezetés szempontrendszeren belüli eredményeinek kapcsolatát, valamint erősségét a 2011 és 2021 közötti időszakra vonatkozóan.

Oláh Szabolcs (Szegedi Tudományegyetem)

A magyar béke delegáció és a trianoni békeszerződés a kortárs magyar sajtóban

A trianoni békeszerződést több mint 100 éve írták alá, azonban ma is érezteti hatását. A Trianonban aláírásra került béke egy országot darabolt fel, amely az élet minden területére kiterjedő változást eredményezett. A békeszerződés aláírását és az azt megelőző tárgyalásokat a magyar sajtó folyamatosan nyomon követte és igyekezett az olvasók elé tárni az aktuális híreket.

A kutatásom célja, hogy bemutassam és elemezzem, hogy a különböző kortárs sajtótermékek milyen részletességgel és mennyire pontosan közölték a híreket, ezáltal ismertette azt, hogy az olvasók mennyire hiteles képet kaptak az eseményekről. A kutatásom fő forrása a kortárs sajtó, melyből összesen hat újságot emeltem ki elemzésre: a *8 Órai Újságot*, *Az Estet*, a *Budapesti Hírlapot*, a *Friss Újságot*, a *Népszavát* és a *Pesti Naplót*, melyek kiválasztásánál az volt az alapelve, hogy minél több nézőpontból vizsgáljak meg egy-egy hírt. Az újságok tartalmát a témában íródott eddigi szakirodalom, illetve az egyes hírek kapcsán keletkezett levéltári források egészítik ki. A téma bemutatása során először röviden ismertetem az előzményeket. Ezt követően bemutatom a magyar béke delegációval kapcsolatban megjelent sajtóhíreket és megvizsgálom, hogy milyen pontossággal kerültek közlésre a történetek. Harmadik lépésként a békeszerződés aláírásával kapcsolatban közölt híreket elemzem, külön hangsúlyt fektetve az információk pontosságára és a felmerülő sajtó-problémákra. Végül összegzem a levonható következtetéseket.

Oltvári Zsófia (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A GZ Draconis fedési kettős fotometriai vizsgálata

A csillagászatban a csillagok paramétereinek pontos meghatározása egyáltalán nem triviális. E tekintetben a fedési kettőscsillagok igen megbízható forrásaink, mivel geometriai jellemzőik a spektroszkópai- és fényességjellemzők időbeli változásaiban fejeződnek ki, és azokból meghatározhatók.

Az SZTE Bajai Obszervatóriumában lehetőségem nyílt a GZ Draconis kettősről többszín-fotometriai méréseket végezni, és azok alapján a kettős rendszert modellezni. A TESS északi folyamatos látóterében levő rendszert minden második évben folytonosan méri az űrtávcső, viszont még nem született róla olyan publikáció, amely részletesen megadta volna a fizikai jellemzőit. Ehhez ugyanis többszín-fotometria szükséges. A TESS méréseit vizsgálva ráadásul erős a gyanú, hogy a fedő főkomponensek szoros rendszere körül egy harmadik komponens is kering, ami fényidő-effektust okoz, de nem fed és nem fedődik el. A harmadik komponensről még nincs információ, de az általa okozott perturbációk elemzésével, a kettős rendszer paramétereinek ismeretében, meghatározhatók a jellemzői. Szakdolgozatom témája a szoros kettős elemzése volt, amin még most is dolgozunk. Előadásomon arról beszélek, hogyan végeztük el a fotometriai méréseket és ötvöztük azokat kétvonalas spektroszkópai adatokkal a modellillesztéshez. Bemutatom az eddig elért eredményeket és a legújabb fejleményeket.

Orbán Zsófia (Szegedi Tudományegyetem)

A kétszínű kokárdavirág (*Gaillardia pulchella*) inváziós sajátosságának vizsgálata mikrocönológiai módszerekkel.

A biológiai sokféleség egyik legjelentősebb veszélyeztető tényezői az inváziós növényfajok, amelyek száma a globalizáció hatására folyamatosan emelkedik. A fészkesvirágzatúak (*Asteraceae*) családjának tagjai számos olyan biológiai jellemzővel rendelkeznek (pl: magas szaporodási ráta, valamint a hibridizáció, allelopátia), ami sikeressé teheti őket abban, hogy inváziós növényfajokká váljanak. Kutatásunkban a család egyik ilyen fajtát, a kétszínű kokárdavirágot (*Gaillardia pulchella*) vizsgáltuk mikrocönológiai módszerrel a Kiskunsági Nemzeti Park Kolon-tavi területén, hogy megfigyeljük, milyen hatást gyakorol a faj inváziója a nyílt homoki gyepek biodiverzitására. A mintavételi eljáráshoz 26 m önmagába záródó transzektet alkalmaztunk, ami összesen 520 db, 5 cm × 5 cm-es mikrokvadrátok sorozatából állt. Az adatok feldolgozásához és az állományok szerkezetének jellemzéséhez két Juhász-Nagy Pál-féle modellt

használtunk: kompozíciós diverzitást (CD), a megvalósult fajkombinációk számát (NRC), valamint ezek karakterisztikus areáját (CA). Az egyes fajokkal való kapcsolatát a közvetlen szomszédság tartományában plexus gráfokkal elemeztük. Eredményeinkben szignifikánsan magasabb értékeket kaptunk az inváziótól mentes állományok CD és NRC maximum értékénél, mint a kórkádavirággal előzőnlött állományokban. Ennek ellenére a hozzájuk tartozó CA-ban nem volt tapasztalható jelentős eltérés. Ezekből arra lehet következtetni, hogy a faj inváziója jelenleg nem gyakorol erős hatást a vegetációra, azonban ez nem zárja ki, hogy később agresszívbban is viselkedhet a faj, mivel vélhetőleg az még csak az invázió kezdeti szakasza, ezért szükség van a folyamatos monitorozására.

Ormai Edit (Pécsi Tudományegyetem), Kocsis Béla, Böszörményi Andrea, Horváth Györgyi, Balázs Viktória Lilla

A teafa illóolaj biofilmképződést gátló hatása kórházi környezetben előforduló baktériumok ellen

A kórházi környezetben előforduló infekciók által okozott fertőzések jelentősége fokozódik az egészségügyben. Ezeket a fertőzéseket olyan baktériumok okozzák, amelyekre jellemző az antibiotikum-rezisztencia, és a biofilm létrehozása. Ennek fényében elengedhetetlen, és egyben egy új lehetőséget jelent hatékony antibakteriális és biofilmképződést gátló, természetes eredetű anyagok vizsgálata. Kísérletünk tárgyát az ausztrál teafa (*Melaleuca alternifolia* (Maiden & Betche) Cheel) illóolaja képezte. *In vitro* tesztrendszerünkbe klinikai tapasztalatok alapján a következő törzseket vontuk be: *Escherichia coli*, *Klebsiella pneumoniae*, *Streptococcus pneumoniae*, *Staphylococcus aureus*.

Az illóolaj összetételének megállapítása GC-MS analitikai módszerrel történt. Ezt követően meghatároztuk a teafa illóolaj minimális gátló koncentrációját (MIC) mikrodilúciós módszer segítségével. Antibiotikum kontrollokat is alkalmaztunk. A biofilmképződést gátló vizsgálatokat kristályibolya festési módszerrel kiviteleztük. Eredményeink szemléltetése érdekében pásztázó elektronmikroszkópos felvételeket készítettünk.

A teafa illóolajának fő komponense a terpinén-4-ol (38%) volt. A teafa illóolaja mind a négy nozokomiális fertőzést okozó patogénnel szemben hatékonynak bizonyult. A *S. aureus* baktérium volt a legellenállóbb (MIC: 0,3 mg/ml), míg a teafa illóolajos kezelésre legérzékenyebben reagáló baktérium a *S. pneumoniae* volt (MIC: 0,15 mg/ml).

Eredményeink alapján megállapítható, hogy a teafa illóolaja hatékony volt a vizsgálatban részt vevő patogénekkel szemben, viszont nem volt hatékonyabb az antibiotikumoknál. További terveink közt szerepel a kevert biofilmek vizsgálata.

„AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-23-4-II KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Pap Katalin Tünde (EKKE Kepes György Szakkollégium)

A matematika tantárggyal kapcsolatos tanulói attitűd és a matematikai szorongás hatása

A matematika tantárgy az elmúlt évek pedagógiai kutatásai alapján a kedveltségi listák végén szerepel, ráadásul a kedveltsége az évfolyamok növekedésével egyre csökken (Malmos&Chrappán, 2016). A 2015-ös TIMSS vizsgálatból kiderült, hogy míg a negyedikes tanulók 23%-a viszonyul negatívan a tantárgyhoz, addig a nyolcadikos évfolyamra ez az arány több mint a duplájára nő (58%) (Szalay&Szepesi, 2016). A matematika tipikusan olyan tantárgynak számít, aminek a kedveltsége erősen korrelál a kapott osztályzattal (Csíkos, 2012). Az okok egyrészt a tanítási módszerekben keresendők, melyek közül a mai napig a frontális oktatás részesül legnagyobb előnyben. Másrészt a negatív attitűd kialakulásáért felelős okok között szerepel a matematikai szorongás, ami a hazai irodalmak között frissebb fogalomnak számít, és a pedagógusképzésben nem kap elég teret.

A kutatásom a matematika tantárggyal kapcsolatos tanulói attitűdöket helyezi fókuszba.

Vizsgálódásaim során a matematika tanárok vélekedései alapján igyekszem betekintést nyerni a matematikával kapcsolatos attitűd alakulására, valamint a tantárggyal kapcsolatos sztereotípiák mögött meghúzódó okokra vonatkozó tényezőkre, elsősorban Heves vármegyén belüli reprezentativitásra törekedve. Emellett célom találni a pedagógusok által lehetségesnek vélt megoldásokat az esetleges problémákra, a matematika megítélésének javítására vonatkozóan. Továbbá a matematikai szorongás háttértényezőinek részletesebb megismerése, további faktorokra világíthatnak rá a tanulói attitűddel kapcsolatban. Az eredmények reményeim szerint a jelenkori és a jövőbeli pedagógusok számára is hasznos információkkal szolgálhatnak a matematikai attitűdök alakulásával és a tantárgyi szorongás megismerésével, leküzdésével kapcsolatosan.

Pesti Emese (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Tanulási feladat virtuális valóságba való átdolgozása

Kutatásunkban az Alternáló Sorozatos Reakcióidő Feladat (Alternating Serial Reaction Time Task – ASRT) virtuális valóságba (Virtual Reality – VR) való átdolgozásának a lehetőségeit kutattuk. A virtuális valóságot eddig inkább technikai szempontból vizsgálták, ezért kutatásunkban a fő hangsúlyt a tanulási környezetként való alkalmazására helyeztük.

Az átdolgozáshoz kerestük azokat a kutatásokat, ahol a klasszikus ASRT feladatot átalakították, azonban a térbeli átdolgozására irányuló kutatás nem volt jellemző. Ezért főképp a korábbi kutatásainkat vettük alapul, hogy meghatározzuk, a térben a személytől milyen távol és milyen magasságban legyenek a kijelölt célhelyek, kombinálva a klasszikus ASRT feladat sajátosságaival, például a két inger megjelenése között eltelt idő.

Az átdolgozás célja, hogy az eddigi irodalomra támaszkodva a VR-ban is kialakítsuk az implicit tanuláshoz megfelelő környezetet és ezt későbbiekben összevethessük a korábbi eredményekkel. Előzetes eredményink arra engednek következtetni, hogy az egyik ehhez szükséges különös fontossággal bíró változó a célingerek közötti térbeli távolság.

KÉSZÜLT AZ EURONET MAGYARORSZÁG INFORMATIKA ZRT., AZ NKFI PÁLYÁZATI TÁMOGATÁSÁVAL, AZ ÉLETTANI PARAMÉTEREKET MONITOROZÓ ÉS ELEMZŐ CÉLESZKÖZ, VALAMINT ALGORITMUS FEJLESZTÉSE (KFI_16-1-2017-0478) PROJEKT ENEGROWATCH ÉS SZOFTVERES ESZKÖZEIVEL, TÖVÁBBÁ AZ ÉRZELMI NYOMKÖVETŐ RENDSZER (TRACKING FOR YOU; TR4U) (2020-1.1.2-PIACI-KFI-2021-00321) PROJEKT AUDIOVIZUÁLIS, MÉRÉSI ÉS ELEMZÉSI RENDSZEREIVEL.

Pintér Tamás Bence (DE Sántha Kálmán Szakkollégium),
Dr. Szabó Attila Ádám, Dr. Fagyas Miklós, Enyedi Enikő Edit

A mérési eredmények a valóságot tükrözik? – A szívelégtelenség biomarker kutatásában felmerülő kérdések, akadályok és lehetséges megoldások

Napjainkban a szívelégtelen betegek gyógyszeres kezelésében sikeresen alkalmazzák a neprilizin-gátló sacubitrilt, angiotenzin II receptor antagonistával kombinálva. A sacubitril a NEP enzim gátlása révén jelentősen csökkenti a kardiovaszkuláris okokból bekövetkező hospitalizációk számát és a halálozást. Fontos azonban megjegyezni, hogy jelentős egyedi különbségek mutatkoznak a terápia hatékonyságában és a terápiára adott válasz tekintetében, melynek hátterében álló mechanizmusok feltárása volt jelen kutatásunk célja.

A szérumban NEP koncentrációját kereskedelmi forgalomban kapható ELISA kittel, a szérumban NEP aktivitását végpontos fluoreszcens esszével határoztuk meg. A NEP gént Sanger szekvenálással, a feltárt genetikai eltéréseket restriktációs fragment hosszúság polimorfizmus (RFLP) vizsgálattal elemeztük.

A kardiovaszkuláris betegek szérumban NEP koncentrációja jelentős interindividuális eltéréseket mutatott (középérték: 35,41 pg/mL [min: 0,38 pg/mL; max: 10765 pg/mL; n= 75), melynek háttérében genetikai polimorfizmust sejtettünk. A legmagasabb NEP koncentrációjú egyén (NEP= 10765pg/mL) NEP génjének szekvenálásával a chr3:155180618 pozíciójában, az irodalomban már rs701109 számon ismert NEP koncentrációt növelő mutációt azonosítottunk. Ennek a meglétét több beteg esetében is vizsgáltuk, azonban a mutáció hiánya mellett is mértünk magas szérumban NEP koncentrációt. A NEP koncentráció és aktivitás közötti összefüggés vizsgálata felvetette egy endogén NEP inhibitor jelenlétét a szérumban. A négyszeresére hígított szérumban több, mint 60%-kal csökkentette a rekombináns NEP aktivitását. A két leggyakoribb szérumban fehérje (IgG, albumin) mintából történő eltávolítása nem növelte meg a szérumban endogén NEP aktivitását, viszont megszüntette a rekombináns NEP-re kifejtett gátlóhatását. Az IgG nem befolyásolta, míg az albumin 15,03 g/L IC_{50} értékkel jelentősen csökkentette a rekombináns NEP aktivitását.

Az albumin a szérumban NEP endogén inhibitora, mely ezen felül befolyásolhatja az ELISA alapú NEP koncentrációmérések eredményeit. Mindez új színben tünteti fel – az általunk is használt módszerekkel meghatározott – eddig leközölt tanulmányok megállapításait. Következésképpen a NEP élettani szabályozása és a NEP inhibitorok hatásmechanizmusa számos meglepetést tartogat az elkövetkező időkre.

Pizsman Zsófia Ilona (SZTE Kabay János Szakkollégium)

Klasszikus hatóanyag, megújult külső – ibuprofén tartalmú száraz porinhalációs rendszerek fejlesztése cisztás fibrózis kezelésére

A cisztás fibrózis egy örökletes betegség, amelynek tünetei közé tartozik a tüdőben felhalmozódó nagy mennyiségű nyák, valamint a krónikus gyulladások. A betegség tüneti kezelésére alkalmazható a nem-szteroid gyulladáscsökkentő ibuprofén (IBU) és a nyákoldó mannit (MAN).

Az ibuprofént leggyakrabban szájon át alkalmazzák, nagy dózisban, amely súlyos mellékhatásokat okozhat. Ezek csökkenthetőek, ha a hatóanyagot kisebb dózisban közvetlen a tüdőbe juttatjuk. Jelenleg a piacon nem érhető el IBU tartalmú, pulmonáris bevitelre szánt készítmény, így kutatásunk

során célul tűztük ki egy IBU-MAN tartalmú kombinált inhalációs por kifejlesztését. A pulmonáris bevitelre alkalmas száraz porinhalációs rendszerek (DPI – dry-powder inhaler) követelménye a szférikus alak, mikroméretű részecskék, gyors hatóanyag-leadás és megfelelő aerodinamikai tulajdonságok.

A készítmények segédanyaganyagai Poloxamer-188 és leucin voltak. A megfelelő tulajdonságok eléréséhez nedves őrlést és porlasztva szárítást alkalmaztunk. Vizsgáltuk többek között a kész DPI minták szemcseméretét és -alakját, kristályosságát, kioldódását és aerodinamikai tulajdonságait.

A mérések alátámasztották, hogy a DPI formulációk alkalmasak inhalációra, a leucintartalmú mintákra gyors hatóanyagleadás, nagy tüdődepozíció és megfelelő aerodinamika volt jellemző. Sikeresen állítottunk elő egy innovatív IBU-MAN tartalmú kombinált készítményt, amely a jövőben komplex kezelést nyújthat cisztás fibrózissal küzdő betegek számára.

Rácz Viktor Norbert (PTE B2 Transzdiszciplináris Szakkollégium),
Dr. Máder Patrik Márk

Építészeti és BIM folyamatok algoritmizálása DWG alapon

Jelen kutatás célja az építészeti folyamatok során használt DWG alapú modellezési módszertanok automatizálása, valamint a kapcsolódó problémák feltárása és megoldása. A kutatás során egy általam készített, piaci példákra alapuló DWG mintaállományon hajtottam végre a vizsgálatokat, melyeket Autodesk Revit 2022-ben végeztem el. A további adatok kinyeréséhez a DYNAMO bővítményt használtam. A vizsgálat fő szempontja az adatok kinyerhetősége és mennyisége volt, ezt követően pedig a szükséges kiegészítő információk meghatározása. A kutatás során a PDF és DWG állományokat vizsgáltam mint a két leggyakrabban előforduló 2D adatszolgáltatási állománytípust, azonban a PDF állomány információszegénysége miatt csak említés szintjén maradt jelen a kutatásban. A végkimenetel egy olyan módszertan, valamint mintaalgorithmus felállítása volt, mellyel egy gombnyomásra kiindulási modell generálható egy 2D DWG-ből, valamint kiegészítő állományából.

A KUTATÁS A „KÁRPÁT-MEDENCEI TEHETSÉGGUTATÓ ALAPÍTVÁNY” KUTATÓI ÖSZTÖNDÍJÁNAK KERETEIN BELÜL KÉSZÜLT, A BIM SKILLS LAB TÁMOGATÁSÁVAL.

Rákóczi Bettina (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A HSPB1 krónikus idegrendszeri gyulladásban betöltött szerepének vizsgálata az Alzheimer-kór egérmódelijében

Az Alzheimer-kór (*Alzheimer's Disease*, AD) a leggyakoribb neurodegeneratív betegség, amelynek egyik fő patológiai jellemzője az amiloid plakkok megjelenése. Irodalmi adatok alapján a kóros fehérjeaggregátumokat a mikroglia és az asztrocita sejtek képesek eltávolítani, azonban a túlzott glia aktiváció és a gyulladásos folyamatok elhúzódása további szövetkárosodást is okozhat. Az amiloid plakkok körül hősokkfehérjék (*Heat Shock Protein*, HSP) is megfigyelhetők, amelyeknek legfontosabb funkciója a sejtek fehérje homeosztázisának fenntartása. Egyre több adat utal azonban arra, hogy más feladatokat is ellátnak, például részt vehetnek a gyulladásos folyamatok szabályozásában. Korábbi kísérleteink során megfigyeltük, hogy a kismolsúlyú hősokkfehérjék családjába tartozó HSPB1 túltermelésének hatására javultak az AD tünetei a betegség egérmódelijében, de a folyamatok hátterében álló mechanizmusok még nem tisztázottak. A jelen kutatásunk célja a HSPB1 krónikus gyulladásra és a gliasejtek működésére kifejtett hatásának tanulmányozása az AD modelljében.

A kísérlethez 12 hónapos hím és nőstény vad típusú (C57/BL6), AD modell (APP^{swe}/PS1^{dE9}), HSPB1 túltermelő és AD/HSP egereket használtunk. A 12 hónap alatt jelentős elhullás volt megfigyelhető az AD csoportokban, azonban a HSPB1 túltermelés hatására a nőstény állatokban ennek mértéke jelentősen csökkent. Ezen felül megfigyeltük, hogy az AD/HSP nőstény egereknek jelentősen megnövekedett az agytömegük a HSPB1 hatására. Fagyasztott agymetszeteken immunhisztokémiai festések segítségével igazoltuk, hogy az aktivált gliasejtek elsősorban a plakkok körül figyelhetők meg. Ezen kívül megállapítható a transzgenikus HSP27 fehérje plakkokban történő felhalmozódása is. A gyulladásban, glia aktivációban szerepet játszó gének expressziójának változásait Q-PCR módszer segítségével tanulmányoztuk hippocampus mintákban. Az eredmények alapján az AD-s egerekben megnövekedett a TNF α , UCP2, asztrocita és mikroglia marker géneknek az expressziója, ami gyulladás kialakulására, és immunaktivációra utal. Azonban a HSPB1 megnövelte az M2-es gyulladáscsökkentő mikroglia markerek expressziós szintjét is mindkét nem esetében az AD/HSP csoportokban.

Eredményeink megerősítik a hősokkfehérjék neurodegeneratív betegségekben kifejtett védő hatását, melyet az AD állatok élettartamának növekedése is alátámaszt. A HSPB1 hatásaihoz ezen kívül hozzájárulhat a betegség révén aktiválódó gliasejtek működésének befolyásolása.

MUNKÁNK AZ NKFIH FK138390, ÚNKP-23-5 -SZTE-708 ÉS A BOLYAI JÁNOS KUTATÁSI ÖSZTÖNDÍJ TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Ratkai Bonita (Szegedi Tudományegyetem), Bán Kata, Bátori Zoltán, Frei Kata, Li Gábor, Lőrincz Ádám, Lőrinczi Gábor, Pécsy Fanni, Maák István

Karsztos élőhelyszigetek hatásai egy hangyafaj populációinak funkcionális és viselkedésbeli jellegeire

A napjainkban tapasztalható éghajlatváltozás számos élőhely átalakulását és eltűnését eredményezi. Ezáltal előtérbe kerülnek azon területek, melyek változatos környezeti paramétereket biztosítanak, így lehetővé téve különféle preferenciákkal rendelkező fajok fennmaradását, ezzel hozzájárulva a biológiai sokféleség megőrzéséhez. Ilyen területek a karsztfelszíneken kialakuló mélyedések, a töbrök is. Ezen felszínformák északi kitettségű lejtője és alja hűvösebb és nedvesebb mikroklímát biztosít, mint a környező területek (pl. platók). Korábbi tanulmányok kimutatták, hogy a töbrökben olyan hidegebb és nedvesebb körülményekhez alkalmazkodott növény- és hangyafajok is előfordulnak, melyek funkcionális jellegei eltérnek a platókon előforduló fajokétól. Arról azonban keveset tudunk, hogy az eltérő környezeti körülmények milyen hatással vannak egy adott faj töbrökben és platón előforduló populációira. Vizsgálatunkban arra kerestük a választ, hogy a töbrök sajátos mikroklímájú élőhelyei hogyan befolyásolják az erdei bütyköshangya (*Myrmica ruginodis*) funkcionális, illetve viselkedésbeli jellegeit, melyek kulcsfontosságúak a fajok fitnessének szempontjából.

Eredményeink azt mutatják, hogy az eltérő élőhelytípusoknak nem volt szignifikáns hatása a vizsgált *M. ruginodis* kolóniáink funkcionális és viselkedésbeli jelleg-mintázataira, azonban a töbrök jelentős hatással voltak az egyes funkcionális (pl. kolóniaméret és királynők száma) és viselkedésbeli (pl. agresszivitás, felfedezőkézség) jellegekre. Eredményeink fontos előrelépést jelentenek annak megismerésében, hogy az egyes fajok miként képesek alkalmazkodni eltérő környezeti körülményekhez. A fentiek mellett meghatározó ismereteket szerezhetünk az élőhelyszigetek és mikrorefúgiumok diverzifikáló hatásáról és működéséről, amelyeknek szerepe egyre inkább felértékelődik a globális klímaváltozás következtében.

Révay Regina (BME Simonyi Károly Szakkollégium)

Kognitív neurodinamika rekonstrukciója agyfelszíni mezőpontenciálokból

Az agy az egyik legfontosabb szervünk, amely felel a kognitív funkciókért, a mozgásmintáink létrehozásáért és kivetelezéséért, az észlelésért és számos létszükségletű feladatért. Ennek ellenére működését a mai napig nem ismerjük pontosan. Napjaink fejlődő informatikai megoldásainak és a matematika különböző módszereinek köszönhetően viszont egyre több lehetőségünk nyílik megismerésére és megértésére.

Az előadásom célja, hogy bemutassa éber rézuszmajmok kognitív feladat megoldása közben készített, az agy különböző területeiről felvett, nagyfelbontású elektrokoritogram (EcOG) adatok között lévő idő- és térbeli okozati viszonyokat, a Empirikus Mód Dekompozíció (EMD) módszere, valamint a gépi tanulás segítségével.

Rottler Lili (PTE Kerényi Károly Szakkollégium)

A női tekintet lehetőségeiről

A női tekintet és a női esztétika létrehozásának kérdése az 1960-as évektől megerősödő baloldali és feminista filmelmélet egyik legjelentősebb területe. A kérdéskör által kínált elméleti kutatások olyan, sokak által tárgyalt, gyakran vitatott szövegeket termeltek ki a filmelmélet diskurzusán belül, mint például Laura Mulvey 1975-ben publikált *A vizuális élvezet és az elbeszélői film* című írása is, amelyben a szerző létrehozta a – mára rendkívül hírhedtté vált – „*férfitekintet*” fogalmát, valamint egyben értelmezi is a jelenséget. Mulvey fogalomalkotói munkája, amellyel a tekintet filmekben megjelenő vizuális-művészeti vizsgálgatását végzi, megannyi más „tekintet”-konceptió létrejöttét indította el; így fogalmazódott meg a *női tekintet* lehetősége is.

Előadásomban Mulvey szövegéből kiindulva bemutatom a freudi pszichoanalízis és a különböző feminista filmelméletek szintézise által létrejövő elemzési eszköztárat, amely bár a férfitekintet fogalmát megalapozott kritikai eszközként használja a patriarchátus percepciók sémáinak leleplezésére, a női tekintet pontos és elemzésre alkalmas leírásának lehetőségét szükségképpen nem foglalja magába, így Mulvey eredeti fogalmának ellentétpárját sem alkothatja.

Rudisch Ferenc (Debreceni Egyetem, Szegedi Tudományegyetem)

Médiumok harca? A rádiózás és a nyomtatott sajtókultúra viszonya az 1920-as évek végén

A 20. századi médiatörténeti fejlemények média- és kultúratudományos alapú feldolgozása a hazai társadalomtudományi mezőben máig meglehetősen nagy hiányosságokat mutat. Forrásait tekintve aligha erre következtetnénk, elméleti kisugárzását tekintve viszont valójában más a helyzet.

Mintha kevés hatása lett volna például Szajbély Mihály 2005-ös, *A médiatörténet és a sajtótörténet viszonyáról* című programkijelölő szövegének is, amely a médiatörténeti mozzanatok vizsgálatához Helmut Schanze *modellszerű alapmozgás* koncepcióját ajánlotta a kutatók figyelmébe. Schanze gondolatmenetének központi állítása szerint a mediatizált nyilvánosságba időnként belépő új mediatechnológiák elkerülhetetlenül átformálják a társadalmi kommunikáció mediális viszonyait. A médiakörnyezetet jellemző korábbi, többnyire már erős társadalmi beágyazottsággal, adott esetben akár évtizedek óta működésben lévő intézményi struktúrákkal rendelkező médiumok azonban sohasem tűnnek el teljesen a nyilvános kommunikáció területéről. A változások hatására ugyanakkor szükségképpen a médiumidentitásuk újra tárgyalására, újra definiálására kényszerülnek, és e folyamat pedig gyakran valamifajta önvédelmi reakcióval is párosulhat a diszkurzív térben.

Előadásomban arra teszek kísérletet, hogy a Szajbély által javasolt elméleti koncepció alkalmazhatóságát a nyomtatott sajtókultúra és az 1920-as évek közepén meginduló hazai rádiózás közti összefüggés vizsgálatán keresztül teszteljem.

Sandle Joanna Grace (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Egyes típusú metabotróp glutamát receptorok által mediált szinaptikus plaszticitás agykérgében in vitro

Az I-es típusú metabotróp glutamát receptorok (mGluR) meghatározó szerepet játszanak a szinapszisok erősségének és az agykérgi hálózatok működésének befolyásolásában, ezáltal funkciójuk sérülése számos idegrendszeri megbetegedéssel asszociált. Azonban a hatását emberi agykéregben vizsgáló tanulmányok ritkák és elsősorban a serkentő sejtekre korlátozódnak.

Célunk az mGluR-ok szinaptikus erősség moduláló hatásának bemutatása volt, amihez extracelluláris stimulációval kiváltott 2. és 3. rétegi (L2/3) interneuronokra (IN) érkező serkentő bemeneteket, továbbá diszinaptikus gátló posztszinaptikus feszültségeket és áramokat (dIPSP és dIPSC) vizsgált-

tunk szupragranuláris sejtpárokon, páratlan és páros patch clamp elvezetésekkel.

Mindkét kísérleti felállásban egy kontroll periódust követően az mGluR-okat farmakológiailag aktiváltuk egy mGluR agonistával.

Poliszinaptikusan kapcsolt sejtpárok elvezetését követően azt találtuk, hogy az mGluR-ok aktivációja két féle kimenetelt okozott a dIPSP/C amplitúdóiban, egyes esetekben szignifikánsan növelve, más esetekben változatlanul hagyva azokat. Az események latenciáit megvizsgálva azt találtuk, hogy nem okoz szignifikáns változást sem a dIPSP/C latencia átlagában, sem az átlagos *failure* rátában.

Extracelluláris stimulációval az IN-okra érkező serkentő bemeneteket vizsgáltuk mGluR aktiváció hatására. Az agonista applikációt követően a serkentő posztzinaptikus potenciálok erősödését tapasztaltuk.

Összegezve eredményeinket azt találtuk, hogy az mGluR-ok aktivációja mind az IN-okra érkező glutamaterg, mind a GABAerg szinapszisok erősségét képes modulálni, ami egy sejttípus-specifikus hatásmechanizmust feltételez az emberi neokortexben.

Săpătaru Mark (Babeş–Bolyai Tudományegyetem)

Zenei eksztázis és megsemmisülés

Mi a zenei eksztázis? Hogyan definiálhatnánk ezt az élményt? Mi történik az ember egyedi alkatával ebben a mindent felszámoló pillanatban? Élhet-e tovább úgy, ahogyan addig? Hogy is térhetne vissza a hétköznapi életéhez, ahol mindent az egyhangúság és a monotonia dominál? A zenei eksztázis révén az egyén megtapasztalja az ő fundamentumát, megtalálja azt a valamit, ami egész lényének az esszenciája. A rezgések e csúcsában a test, az anyag szétporlik, és utat enged a teljes megsemmisülésnek, amiben a széttört ember saját lényegére lel. Az eksztázis aktusában fog találkozni a partikuláris az univerzálissal: csakis az egyedi testünk fog elvezetni a matérián túlba, ahol minden megkülönböztettség megszűnik. Eljutva ide, ebbe a minden differenciától mentes létbe, az ember lényege visszatér oda, ahonnan jött. Az élet a sokféleségben, a változékonyságban és az egyediben nyer alakot. Így az ember magányosságra van ítélve, hiszen el van választva mindattól, ami a lényegét alkotja. Nem szabad elfelejtenünk, hogy a halál által mindenki vissza fog jutni abba az állapotba, ahol az egyedi és a partikuláris többé nem létezik. Úgy látszik, mintha a zenei eksztázis és a halál közel állnának egymáshoz, hisz jellegüket tekintve nagyon hasonlóak. Lehetséges lesz-e a halálba ugrás, a zenei megsemmisülés csúcsán?

Schmid Krisztián József (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az IPO, azaz a tőzsdei bevezetés folyamata és kihívásai

A magyar tőkepiac egyik legfontosabb helyszínén, a Budapesti Értéktőzsdén 2017-ben indult útjára a BÉT Xtend részvénykereskedési platform, amely a kis- és középvállalkozások számára nyújt könnyített bevezetési és megjelenési lehetőséget. Azóta a BÉT Xtend folyamatosan bővült, ráadásul a mai tőkepiaci környezetben jelentős alternatívává vált a magyar vállalatok számára a tőzsdei finanszírozás és a szabályozott értékpapírpiaci jelenlét.

Ennek apropóján folytattam szakdolgozati kutatást, amely a tőzsdei bevezetésről és az elsődleges részvénykibocsátásról (együttesen: IPO) szól. A kutatásom célja az, hogy felvázoljam a tőzsdei bevezetés mögötti döntések szempontjait, a tőzsdei bevezetés folyamatát és meghatározom azt, hogy megéri-e egyáltalán a tőzsdei jelenlét. A kutatásom során teoretikus úton jártam végig az IPO lépéseit, majd az elméleti kategóriák cáfolása, avagy igazolása érdekében esettanulmányokat írtam öt magyar IPO kapcsán. Az általam kutatott tőzsdei bevezetések mögött lényegesen eltérő motivációk és megvalósítások jelentek meg. Az esettanulmányok módszertani háttérét egy szekunder kutatással kiegészített primer kutatás adja. A szekunder kutatás nyilvános közzététel útján elérhető dokumentumok tanulmányozásában, míg a primer kutatás interjúkban nyilvánult meg.

Az esettanulmányok és az elméleti áttekintés következtében egyértelművé vált, hogy a tőzsdei bevezetés sosem egy cél, hanem egy eszköz, amely a társaság organikus fejlődésében és a hosszú távú célok elérésében óriási jelentőséggel bír. Klasszikus értelemben vett, kvantitatív jellegű költség-haszon elemzés alá vonni az IPO folyamatát nem lehet, de a tapasztalatok alapján a tőzsdei bevezetés nettó hozadéka mindenképpen pozitív.

Sebők Ákos (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A különböző menekült csoportokkal szembeni szociális távolságtartás a nemzeti csoporttal való azonosulás tükrében – erőforráselosztási helyzetek vizsgálatán keresztül

Külföldön élő emberek tízezrei menekültek Magyarország területére az elmúlt évtized két meghatározó eseményeinek hatására. Kutatásom célja következő: kideríteni azt, hogy a magyar emberek hogyan viselkednek a különböző menekültcsoportokkal szemben, a nemzeti identitásuk és a társadalmi távolságtartásuk mértéke hogyan befolyásolja őket erőforráselosztási helyzetekben. Vizsgálatomban 428 fő vett részt ($M=48,6$ év $SD=20,1$ év), 208 nő, 213 férfi

és 7 fő nem kívánt válaszolni. A kitöltött kérdőív tartalmazott demográfiai-, valamint szubjektív befogadásra vonatkozó kérdéseket, hat csoportról Bogardus-skálákat (szír, ukrán, kárpátaljai magyar, rászoruló magyar, indiai és chilei), Nemzeti Csoporttal Való Azonosulás Kérdőívét, továbbá erőforráselosztási helyzeteket négy csoport között (szír, ukrán, kárpátaljai magyar és rászoruló magyar). A vizsgálati eredményeim azt mutatják, hogy az eltérő etnikai csoportokat a kitöltők eltérő mértékben engedik közel magukhoz. Elemzéseim alapján az életkor, a legmagasabb iskolai végzettség, a szubjektív befogadókészség és a nemzeti identitásához való azonosulásának mértéke, valamint a társadalmi távolságtartásuk mértéke közt van összefüggés. A nemzeti identitással való azonosulás mértéke és az erőforráselosztási stratégia választás között összefüggés figyelhető meg. Továbbá az adatok alapján megállapítható, hogy a résztvevők különböző stratégiákat használnak a különböző erőforráselosztási helyzetekben. Összefoglalva az erőforráselosztási helyzetben és a társadalmi távolságtartás skálán is különbözően viselkedtek a kitöltők az eltérő menekült csoportokkal és ez a nemzeti identitásukkal való azonosulásuk mértékével összefüggésbe hozható.

Shubail Sarah (PTE Cholnoky László Gyógyszerész és Biotechnológus Szakkollégium), Csikós Eszter, Kemény Ágnes, Jaber Areej, Szilágyi-Utczás Margita, Horváth Györgyi

Kezelhető-e a kontakt dermatitisz feketeköménnyel és kúszó fajdbogyóval?

A *Nigella sativa*, azaz a feketekömény zsírosolaját az arab országokban már évszázadok óta alkalmazzák gyógyászati célokra. A *Gaultheria* nemzetség fajainak illóolaját napjainkban gyakran használják gyulladáscsökkentőként és ízületi megbetegedések esetén. Kutatásunk során arra voltunk kíváncsiak, hogy a *Nigella* zsírosolaj és a *Gaultheria* illóolaj milyen hatással vannak az allergiás bőrgyulladásra.

Kutatásunk során az oxazonon-indukálta kontakt dermatitisz egérmoddelt választottuk, amely a IV-es típusú túlérzékenységi reakciót modellezi. A kísérlet első fázisa az oxazononnal való szenzibilizáció volt, ezt követte az elicitáció, majd a fülödéma és a vérátáramlás mérése a kezelések között, végül a terminálás szakasza. Mintákat gyűjtöttünk szövettani, mieloperoxidáz (MPO) enzimaktivitás és citokinszint vizsgálatokhoz.

Kísérleteink során a kontrollhoz viszonyítva az oxazonon szignifikánsan megnövelte az ödémát, a vérátáramlást, az MPO-aktivitást és a mért pro-inflammatorikus citokinek szintjét a fülben. A *Nigella* és a *Gaultheria*

önmagában is csökkentett bizonyos oxazon-indukálta változásokat, a kettő keveréke viszont szignifikánsan csökkentett minden paramétert.

Eredményeink alapján mind a fektekőmény zsírosolaja, mind a kúszó fajdbogyó illóolaja hatásos lehet az allergiás bőrgyulladás kezelésében.

„AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-23-4-I KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Sörös Dóra (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

Hormonális rendellenességek a hipofízismirigy-daganatban szenvedő pácienseknél Vajdaság területén

Kutatásom célja a jóindulatú agyalapimirigy-daganatokkal diagnosztizált páciensek áttekintése, Vajdaság területén, az agyalapimirigy-daganatok jellemzése, valamint e daganat a szervezet hormonszintjeire gyakorolt hatásának a vizsgálata.

Kutatásomon belül a Vajdasági Klinikai Központ Idegsebészeti Klinikájának, valamint az Endokrinológiai, Cukorbetegség és Anyagcsere-betegségek Klinikájának adatbázisát kutattam, a D35.2 (Neoplasma benignum glandulae pituitariae) keresési kulcsszó alatt. Az adatbázis áttekintése a 2020. január–2022. december időintervallumra szorult. Kutatásom során 30 páciens adatait használhattam fel.

Az összegyűjtött adatokból a betegeket életkoruk alapján nyolc csoportba rendszereztem, tíz éves intervallumban. A legtöbb páciens az 51 és 60 életév közötti csoportba tartozik. Kisebb eltérést mutatnak az adatok a betegek nemében, a nők esetében gyakrabban fordul elő ez a betegség. A szakirodalomban arra a következtetésre jutottak, hogy a legnagyobb egyéni csoportot a prolaktinóma páciensek alkotják, ezt követik a nem funkcionális adenómával, majd a GH-t kiválasztó adenómával rendelkezők. A Vajdaságban végzett kutatásban ezzel szemben a legelterjedtebbek a nem funkcionális adenómával rendelkezők, ezt követik a prolaktinómások, majd a növekedési hormont kiválasztó adenómások. A makroadenómák valamivel gyakoribbak, mint a mikroadenómák. A legtöbb makroadenómát sebészileg kezelték, vagy azért, mert tömeges hatásokat okoznak, például látáskiesést, vagy azért, mert hormonkiválasztó hatásukat gyógyszerekkel nem lehetett teljes mértékben kezelni. A funkcionális mikroadenómák által okozott tünetek pedig sikeresen kezelhetők voltak a megfelelő gyógyszerekkel.

Süli Ákos (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Egy hibajavító kódolás elvi tesztelése és értékelése

Az SZTE Móra Ferenc Szakkollégiumban a M.A.D. projekt keretein belül egy úrballon hibajavító kódolásának tervezésében volt nagy szerepem. Előadásomban röviden beszélek a hibajavító kódolásról és jelentőségéről. Ezt követően bemutatom a kidolgozott algoritmust, annak tesztelési módszerét, illetve a tesztek eredményeit. Az előadásomat az eredmények elemzésével zárom, melynek tanulságai felhasználhatók a projektben használt algoritmus változtatására.

Sűrű Cintia (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A háború igazi vesztesei, avagy gyermekvédelem nemzetközi fegyveres konfliktus idején

Ukrajna 2022. februári orosz megszállása számos megoldandó problémát vet fel a nemzetközi közösség számára. Ezek közül talán az egyik legfontosabb a gyermekek helyzete egy fegyveres konfliktusban. A II. világháború borzalmaait követően fokozatosan jutottunk el oda, hogy a gyermekeket már nem a szülők hatalma alá tartozó, effektíve jogokkal nem rendelkező személyeknek tekintjük, hanem éppen ellenkezőleg. A mai fejlett társadalmakban a gyermekeket tekintik a gyengébbik félnek minden kapcsolatában, éppen ezért a jog speciális szabályokat alkotott védelmük érdekében.

De mit érnek a szavak egy puskacsővel szemben? Mi történik a gyermekekkel, ha otthonuk háborús színtérre alakul egy szempillantás alatt? A háborúra sokáig csak a fejlődő országok rémálmaként gondoltunk, fel sem fogva a lehetőséget, hogy egy hasonló helyzet békés kontinensünkön is kialakulhat.

A tanulmány célja bemutatni azon nemzetközi egyezményeket és jogszabályokat, amelyek kifejezetten akkor lépnek életbe, ha gyermekek válnak fegyveres konfliktus résztvevőivé, illetve igyekszem feltérképezni azon szervezeteket is, amelyek aktívan segítséget nyújtanak a világ minden pontján.

A kutatás arra a kérdésre keresi a választ, hogy vajon a mai modern jogállami kereteink között a már létező mechanizmusok milyen módon, illetve milyen mértékben védelmezik a gyermekek jogait és jogos érdekeit.

Szabadi Kata (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

A községi közigazgatás a dualizmus első évtizedében

Előadásom fő gondolata a községek közigazgatási változásainak megismerése, a községi közigazgatás sajátosságának feltárása a dualizmus korában. Előadásom célja a kiegyezést követő közigazgatási reform következményeinek bemutatása, hogy miként alakította át a neoabszolutizmus után visszaállított rendi közigazgatási szervezetet.

Ennek a témának a feldolgozása során válaszokat kaphatunk arra, hogy a szolgabírák, főszolgabírák milyen típusú igazgatási tevékenységet végeztek a járási tisztviselők között, valamint milyen kapcsolat állt fenn a községek és a járási tisztviselők között. Emellett szintén kulcskérdésként jelenik meg a községek önkormányzata feletti felügyelet intenzitása.

Szabó Tibor (BME, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Policiklusos aromás szénhidrogén lebontó baktériumok izolálása

Napjainkban a folyamatos ipari fejlődés következtében nagy mennyiségben használunk kőolajat, illetve származékait, melyek nagy környezeti kockázattal járhatnak. Ilyen kőolajszármazékok közé tartoznak többek között a policiklikus aromás szénhidrogének. Ezek talajba, illetve talajvízbe kerülve képesek elszennyezni az adott területet, amely ezáltal alkalmatlanná válhat a használatra. A szénhidrogénnel szennyezett területek kármentesítése biológiai módszerekkel környezetkímélőbb megoldást jelenthet a legtöbb fizikai és kémiai eljárással szemben.

A bioaugmentáció egy olyan bioremediációs eljárás, amely során a szennyezett területre specifikusan az adott szennyezés bontására alkalmas mikroorganizmust juttatnak ki. Célul tűztük ki olyan PAH bontásra alkalmas baktérium izolálását, ami igazoltan képes az antracén vagy fenantrén bontására, a továbbiakban pedig felhasználható oltóanyagként. A PAH-okra jellemző, hogy a talaj szemcséihez tapadva találhatóak meg a szennyezett közegben, így a PAH bontó mikroorganizmus izolálása célszerűbb talajmintából.

A kutatómunka során négy szénhidrogénnel szennyezett területről származó mintából kísérletünk meg PAH bontó baktériumot izolálni, amely során az igazoltan szennyezést bontó baktériumokat molekuláris biológiai módszerekkel határoztuk meg.

Szalai Noémi (Szegedi Tudományegyetem)

Gyűlölni...nem élni! vagy Szeretni...remélni! – Tompa Mihály gyászköltésze és költői hitvallása a szabadságharc leverése után

Előadásom témája Tompa Mihály lírafelfogása és költői pozíciója az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc leverését követő években. Kutatásom célja rávilágítani arra, hogy Tompa lírájában a nemzeti gyász mellett hogyan jelent meg a remény érzése. Alapfeltételezésem szerint Tompa bizakodó lírája a korszakban olyan váteszi pozícióba helyezte őt, amely nagy mértékben eltért a romantikus költőkortársak költészethez való viszonyulásától, lírai beszédpozíciójától. Annak bemutatására teszek kísérletet, hogy a nemzeti tragédiát követően költőként miként lehetett hitelesen buzdítani a kortársakat egy pozitív jövőbe vetett hitre, a gyászfeldolgozás fontos szerepét sem elhanyagolva. Mindezt főként Tompa *Tornácomon* című versén keresztül szeretném szemléltetni, annak több szempontú elemzésével, és a mű kortárs kontextusba való helyezésével.

Száráz Áron (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

III. Ince pápa szerepe a katolicizmusban

III. Ince pápa, a kereszténység egyesítője?

A dolgozatban előzetesképpen III. Ince életét bemutatva, gondolkodását megismerve próbáltam arra a kérdésre, kérdésekre keresni a választ, hogy a korszak (Sötét középkor) idejében milyen célok vezethették, a kereszténység egyesítését célozta-e meg? Csak pár dolgot említve: tévtanítók, eretnokségek ellen levő harc, koldulórendek létrehozása a népek visszaszerzése érdekében, keresztes hadjárat szervezése, uralkodók kordában tartása. Az összes esemény összefüggő-e egy egésszé? A dolgozat erre kereste főképp a választ. Főképp irodalmak, latin és görög nyelvű források használatával próbáltam megvilágításba helyezni a pápa alakját.

Kutatási eredményként röviden elmondható, hogy teljes bizonyosságokba nem tudok bocsátkozni, de véleményem szerint III. Ince pápának célja volt ennek létrehozása; életének fő pontja a IV. Lateráni zsinat volt, amelyen rövid életének nagyon sok tervezetét sikerült elfogadtatnia az egyházzal. A történelem szempontjából reformpápának is nevezhető, de fejedelemnek is.

Egyházpolitikai lépései közül kiemelkedik az Assisi Szent Ferenc által alapított rend jóváhagyása, a szegénységben élő, hitbuzgó ferenceseknek a katolikus egyház rendjei között való elismerése. Az alakuló domonkos rendet is támogatta, de a rend hivatalos jóváhagyása a következő pápára maradt. Az

eredmények főképp a középkori egyháztörténet szempontjából hasznosak, de mindenképp kell egy még mélyebb elemzése a témának.

Száráz Bálint Zsolt (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az SZTE Móra Ferenc Szakkollégium Űrmakettezés szakkörének kereteiben tervezett bioaeroszol mérés ismertetése

Légkörünk, mint a Föld legtöbb része tele van különféle baktériumokkal. Ezeknek jelentősége van Földünk klímájában, a légkörben végbemenő kémiai reakciókban, az egészségügyben és sok egyéb dologban is. Ezek a baktériumok több módon is belekerülhetnek a légkörbe, és ezen szokatlan élőhelyen túlélve hihetetlen távolságokba utazhatnak Földünkön. Ezen apró élőlények nemcsak autópályaként használják a szeleket, hanem sokuk olyan folyamatokban is részt vesz, mint például a felhőképződés, a légkörben való jégkristályok létrejötte vagy a nitrogénkörforgás.

Az előadásban azt mutatom be, hogyan tervezek bioaeroszolt gyűjteni a légkör különböző rétegeiből, és az ott található baktériumokat miként tanulmányozom majd. Ismertetem ezek jelentőségét és felhasználási potenciálját is.

Szász Tünde (Szegedi Tudományegyetem)

Szükséges-e a dajkaanyaság az európai szabályozások tükrében?

A meddőség egyre több embert érint világszerte. Számukra utolsó lehetőségként jelenhet meg a dajkaanyaság a gyermekvállalás terén. Feltételezem, hogy a dajkaanyaság helyet kaphat a magyar jogrendszerben, elősegítve a gyermekvállalást.

A kutatásom során összehasonlítást végeztem. Megvizsgáltam az Európa Tanács tagállamainak szabályozását, kiemelve a magyar jogszabályi történetét. Szembeállítottam a béranyasággal, részletezve ezek további alfajait. A dajkaanyaságot elhelyeztem a szerződések rendszerében, hangsúlyozva azt, hogy nincs akadálya a magyar jogrendszerbe történő integrálására.

Arra a következtetésre jutottam, hogy az altruista pótanyság jelentőségét egyre több Európa Tanács tagállam felismeri és bevezeti a jogrendszerbe. Ezen országok joggyakorlata példát reprezentálhat Magyarország számára is. Bízom abban, hogy a kutatásommal a dajkaanyaság jellegzetességeinek és nemzetközi gyakorlatának ismertetéseivel több tévhitet is eloszlatok a hallgatóság körében.

Szeibert-Erdős András (ELTE Eötvös József Collegium)

Lovakról és vörösökről – egy különös kommunistaperes büntetőeljárás

Az 1919-es kommünt követően tömegével indított kommunistaperes büntetőeljárások során széles portfólióból választhattak az elmarasztaló ítéletet hozni vágyó bírók. Amely vádlottakra nem illettek rá a szűken vett politikai természetű vádak, azokat a tanácskormány alatt betöltött funkciójuk mentén lehetett sarokba szorítani. Mivel az ellenforradalmi rendszer a Tanácsköztársaságot nem ismerte el legitim államnak, ilyen módon számos rendelkezésének végrehajtása (pl. a különböző karhatalmi feladatok ellátása) közönséges bűncselekményként volt értelmezhető.

Gergely Jánost és három társát tíz rendbeli zsarolás büntette miatt állították bíróság elé, amiért lovakat rekviráltak a Vörös Hadsereg számára. Nem feltétlenül reménykedhettek kedvező ítéletben, a Kispesten a kommün de facto vezetőjeként tevékenykedő Gergelyt addigra két másik büntetőügyben ítélték letöltendő börtönbüntetésre. A Pestvidéki Királyi Törvényszék azonban mindegyiküket felmentette, mert bizonyítva látta az intézkedésük honvédelmi célját.

Előadásomban bemutatom a szóban forgó büntetőpert (MNL PML, XV.21a/1. 1921–B.4167.) és elemzem a bíróságnak az ítélethez fűzött részletes, retorikailag meglehetősen kacskaringós indoklását. Hogyan lehet a Tanácsköztársaság rendelkezésének végrehajtásából hazafias tettet kovácsolni? Ellentétes-e egyáltalán ez a két állítás annyira, amennyire elsőre tűnik? És milyen következtetéseket „illik” ebből levonni 1919-re nézve a korai Horthy-korszakban?

Szóláth Ákos (NKE Magyar Zoltán Szakkollégium)

Mission Impossible? – A nemzetközi büntetőjog alkalmazásának problémái az orosz–ukrán konfliktus esetében

A kutatás a nemzetközi büntetőjogi felelősségre vonás lehetőségeit vizsgálja az orosz–ukrán fegyveres konfliktus esetében. A vizsgált problémák elméleti és gyakorlati jellegűek. Az elméleti problémák csoportja széles körben ölel fel témákat, többek között ilyenek a gyanúsítottakkal szemben alkalmazható pontos vádpontok (ezek közül eddig ténylegesen miket használtak fel); de az ENSZ szervezeti problémái is vizsgálatra kerülnek, hiszen a konfliktus alatt megmutatkozott annak problematikus működése. Ezeket a problémákat a leglogikusabban jogalkotói tevékenységgel lehetne megoldani, ám ahhoz, hogy ez megtörténjen, a nemzetközi közösség szoros együttműködésére van

szükség.

A gyakorlati problémák halmaza szintén szerteágazó. Ide tartozik – többek között – a korábban működő törvényszékek problémáinak elkerülése, a pártatlan eljárás lefolytatása a jelenlegi gyanúsítottak ügyében vagy az aggályos büntetőeljárások (mind az orosz, mind az ukrán oldalon). E problémák megoldására elsősorban az államok együttműködésére, azok nemzeti érdekeinek mellőzésére van szükség. Sajnos sok ellentétes precedenst láthattunk a történelem során, ezzel hátráltatva a nemzetközi közösséget. E problémák pontos megválaszolására a kutatás minél több szakember állásfoglalását felhasználta egy pontos válasz megadása érdekében. Fontos azt kiemelni, hogy bár a kutatás a problémákat e kettő nagy kategóriába sorolta, vannak olyan kérdéskörök, amelyek mindkét csoportba egyaránt tartozhatnak.

Szolnoki Zsuzsa Boglárka (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az elektrontranszportlánc működési zavarai kinurenin aminoszénáz knockout egerekben

A kinurénsav (KYNA) a triptofán metabolizmus végterméke, a kinurenin aminoszénázok (KAT) által képződik az L-kinurenin (L-KYN) irreverzibilis transzaminációja során. Jelen munkánkban az endogén KYNA szintézisért felelős KAT enzim hiányának mitokondriális hatásait vizsgáltuk újonnan létrehozott kinurenin aminoszénáz I, II és III génkiütött (KAT I KO, KAT II KO és KAT III KO) egértörzsekben.

Kísérleteinkhez 8-10 hetes C57BL/6N vad típusú (wt), KAT I KO, KAT II KO és KAT III KO egereket használtunk ($n=6$ /csoport; 25 ± 2 g súlyú hím állatok). Az alaplégzést, komplex I- és II-függő oxidatív foszforilációt (CI és CII OXPHOS), továbbá az ETS IV-es komplexének aktivitását (CIV) nagyfelbontású respirometriával (Oroboros O2k, Ausztria) vizsgáltuk agyi (cerebellum, hippocampus, striatum) és májszöveti homogenizátumokból.

Mindhárom KO törzsben jelentősen csökkent a CII-függő OXPHOS és CIV aktivitás a cerebellumban a wt csoporthoz képest (KAT I-III KO CII OXPHOS: 264 ± 41 ; 278 ± 64 és 241 ± 40 vs. 368 ± 20 ; KAT I-III KO CIV: 538 ± 179 ; 632 ± 158 és 634 ± 124 vs. 995 ± 188 $\text{pmol}\cdot\text{s}^{-1}\cdot\text{ml}^{-1}$, $p<0,05$). A hippocampus területéről származó mintákban alacsonyabb alaplégzést mértünk, továbbá szignifikánsan csökkent a CII-OXPHOS a KAT KO hatására (KAT I-III KO CII OXPHOS: 191 ± 34 ; 199 ± 56 és 170 ± 45 vs. 272 ± 17). A striatum CII OXPHOS szignifikánsan kisebb volt a KAT II KO és KAT III törzsekben, míg a máj oxigénfogyasztásában nem találtunk jelentős különbségeket.

Konklúzióinkban azt feltételezzük, hogy a KAT enzimhiányos egerekben kimutatott alacsonyabb agyi mitokondriális funkció fiziológiás körülmények között is befolyásolhatja az ATP szintézis hatékonyságát, melynek háttérében az endogén KYNA csökkent szintje és/vagy KAT enzimek által katalizált egyéb reakciók (citromsav ciklus) állhatnak.

Tajti Viktor (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Ion-molekula reakciók mechanizmusainak azonosítása és tanulmányozása elméleti módszerekkel

Az elmúlt néhány évben az elméleti kémia eszköztárával vizsgáltam az etil-klorid és a fluoridion gázfázisú reakcióját. A stacionárius pontok feltérképezésével kezdtem, amelyet egy teljesdimenziós analitikus potenciálisenergia-felület fejlesztése és az arra épülő kvázi-klasszikus trajektóriák módszerén alapuló reakciódinamikai vizsgálat követett. A reakció többek között eredményezhet bimolekuláris nukleofil szubsztitúciót, bimolekuláris eliminációt vagy protonabsztrakciót. Az innsbrucki Wester-csoport gázfázisú kísérleti módszerrel vizsgálta a reakciót, így lehetőség nyílt az eredmények összehasonlítására. A jelen reakció esetén kísérletileg a szubsztitúció és az elimináció egymástól megkülönböztethetetlen, emiatt a dinamika értelmezése nagy mértékben az elméletre támaszkodik. A reakció tanulmányozását a reaktánsok rezgési módspecifikus gerjesztésének a dinamikára gyakorolt hatásának vizsgálatával fejeztem be. A szubsztitúció kapcsán a reakcióutak megkülönböztetésére új módszereket dolgoztam ki, amelyeket több metil-halogenid és fluoridion reakcióra is alkalmaztam. A metil-bromid és fluoridion reakció dinamikáját is tanulmányoztam, ahol a szubsztitúció és a protonabsztrakció bizonyult a domináns termékcsatornának.

Tankó Nándor (Szegedi Tudományegyetem)

Jean-Jacques Rousseau gondolatfelfogása, avagy a világról alkotott ideálképe

Jean-Jacques Rousseau (1712–1778) filozófus, író, zeneszerző, a felvilágosodás egyik legjelentősebb képviselője. Nagy hatással volt a francia forradalom és a forradalom utáni időszakra. Pontosan ki volt Jean-Jacques Rousseau? Melyek voltak a legfontosabb művei? Milyen egyéni elképzelése volt az őt körülvevő világról? Milyen nevelési módszereket dolgozott ki? Hogyan nézett ki a Rousseau által elképzelt ideális világ?

Gondolatfelfogása érdekesnek mondható, hiszen sokban különbözött a kor más jeles képviselőitől. Korának egyik elementáris személyisége volt,

mely a felvilágosodás eszméivel szembeni lázadásából eredt. A korszak egyik ellenpólusa Voltaire, a másik pedig Rousseau. Voltaire az ész és a megfellebbezhetetlen ráció képviselője volt, addig Rousseau a természetes hajlamoké és az érzelmeké. Ennek tudatában képzelte el, hogy milyen lenne az ideális társadalom, politika, jog, nevelés, avagy pedagógiai nézetek.

Jean-Jacques Rousseau a felvilágosodás szempontjából fundamentális volt. Gyakran tért el a kor eszméitől. Mondhatni a zsenialitását a tettein és munkásságán keresztül lehet nyomon követni. Tulajdonképpen így volt képes nagy hatást gyakorolni a saját és a későbbi korokra egyaránt.

Vele kapcsolatban felmerülhet a kérdés, hogy volt képes ilyen forradalmat alkotni? Az egyedi elmélkedését kevesen értették. Az általa megálmodott világ már-már mesebeli.

Rousseau mindössze 66 évet élt. Kalandos élete volt, rengeteg fordulattal. Visszatekintve, az életével kapcsolatban talán nem túlzás azzal a hasonlattal élni, hogy olyan, mint egy elveszett ember, aki arra a kérdésre keresi a választ, hogy: Mi célból van itt ezen a Földön? Műveit olvasva is ez a gondolat fogalmazódott meg bennem. Véleményem szerint a dijoni akadémia pályázatával értette meg, hogy pontosan mi is a célja ebben a világban, hogy mire is lett rendeltetve. Szoros kapcsolat volt a céljának a felismerése és a híressé válása között. A kalandos élete mellett képes volt olyan maradandót alkotni, mely tanító jellegként tud szolgálni az utókor számára.

Tar Sarolta (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium), Tékus Éva, Mintál Tibor, Kollárné Kiss Gabriella

A túlterheléshez kapcsolódó egészségügyi problémák és mentális tünetek vizsgálata amatőr futók körében

Célkitűzésünk volt vizsgálni amatőr futók körében a túlterheléshez kapcsolódó mentális állapot változásait, és sportegészségügyi problémákat (felsőlégúti infekciók - URTI, sérülések) egy öthetes időszakban.

Kutatásunk kezdetén amatőr felnőtt futók egészségi állapotát (sérülések és URTI) egy kérdéssorral vizsgáltuk. Ezután hetente az alanyok kérdőíveket töltöttek ki: az Oslo Sports Trauma Research Centre (OSTRC) kérdőívet (túlterheléses sérülések monitorozására), Wisconsin felső légúti tünet kérdőívet (felső légúti infekció súlyosságának és tüneteinek felmérésére) és a Profile of Mood State (POMS) kérdőívet (mentális és érzelmi állapot tanulmányozására). Kolmogorov-Smirnov tesztet követően ismételt méréses ANOVA-t, független mintás T-próbát és Pearson-féle korrelációt futtattunk.

Eredményképp kaptuk, hogy az alanyok felénél évente jelentkezik edzésből fakadó sérülés. Ezek a sérülések legtöbbször a boka, a derék és a váll területére koncentrálódnak. A sérülések kiváltó okaként az alanyok 61%-a a túlterhelést nevezte meg.

Az öthetes felmérés során az alanyok közel 90%-a legalább egyszer URTI-t kapott, és ez alapján az alanyokat két csoportba osztottuk. A két csoport POMS teszt eredménye szignifikánsan ($p < 0,01$) különbözött egymástól. Az edzések során megtett táv, az edzés ideje és intenzitása nem befolyásolja a POMS teszt és a Wisconsin teszt eredményeit.

A nemzetközi irodalom viszonylatában, a vizsgált amatőr futóknál nagyszámú sérülés és URTI fordult elő. A POMS teszt eredménye alkalmas előre jelzője lehet az URTI-nak amatőr futók körében.

Tari Enikő (PTE Szentágotthai János Protestáns Szakkollégium),
Hanieh Rahmati, Zsidó Balázs Zoltán, Hetényi Csaba

Prerekvizit kötésmódok feltárása gyógyszerek hatásmechanizmusának jellemzésére

A gyógyszertervezésben a farmakoinformatikai eljárások használhatók a kísérletes módszerek korlátainak leküzdésére, mint a prerekvizit (előfeltételi) kötési módok atomi felbontású szerkezetének kísérleti meghatározása. Ezen kötési módok a célponthoz irreverzibilisen kapcsolódó ligandumoknál fordulnak elő, megelőzve a kovalens kötési módot.

A szakirodalomból gyűjtöttük ki a kovalens inhibitor-Mpro komplexek kísérletesen meghatározott szerkezeteit és a hozzájuk rendelhető kötési erősség értékeket. Ezután elvégeztük az inhibitorok dokkolását a Mpro aktív centrumába FITTED és AutoDock 4.2.6 szoftverekkel előállítva kovalens és prerekvizit kötési módjaikat is. A dokkolt szerkezeteket a kísérletes kötési módokkal összevetve meghatároztuk a szerkezeti egyezéseket, majd a számolt kötési erősség értékeket korreláltattuk a kísérletes értékekkel.

A dokkolt ligandum szerkezetek kiváló, 1,79 Å átlagos egyezést mutattak a mért szerkezetekkel, így a dokkoló eljárást sikerült validálni a SARS-CoV-2 Mpro célpontra. A dokkolt szerkezetekből számított és mért kötési erősségek szintén kiváló ($R^2 > 0,8$) korrelációt mutattak, jelezve, hogy az alkalmazott energia-számítások is megbízhatóak. A dokkolással előállított prerekvizit kötési módok esetében is szignifikáns korrelációt tapasztaltunk a mért kötési erősségekkel.

A prerekvizit kötési módok esetében kapott szignifikáns korreláció azt jelzi, hogy e kötési módok hozzájárulnak (statisztikailag magyarázzák) a kísérleti kötési erősségekhez (et). Ebből következtetünk, hogy a kovalens kötésekben túl a prerekvizit kötőhelyeket is érdemes lesz figyelembe venni az újabb SARS-CoV-2 Mpro inhibitorok tervezésénél.

Tóth Bálint (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Egy elfeledett élet – Sziráky Judith életművéről

Irodalmunkban számtalan olyan alkotó van, akik valamilyen okból kifolyólag kívül estek a kánonon. A kanonizáció folyamatáról számtalan tanulmány értekezik, azonban egy dolog biztos: egyes nem-kanonizált alkotók életművei is szerves részét képezhetik a magyar irodalmi hagyománynak, ezért igenis érdemes foglalkozni velük. Ezen alkotók közé tartozik Sziráky Judith is, akinek írói pályája 1926-ban, a Nyugat második nemzedékének nagy ígéreteként indult.

Sziráky Judith József Attila- és Déry Tibor-díjas író, novellista, költő, műfordító, a 20. századi magyar irodalom egy kiváló, azonban – véleményem szerint méltatlanul – elfeledett alkotója. Sziráky fontosságára Szegedy-Maszák Mihály is reflektál A mű átváltozásai című monográfiájában:

„Amennyiben egyedül írnék magyar irodalomtörténetet, olyan szerzőket sem hagynék ki, mint például [...] Sziráky Judith [...]”.

Sziráky Judith 1992-ig él, jó pár irodalmi intézményrendszerbeli, politikai- és társadalmi rendszerbeli változást él meg; pályája abból a szempontból is érdekes, hogy íróként hogyan alkalmazkodott ezekhez a változásokhoz.

Dolgozatomban Sziráky Judith életművéről adok áttekintést, foglalkozok a kanonizáció problémájával, és kísérletet teszek megválaszolni azt, hogy miért felejtették el ezt a fontos életművet.

Tóth Benedek György (Szegedi Tudományegyetem)

Síkvidéki erdősítés hidrológiai hatásai

Napjainkban az antropogén természet- és környezetkárosítás kedvezőtlen hatásainak mérséklésére az egyik legelterjedtebb megoldás az élőhely-rekonstrukció, azon belül is az erdősítés. Az ökológiai viszonyrendszerek nem kellő mértékű figyelembevételével végzett erdősítés azonban számos kedvezőtlen hatással járhat, melyek közül a legfenyegetőbb az erdők jelentős evapotranszpirációs kapacitása miatt jelentkező szárító hatás.

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy e szárító hatást hogyan befolyásolják a talajtani viszonyok eredendően vízhiányos régiókban, mint például hazánk síkvidéki területeinek jelentős részén. A Duna-Tisza közti homokhátság durva szemcsés homoktalaján, illetve a Tiszántúl kötött talaján különféle erdőtípusokban és szomszédos gyepterületeken vizsgáltuk a talaj felső 1 m-es, telítetlen rétegének vízviszonyait négy évszakon át. Különféle proximál becsültük a vízvesztéshez hozzájáruló tényezők szerepét, így a lombkoronáról elpárolgó és általa elpárologtatott mennyiséget a lombkorona borításával, a légyszárú szintről távozó vizet a biomassa és az avar abundanciájával, a talajfelszínről elpárolgó vízmennyiséget pedig a mikroklimatikus viszonyokkal közelítettük. Eredményeink szerint mindkét talajtípus esetén az erdők nedvesebb viszonyokat tartanak fenn a talaj felső 20–30 cm-es zónájában, mint a gyepek. Ennek hátterében a lombkorona mikroklima-mérséklő hatása áll, és a légyszárú szint evapotranszspirációja ezt alig befolyásolja. Homoktalajok esetén a mélyebb rétegeket az erdők fái rendkívüli mértékben kiszárítják, és a szárítás mértéke a lomb éves életidejével függ össze, így a leg-erősebben az örökzöldek gátolják a talajvíz-utánpótlást. A kötött talajok erdői alig csökkentették a mélyebb talajrétegek nedvességtartalmát a gyepekhez képest. A rövid életű lombkorona itt inkább a feltalaj nedvességének részleges elvesztését eredményezte, a mélyebb talajrétegek kapcsán nem tapasztaltunk jelentős különbséget.

Kijelenthetjük tehát, hogy a kötöttebb talajok talajvíz-utánpótlását és regionális vízgazdálkodását kevésbé rontja az erdősítés. A jelenleg fátlan homoki élőhelyek erdősítése erősen ellenjavallt, míg a kötött talajjal rendelkező Tiszántúl nem szikesedő felhagyott szántói megfelelőek lehetnek erdő-gyep mozaikok és erdőfoltok tervezésére az élőhely-rekonstrukciós törekvések keretein belül. Természetközeli gyepterületek erdősítése egyik régióban sem javasolható megoldás. E könnyen alkalmazható irányelvet más mérsékeltövi vízhiányos síkvidékeken is célszerű alkalmazni.

Tóth Gyula (SZTE, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

„Ecco! Lépjetek be, és ne hagyjatok fel minden reménnyel!” – Az infernális állapot Robert Menasse *Kiűzetés a Pokolból* című regényében

Robert Menasse, a *Kiűzetés a Pokolból* című műve egy évszázadokon átívelő történelmi regény, mely a híres gondolkodó és rabbi, Manassé ben Izráel, és annak távoli (kitalált) leszármazottjának, Viktor Abravanel-nek, az oszt-rák államszerződés aláírásának napján született, átlagos, szinte már unalmas férfinak a története.

Erőltetett lenne a *Kiűzetés a Pokolból* egy az alvilágba való utazásra redukálni, hiszen sokkal több annál: történelmi regény, családregény és fejlődésregény különös kombinációja. Ettől függetlenül tagadhatatlan, hogy a regény számtalanszor megidézi a pokol kronotoposzát, az értelmetlen és ok nélküli szenvedés pokoli állapotát, de a pokolba való leereszkedés egyéb elemei is megjelennek. Menasse regényében mindezek ellenére nem egy az alvilágon át vezető kalandos útról van szó, melynek végeredményeképp valamiféle változás megy végbe a főhős személyiségében. Sokkal inkább egy állandósuló pokoli állapotról, melynek bejárata, vezetője, talizmánja, révsze, de tulajdonképpen még „szörnyetegei” is vannak, azonban semmi nyoma a kijáratnak, és az azzal járó megváltásnak. A tervezett előadás középpontjában a pokol megidézésére használt szimbólumok, motívumok, és egyéb irodalmi eszközök állnak majd.

Tóth Hanna (Eötvös Loránd Tudományegyetem)

Nietzsche Megváltó-képe

Nietzsche Megváltó-képe és kapcsolata a kereszténységgel Dosztojevszkij Miskin herceg alakján keresztül történő megközelítése egy izgalmas és gondolkodásra sarkalló téma. Az előadásom során rövid áttekintést szeretnék adni a Nietzsche-i életútról és a vallással kapcsolatos gondolatairól, mindezt Dosztojevszkij Miskin karakterével párhuzamba állítva. Mindkét gondolkodó emberideálja erősen összekapcsolható a Jézusi tanításokkal, bár eltérő álláspontokból indultak ki, valamint a felskiccelt Megváltóhoz való viszonyuk sem teljesen egyezik, de valahol mégis egy és ugyanaz az ideális emberről alkotott képük.

Nietzsche egyre ellenségesebb véleménye az egyházzal, valamint Dosztojevszkij saját kételkedése és hittel való küzdelme érdekes metszetet alkotnak. Ezen párhuzamon haladva szeretném feltérképezni a közösen megalkotott Jézus-képüket, és rá szeretnék világítani arra is, hogy a hasonlóságokon kívül mennyire sok eltérés, hozzáállás és viszonyulásbeli különbség figyelhető meg kettejük között. Ez szerintem egy rendkívül izgalmas összefonódás, amely felhívja a figyelmünket arra, hogy mindent, amivel találkozunk, a készen kapott ideáinkat, nem feltétlenül egyetlen egy, kőbe véssett módon kell értelmeznünk, és igenis van helye a sajátos interpretációknak. Mindezekon kívül, mivel az ember folyamatosan igazodási pontokat keres önmaga számára, érdemes lenne a köztudatban jól őrzött Megváltó-képet ismét, de talán más oldalról is megvizsgálni.

Tóth Petra (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium), Szűcs Tímea, Czakó Gábor

A $\text{Cl} + \text{CH}_3\text{CN}$ reakció mechanizmusainak és dinamikájának elméleti modellezése

Munkánk első lépéseként a $\text{Cl} + \text{CH}_3\text{CN}$ rendszer potenciálisenergia-felületének (PES) stacionárius pontjait térképeztük fel. A lehetséges reakcióutak a hidrogén-absztrakció, metil-szubsztitúció, hidrogén-szubsztitúció és cianid-szubsztitúció, melyek sorban a következő termékekhez vezetnek: $\text{HCl} + \text{CH}_2\text{CN}$, $\text{ClCN/CNCl} + \text{CH}_3$, $\text{ClCH}_2\text{CN} + \text{H}$ és $\text{CH}_3\text{Cl} + \text{CN}$. Az egyetlen exoterm reakció a hidrogén-absztrakció, a többi mind endoterm. Meghatároztuk a benchmark klasszikus és rezgésileg adiabatikus relatív energiákat a legpontosabb, CCSD(T)-F12b/aug-cc-pVQZ értékek felhasználásával, további korrekciókat is figyelembe véve. Ezek a zérusponti-energia korrekció, a (T)-n túli elektronkorreláció, a skaláris relativisztikus effektus, a törzselektron korreláció és a spin-pálya csatolás.

Az eredményekre alapozva egy teljes dimenziós analitikus potenciálisenergia-felületet fejlesztettünk, permutációra invariáns polinóm megközelítést és a ROBOSURFER programcsomagot alkalmazva. Trajektória szimulációkat futtattunk kvázi-klasszikus közelítést alkalmazva, a PES-en különböző ütközési energia és impakt paraméter értékeket beállítva. Ezek alapján meghatározható például a reakcióvalószínűség, az integrális hatáskeresztmetszet és a szórási szög eloszlás.

MUNKÁNKAT TÁMOGATTA A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL (K-125317), A TKP2021-NVA-19 SZÁMÚ PROJEKT AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM NEMZETI KUTATÁSI FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL NYÚJTOTT TÁMOGATÁSÁVAL ÉS A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA LENDÜLET PROGRAMJA.

A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-2 - KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Tóth Szilárd (Újvidéki Egyetem Európa Kollégium)

Pneumatikus rendszer fogyasztásának tesztelése

Az utóbbi évtizedekben egyre több és több figyelmet kap az energiahatékonyság. A mérnökök jelentős időt fektetnek a fogyasztás optimalizálásába, ami még nagyobb értelmet kap napjaink energiaárait szemlélve. A fogyasztást legegyszerűbben a befektetett energia és a hasznos munka relációjaként lehet

leírni. Egy igazán jó rendszer nemcsak a funkcióját végzi el, de ezt úgy teszi meg, hogy a feladat elvégzéséhez a legkevesebb energiát használja fel. Kutató-munkám alapvető gondolata ezen alapszik.

A pneumatika a magasnyomású levegővel működő rendszerekkel foglalkozó tudomány. A levegő megszámlálhatatlan mennyiségben vesz körül bennünket, ebből kifolyólag ideális alapanyagnak tűnik. A gond ott adódik, hogy a folyamat, amellyel használható magasnyomású levegőt kapunk, relatív drága. A pneumatikában a használt levegő a légkörbe távozik, ennek következtében sok az elvesztegetett erőforrás, emiatt rendkívül fontos megtalálni a rendszer ideális nyomását, azt a nyomást, amellyel a befektetett energiát a leghatékonyabb módon használjuk fel.

A munka célja megtalálni azt a minimális nyomást, amellyel a rendszer késleltetés nélkül elvégzi a funkcióját, vagyis minimális befektetett energia mellett zavartalanul működik. A problémát gyakorlati szempontból közelítettem, ami azt jelenti, hogy egy valós rendszer fogyasztását analizáltam. Az eredmények alapján egy optimalizált rendszer szignifikánsan kevesebb energia felhasználásával is el tudja végezni feladatát az adott kereteken belül.

Tóth Ugyonka Helga (EKKE Kepes György Szakkollégium), Hantal György, Szőri Milán, Jedlovsky Pál

A HCN adszorpciója amorf jégen, csillagközi körülmények között

A hidrogén-cianid (HCN) közönséges körülmények között illékony, áttetsző, jellegzetes illatú folyadék. Ismeretes, hogy a HCN megtalálható a csillagközi térben. Jeges felszíneken való reakcióképessége nagyobb biomolekulák kialakulásához vezethet, így például az adeninéhez, mely formálisan a HCN pentamerje. Ilyen oligomerizációs reakció csillagközi körülmények között is végbemehet, feltéve, hogy a HCN koncentrációja elég nagy. A HCN-dúsulás egyik lehetséges mechanizmusa az adszorpció alacsony sűrűségű amorf jégen (low-density amorphous ice, LDA-ice), mely az üstökösök és a csillagközi por felszínét borítja.

Ezt az adszorpciós folyamatot a nagykanonikus Monte Carlo (GCMC) számítógépes szimulációs módszerrel vizsgáltuk, nagykanonikus (μ, V, T) sokaságon, három különböző hőmérsékleten, nevezetesen 50K, 100K, 200K-en. A hidrogén-cianid kémiai potenciálját szisztematikusan változtattuk, az adszorbeálódott molekulák számát a kémiai potenciál függvényében számítottuk. Az így kapott eredményekből meghatározhattuk az adszorpciós izotermát mindhárom hőmérsékleten. Az első rétegben adszorbeálódott, illetve a tömbfázisba beoldódó HCN molekulák meghatározására az ITIM (Inden-

tification of Truly Interfacial Molecules) módszert alkalmaztuk (Pártay et al., 2008; Segal et al., 2018). A HCN molekulák oldódása a kondenzációig ideális maradt. Ez arra utal, hogy a jégfázisban a meglepően magas HCN koncentráció ellenére az HCN-HCN kölcsönhatás elhanyagolható. A hőmérséklet fokozatos csökkentése mellett az adszorpció mértéke nő, míg a beoldódás csökken, mivel a HCN adszorpciója exoterm, oldódása endoterm folyamat. Az adszorpciós réteg további vizsgálata céljából sűrűségprofil, a molekulák a jég felülethez viszonyított orientációját, és a kölcsönhatási energiák meghatározása céljából kötési energiákat is számítottam.

Eredményeink azt mutatják, hogy az adszorbeált molekulák a jégfelülettel többé-kevésbé párhuzamosan helyezkednek el, és egy hidrogénkötés, valamint erős dipólus-dipólus kölcsönhatás stabilizálja őket.

Varga Benedek (Szegedi Tudományegyetem)

Árdrágító visszaélések a Szegedi Királyi Ítéltábla gyakorlatában az első világháború idején

Az első világháború okozta gazdasági visszaesés új jogalkotási folyamatokat indukált Magyarországon. E folyamatnak volt a része egy 1916-ban kezdődő, s a teljes Horthy-korszakon átívelő kriminalizációs hullám, melynek során megjelentek a modern értelemben vett gazdasági bűncselekmények előképei. Az egyre fokozódó áruhiány és visszaesés talaján észlelhető kriminális magatartások büntetőjogi válaszreakciót követeltek az állam részéről, mely az árdrágító visszaélésekről szóló 1916. évi IX. tc. megalkotása révén jelent meg először hazánkban.

Előadásomban elsőként a törvény megalkotását övező gazdaságtörténeti körülményeket kívánom bemutatni, szemléltetve, hogy egy gazdaságpolitikai paradigmaváltás hogyan vezethet új jogalkotási tendenciák alakulásához. Ezt követi az egyes büntetőjogdogmatikai álláspontok összehasonlítása, melyhez a 20. századi büntetőjogi szakirodalmat (például Angyal Pál, Finkey Ferenc, Isaák Gyula) használtam fel. Végül a Szegedi Királyi Ítéltábla 1916–1918 közötti joggyakorlatát ismertetem a Magyar Nemzeti Levéltár Csongrád-Csanád Vármegyei Levéltár VII. 1. fondsám alatt őrzött iratanyaga alapján.

Összességében kijelenthető, hogy az 1916: IX. tc. több olyan tényállási elemet alkotott, melyek ismeretlenek voltak a büntetőjog területén, így jogirodalomra és a bírói gyakorlatra hárult azok pontos jelentéstartalmának kidolgozása.

Varga Borbála Kincső (ELTE Eötvös József Collegium)

A szerelem transzcendens aspektusai Szabó Lőrinc költészetében

A református lelkész felmenőkkel rendelkező Szabó Lőrincnek már korai lírájában megmutatkozik a szakralitás iránti érzékenység és az az erős vallásos neveltetés – illetve az ellene való szüntelen tiltakozás és küzdelem –, melyet családjától kapott. A magát egyik versében „istent akaró ateista”-ként említő költő szövegeiben gyakran beszél arról, éppen hogyan viszonyul protestáns örökségéhez, ezáltal pedig a transzcendenciához. Mindez pedig különösen érdekes módon jelenik meg azokban a versekben, ahol Szabó Lőrinc szerelmi lírájával keveredve mutatkozik meg a transzcendencia iránti vágy.

A modern magyar lírában megfigyelhető, vallásos alap hiányának kérdésére a 20. század költői különböző módokon igyekeznek újfajta válaszokat találni. Szabó Lőrinc esetében a földi, világi szerelem magasztosul fel, olykor szinte blaszfémm módon formálva át a református hagyomány szókincsét.

Kutatásomban igyekszem elemzéseken keresztül bemutatni ezt a Szabó Lőrinc recepcióban kevésbé tárgyalt elemet, melyben a szakrális nyelv a világi szerelem leírásával társul, mindamellett pedig bemutatni, hogyan változott Szabó Lőrinc életművében a transzcendenciához való viszonyulás, ezzel is a szakirodalom egy eddig hiányosabban maradt részének kiegészítéséhez igyekezve hozzájárulni.

Varga Dóra (SZTE, SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Az elektronikus kereskedelem marketingtrendjei, különös tekintettel az influenszermarketingre

Az elektronikus kereskedelem termékek vagy szolgáltatások értékesítése, vásárlása, illetve cseréje az interneten, amely során a kereskedelmi folyamat adminisztratív szakaszai – ajánlattétel, megrendelés, fizetés – elektronikus úton, egyszerűen, gyorsan és biztonságosan intézhető. Az elektronikus kereskedelem alapvetően az internethálózat révén jöhet létre, amelynek két legfontosabb szereplője az eladó és a vevő. A vásárlási folyamat azonban nemcsak az internetet által elérhető webáruházra korlátozódhat, hanem lebonyolítható email-en, mobilon vagy egyéb számítástechnikai eszközön keresztül is. Ehhez segítséget nyújthatnak a közösségi médiaplatformok, melyekhez szorosan hozzátartozik az influenszerkampányok megjelenése is. Ezek segítségével különböző népszerű influenszereket lehet a márkák mellé állítani, és ezáltal a márkaimázst és az eladásokat erősíteni. Előadásomban megpróbálok választ adni arra, mi lehet az influenszerek „titka”, miért is ennyire sikeres és közked-

velt az általuk folytatott reklámozás.

Vincze Ákos (SZTE Móra Ferenc Szakkollégium)

Folyóvízi teraszok térképezése a Középső-Pamír és a Nyugati-Tien-san területén

A hegységek kiemelkedésének üteme az idők során folyamatosan változik. A kiemelkedés mértékének és változásnak jó jelzői lehetnek a folyóvízi formák, ezen belül is leginkább a teraszok. A folyóvízi teraszok létrejöttét a tektonikus mozgáson túl azonban az éghajlat alakulása is befolyásolhatja. E két tényező hatását igen nehéz szétválasztani, erre azokon a területeken van lehetőség, ahol gyors teraszképződés történik.

A Föld egyik leggyorsabban emelkedő hegységei a Belső-Ázsiában található Pamír és Tien-san. A hegységek az Indiai- és az Eurázsiai-kőzetlemezek ütközési zónájában találhatók, a felgyűrődés egyik gócpontjában, ezért is ilyen nagy a kiemelkedés mértéke. Morfológiai vizsgálataimat két völgyben, a Pamír hegység középső részét átszelő Bartang, Gudara és Tanyas folyók völgye mentén végeztem, illetve a Nyugati-Tien-san területén található Zaravsan folyó völgyén, mivel ezen a területen ilyen irányú vizsgálatok eddig nem történtek, illetve mert a gyors emelkedés miatt ideális a teraszképződés vizsgálata szempontjából.

Ezeket a folyókat gleccserek táplálják, amelyek Földünk egyik legérzékenyebb pontjai a klímaváltozás szempontjából. A hőmérséklet alakulása így könnyen befolyásolni tudja a folyó vízhozamát, amelynek hatására a morfológiai egyensúly megváltozásával szintén teraszok jöhetnek létre. A folyó völgye emiatt is kiváló helyszín a teraszok kialakulásának vizsgálatához.

A vizsgálataim célja, hogy domborzatmodell és műholdfelvételek segítségével geomorfológiai térképezést végezzek a kiválasztott völgyek mentén, feltárva a folyók esésviszonyait, a völgyekben azonosítható teraszfelszínek és hordalékkúpok helyzetét és magassági viszonyait.

„A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÜNKP-23-1 - KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Vojtek Lili (ELTE Eötvös József Collegium, Márton Áron Szakkollégium)

Ismertem egyszer egy kis leányt – Magyar és német leánynevelő regények a XX. század elején

Az XIX. század végén és XX. század elején több nevelőnő, tanítónő vállalkozott arra, hogy meséket, rövid regényeket írjon a kor kisasszonyai számára, akik ezekből a történetekből megtanulhatták, hogyan kell úrilány módjára viselkedni, háztartást jól vezetni, vagy akár férjet találni. Tutsek Anna író 1904-től 1914-ig jelentette meg könyvsorozatát, amely középpontjában a szeleburdi, gyakran feledékeny Cilike állt, akinek az olvasó végigkísérhette életét kislánykorától kezdve (Cilike rövid ruhában) menyasszonyságán át (Cilike menyasszony lesz, Cilike mátkasága) egészen asszony, édesanya (Cilike mint asszony, Cilike bajtársai), majd nagymama (Mindig lesznek Cilikék, Cilike búcsúja) koráig.

Clara Nast német író 1917-től 1919-ig jelentette meg Csöpike című (Hummelchen) lányregénysorozatát, amelyet Gáspárné Dávid Margit fordított le és magyarított az 1920-as években. Ennek eredményeképpen Csöpike a mai napig nagyobb népszerűségnek örvend Magyarországon mint Németországban – ezt például az is bizonyítja, hogy a magyar nyelvű verziót újra kiadták az 1990-es években, a német eredeti pedig csak nagyon nehezen és drágán fellelhető. „Magyarítás” alatt azt értjük, hogy Gáspárné Dávid Margit saját meséit adta hozzá Hummelchen történetéhez, valamint a teljes cselekményt áthelyezte Budapestre. Az olvasó végigkövetheti Hummelchen/Csöpike kislányságát (Csöpike, a pajkos kisleány), iskolás éveit (Csöpike az iskolában), utazásait (Csöpike kalandjai Párisban, Csöpike kalandos utazásai), menyasszonyságát (Csöpike tavasza), valamint mesés kalandjait (Csöpike meseországban). Németül összesen négy Csöpike-regény jelent meg (Hummelchen, Hummelchen geht in die Schule, Hummelchen will studieren, Hummelchen will heiraten). A sorozat, bár Magyarországon nagyobb népszerűségnek örvend, mint szülőhazájában, nem mondható, hogy Németországban nem hatott volna akár a modern gyermekirodalomra is: Käthe Theuermeister író 1960-as években „modernította” Hummelchent, és könyveiben Ursulát egy modern lányként mutatja be, aki kollégiumba költözik teljesen egyedül (Hummelchen im Internat), vagy Amerikába utazik (Hummelchen reist nach Amerika); mindezt a tipikus „Backfischliteratur” stílusban.

Előadásom, mely ÚNKP támogatásban részesült dolgozatom alapján készült, fő célja, hogy a két regénysorozat összemérésével bemutassam, mit vártak el egy magyar és egy német fiatal lánytól a XX. század elején.

Vojter Kitti (Szegedi Tudományegyetem)

Mozgásigék a nganaszanban

Előadásom célja a nganaszan nyelv mozgásigéinek tipológiai szempontú bemutatása. Talmy (2000) modellje az alapján rendszerezi az igéket, hogy a mozgásesemény mely eleméről és milyen módon tartalmaznak többlet-információt. Kutatásom során a nganaszan mozgásigék vizsgálatát végzem Talmy elméleti keretében, amelyekről a többi szamojéd nyelvhez hasonlóan korábban nem készült részletes leírás. Munkám alatt Wagner-Nagy nyelvtanára (2019) és a *Nganasan Spoken Language Corpus*ra (Brykina et al. 2018) támaszkodom, és az igék környezete alapján vizsgálom azok tulajdonságait. Wagner-Nagy listáját új elemekkel bővíttem, illetve részletesebben kitérek a lexikont érintő egyes jelenségekre. Eredményeim alapján kiderül, milyen általános jellemzők és következtetések vonhatóak le a nganaszan nyelvről a lexikon ezen részét illetően, többek között a már korábban is kutatott uráli nyelvek tükrében is.

A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-2 -SZTE-123. KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Vörös Emese Hargita (ELTE Bibó István Szakkollégium, Mathias Corvinus Collegium)

Hol számít a szavunk? És hol a szavazatunk? Na és online?

Az előadás a demokratikus folyamatokba bevonó jogi és nem jogi kötőerővel bíró döntések és az online tér viszonyát mutatja be. Az állam és annak polgárai közti viszonyrendszerben napjainkig megoldásra szorul a kérdés: miként (vagyis mely eszközökkel) és mely (milyen szintű) kormányzási folyamatokba lehet bevonni az állampolgárokat.

A közvetlen demokrácia eszközein túl a demokratikus innovációk azok a közhatalmi döntést eredményező és nem eredményező eszközök, melyek igyekeznek elmélyíteni az állampolgárok jelenlétét a kormányzati folyamatok különböző szintjein. Az előadás kiemeli majd ismerteti ezen eszközöket, kiemeli ezeknek pozitív aspektusait a részvételiség és a deliberáció szempontjából, illetve az ehhez kapcsolódó alkotmányjogi dilemmát: van-e értelme a pusztá véleménynyilvánításnak, ha nem társul hozzá jogi kötőerő.

Az előadás második része a következő kérdésre ad majd választ: miért is nem társíthatunk jogi kötőerőt a Facebook like-oknak. Olyan fogalmakat

járunk majd körül mint: az autentikáció, az online formák veszélyei, illetve az online döntéshozatali formák megteremtésének akadályai. Hogyan maradhatunk anonimek online szavazási formátumokban? A blockchain mindenre megoldás lehet, vagy elég az egyszerűbb eszközök alkalmazása? Milyen példák állnak rendelkezésre napjainkban?

AZ ELŐADÓ A BUDAPEST ÖSZTÖNDÍJ PROGRAM (2023) KERETÉBEN VÉGZETT KUTATÁSÁNAK RÉSZEREDMÉNYEIT MUTATJA BE ISMERETTERJESZTŐ FORMÁBAN.

Wimmer Krisztina (Szegedi Tudományegyetem)

A putyini háborús retorika párhuzamai Kirill pátriárka szövegeiben

A 2022. február 24-én elhangzott rendkívüli elnöki televíziós beszéd sarkalatos bekezdésében „különleges katonai hadművelet” végrehajtását jelentette be az Oroszországi Föderáció elnöke Ukrajna területén. Az előadás előzményeként Putyin elnök 3029 szót tartalmazó orosz nyelvű háborút indító beszédét vizsgáltam interdiszciplináris megközelítéssel és kvalitatív szövegelemzés módszerével, ATLAS.ti szövegelemző szoftver segítségével. A deduktív megközelítés alapján kialakított kódok eredményeivel lehetőségünk nyílik megérteni nemcsak a konfliktus mélyen húzódó gyökereit, de az elnök gondolati alapstruktúráját és az orosz, oroszországi identitást is – nem elfelejtve, hogy a szöveg konstruálja is a valóságot. A közös identitás („mi”) meghatározása ugyanis a csoportba nem tartozóktól („ők”) való éles elhatárolással történik, ami egyben annak az ellenségnek a kijelölését is jelenti, akivel vagy akikkel szemben megfogalmazódik a politikai beszéd. A kívülről jövő fenyegetettség és veszélyhelyzet összezárásra ösztönzi a csoportot, ahol a felértékelődött hűség a túlélés záloga.

Az előadás arra a kérdésre keresi a választ, hogy az Orosz Ortodox Egyház vezetőjének egyházi beszédeiben mikor történt először hivatkozás az ukrán-orosz konfliktusra, és az előzménykutatás során kidolgozott módszer és elméleti keretek segítségével találhatók-e retorikai párhuzamok Putyin elnök és Kirill pátriárka beszédeiben. Az eredmények segítenek megérteni állam és egyház összekapcsolódását, a fizikai és szellemi határokat, vagyis Oroszország lényegét, ami az egyetemes ortodox birodalmat testesíti meg.

Jegyzetek

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

